

ELŐSZÓ

EGY SOKAT SZENVEDETT KÖZÖSSÉG

Kik is vagyunk mi?

Az egyetlen munkástelepülésen szervezett görögkatolikus egyház-község.

Neveink: Diósgyőr-Vasgyári hitközség – Diósgyőrvasgyári Görög Katolikus Egyházközség – Újgyőri Görög Katolikus Egyház – Felsővárosi Görög Katolikus Egyházközség – Miskolc-Diósgyőri Görög Katolikus Egyházközség – Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia.

Misézőhelyeink: Vasgyári római katolikus templom – Szent Imre római katolikus templom – Perecesi római katolikus templom – Lónyay utca 2. kápolna – Marx Károly u. 24. kápolna – Andor utca 34. kápolna (Opren-dek Sándor utca 76. kápolna) – Bíró utca 2/a. imaház.

Templomépítésre kijelölt telkek: Alsószinva utca és Felsőszinva utca vége közötti telkek – Kilencedik és Tizedik utca vége a Szinva partján – Előd utca, saját telkek – Bíró utca, Jegyző utca és Árok közötti telkek.

Kápolnának kért ingatlan: Lónyay u. 1. – Lónyay u. 11. – megajánlott Iskola u. 54.

Van, aki félig-meddig viccelődve meg szokta jegyezni, hogy mi nem vagyunk diósgyőriek, hiszen a templomunk „Újgyőrben” van.

Miskolc legtöbbet szenvedett egyházközsége vagyunk.

A nevünk: Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia.

Miskolc, 2021. április 4., Feltámadás ünnepén

*Papp András
esperes, parókus*

HITOKTATÓBÓL SZERVEZŐ LELKÉSZ

Schirilla Szólon Andor miskolci parókus 1929. október 8-án terjeszti fel Miklósy István megyéspüspökhöz jóváhagyásra a Miskolchoz tartozó Diósgyőr Vasgyárban az új hitközség alakuló közgyűlésének jegyző-könyvét.¹ Ez nem önállósult egyházközséget jelent, hanem a szervezés munkájának indulását. Azért lehetséges, mert újonnan felszentelt fiatal pap, Kardos István kezdhette meg a parókiától távol eső területen a hitoktatást, valamint szentmisék végzését. Az ott lakást a Vasgyár igazgatósága biztosította díjmentesen, mégpedig kétszobás lakásba költöztetett be az ifjú házaspár a kolónia telepen a III. utca 8. szám alatti házba. Az új lelkész feladatai: hitoktatás a belvárosiak mellett a három vasgyári, két perecesi és egy újdísgyőri iskolában, heti 23 óraszámban; minden hónap első vasárnapján és minden pénteken Vasgyárban, minden hónap harmadik vasárnapján Perecesen szentmise végzése. A parókus megjegyzi, hogy Kardos István hitoktató segédlelkész, mint a parókus megbízottja oda helyezésével ideiglenesen megoldott a disgyőrvasgyári hívek vezetése, akik már többször kérték tőle az önállósulást. Fő indokuk a templom nagy távolsága mellett a vasgyári munkások és bányászok között a görögkatolikusok növekvő létszáma volt. A megyéspüspök a jóváhagyás mellett a vasgyári igazgatóságnak köszönetet nyilvánított.²

Ez a státusz minisztériumi finanszírozású második hioktatói állást jelentett. Az anyagi háttér ezzel biztosított volt, s a Vasgyártól kapott lakás a legjobb helyen ahhoz, hogy a nagy területet jelentő vasgyári kolónia, vagyis a Vasgyár munkástelepülése, Diósgyőr község Tatárdomb, Előhegy, Baráthegy és Papírgyár külterületekkel, Pereces bányatelep Bollóalja, Kőpad és Csernalj részeivel, Újdísgyőr és esetleg Hámor görögkatolikus lakossága felekezete szerinti ellátást kapjon, valamint kiépüljön a terület iskoláiban a saját hitoktatás és a tanítási napokra eső hétköznapi ünnepeken az ifjúsági istentisztelet. Ráadásul a Diósgyőri Magyar Királyi Állami Vas- és Acélgyár igazgatósága kedvezményeket is

¹ Miskolc-Belvárosi Görögkatolikus Parókia levéltára, 241/1929. sz.

² Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-2404/1929. sz. 4. oldal.

adott: telepi víz- és villany ellátást, kedvezményes tüzfát és barnaszenet, s a bányavasúton utazást.

A fiatal lelkész – aki Sárospatakon született 1904. november 2-án (szülei Kraftsik István és Balogh Róza, az édesapa és fia névváltoztatása 1909-ben volt), teológiai tanulmányait Eszergomban és Budapesten végezte, pappá szentelése 1929. március 28-án volt Nyíregyházán, felesége Damjanovits Mária – a miskolci parókus támogatásával igyekezett minden lehetőséget megragadni, szervezni. A gyár vezetőségének bemutatta a püspöki jóváhagyást, hogy az egyházi szertartásokhoz szükséges felszerelések beszerzéséhez a görögkatolikusok körében gyűjtést végezzen.³ Kérvényt nyújt be a Magyar Királyi Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Igazgatóságához Budapestre, hogy a diósgyőri vasgyári elemi iskolában biztosítsanak egy státuszt görögkatolikus tanító részére. *„Bár a kérelmet a magunk részéről is méltányosnak tartjuk, azt ezidőszert a legnagyobb sajnálatunkra még sincs módunkban teljesíteni, mert megfelelő tanítói állás jelenleg üresedésben nincsen. Amennyiben azonban a jövőben a helyzet megváltoznék, úgy a kérelemre figyelemmel leszünk.”* – érkezik meg a válasz 1930. január 14. dátummal.⁴ Később sikerül teljesíteni a kérést, állást kap Choma Alajos tanító, aki a kántori teendőket látja el hosszú éveken át. Az ő feladata a templomköteles tanítványok istentiszteletre kísérése és felügyelete, ebben segít az ugyancsak görögkatolikus Hornyák Jolán tanítónő

Készül egy saját bélyegző is, 1930-tól ezt használják a hivatalos leveleken: Gör. Kat. Egyházközség pecsétje 1930 Diósgyőr-Vasgyár.

A bélyegző eredeti lenyomata és a későbbi másolat.

Az ifjúsági munka eredményeként megalakul a „Görög Katolikus Ifjak Szent László Kongregációja”, valamint a „Vasgyári Görög Katolikus Leá-

³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 1929-32 iratgyűjtő, szám nélkül.

⁴ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 1929-32 iratgyűjtő, szám nélkül.

nyok Egyesülete”. Az egyesületi összejövetelek mellett játékonysági előadást, gyűjtést szerveznek. Mindkét szervezet használt saját bélyegzőt.

A két ifjúsági szervezet bélyegzője és a sajnos már igen tönkrement állapotban levő zászlaja.

A hitoktatás is bővül, hamarosan kérelmezni is kell a miskolci egyházközség harmadik hitoktatói státuszát. Kardos István területén annyira kedvező az órák száma növelésének a lehetősége, hogy a miskolci óráit már nem tudná ellátni. A kérelem alapja, hogy hitoktatói munkájának

kezdetétől az ötödik tanévben már 221 tanulót kellene oktatnia heti 34 órában:

Vasgyári elemi iskola	- 52 tanuló	- heti 8 óra
továbbképző	- 14 tanuló	- heti 2 óra
Újdiósgyőri elemi iskola	- 8 tanuló	- heti 1 óra
Pereces-bányatelepi iskola	- 32 tanuló	- heti 4 óra
továbbképző	- 8 tanuló	- heti 1 óra
Diósgyőri belter. elemi iskola	- 19 tanuló	- heti 3 óra
továbbképző	- 3 tanuló	- heti 1 óra
Szent István utcai elemi iskola	- 51 tanuló	- heti 6 óra
továbbképző	- 9 tanuló	- heti 1 óra
Diósgyőri polgári fiúiskola	- 7 tanuló	- heti 2 óra
leányiskola	- 7 tanuló	- heti 2 óra
Vasgyári iparostanoncok	- 7 tanuló	- heti 1 óra
Újgyőri tanonciskola	- 3 tanuló	- heti 1 óra
Diósgyőri tanonciskola	- 1 tanuló	- heti 1 óra

Az iskolák távolsága, az állandó utazás még nehezítené a feladatot. Diósgyőr-Vasgyártól Újdiósgyőr távolsága 2 km, a Szent István utcai iskola távolsága 3,5 km, Diósgyőr távolsága ugyancsak 3,5 km. Ezeket villamoson lehet megközelíteni. A 7 km-re lévő Pereces-bányatelepet pedig bányavasúton.

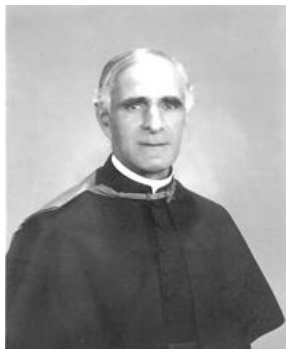
Kardos István kispapként és feleségével.

Feladata még a hitoktató segédlelkésznek vasár- és ünnepnapokon szentmisét végezni a hívek részére az újgyőri római katolikus templomban, havonta egyszer a perecesi bányatelep templomában is. Hetenként még 1-1 órát jelent a leánykongregáció és a szívgárda vezetése. A minisztériumi engedély azonban nem érkezik meg, csoportok összevonása mellett a gimnáziumi órákat is tartania kell.

Miskolci parókia

Miskolc jogállása többször is változott. 1871 előtt mezőváros, 1871-től rendezett tanácsú város, 1909-től önálló törvényhatósági joggal felruházott város, 1950-től megyei város, 1954-től megyei jogú város. Egy évszázad alatt 16 önálló települést, illetve lakott helyet vont össze. (1880: Mindszent; 1935: Martintelep; 1945: Hejőcsaba, Tapolca és Diósgyőr – területei Diósgyőr, Újdiósgyőr, Vasgyár, Pereces –; 1950: Görömböly, Szirma és Hámor – területei Jávorkút, Lillafüred, Ómassa, Újmassa, Hámor –; 1982: Bükkszentlászló)

Miskolc görögkatolikus egyházközsége 1900. augusztus 20-án alakult meg. Ekkor az Eperjesi Egyházmegyéhez tartozott. Első papja 1905-től Schirilla Szólon Andor. Az egyházközség templomát, a Búza tér meghatározó épületét 1912. szeptember 15-én szentelték fel, címünnepe Nagyboldogasszony. Ebben az évben a terület az újonnan felállított Hajdúdorogi Egyházmegyéhez került. Miskolc városán kívül Diósgyőr ellátása is ide tartozott. A vasgyári munkások között idegen ajkú görögkatolikusok is voltak.

Schirilla Szólon Andor

Érdekességként megemlítek egy „merénylet” esetet. Merénylet valóban volt Debrecenben 1914. február 23-án. Egy adományként bejelentett csomag robbant fel Miklósy püspök lakosztályában. Ő megmenekült, de az új egyházmegyének három vértanúját kellett gyászolnia: Jaczkovics Mihály helynököt, Slepkovszky János titkárt és dr. Csath Sándor ügyvédet. Az egész ország döbbenet fogadta a hírt. Két román merényletet keresnek, akik – a nyomozás szerint – Miskolcon is átutaztak. Nézzük a Miskolczi Napló 1914. február 25-i számának a cikkét.

„Életveszélyesen megfenyegették Schirilla Andor görög katolikus esperest. Miskolczra nyúlnak a debreczeni merénylet szálai. Névtelen levél

a Vasgyárból – „Soha nem fog magyarosítani!” Görög katolikus temetés a Vasgyárban pap nélkül.

A debreczeni merénylet országos szenzációvá dagadt és óráról-órára rémesebb titoktól rántja le a leplet. A szenzációs ekrazit-robbanás nemcsak a debreczeni iparkamara épületét robbantotta fel, hanem megnyitott előttünk földalatti mélységeket, sötét titkokat, egy alattomosan és fanatikus következetességgel dolgozó maffia véres törekvéseit. Óráról-órára új részletek kerülnek napvilágra, a román nemzetiségi izgalmaknak mindig új és kiapadhatatlannak látszó fejezetei. Az ország dermedt megdöbbenéssel áll e véres és gyilkos utakon rohanó törekvéseknek immár nyitott barlangja előtt és arra gondol, hogy ezekkel akar Tisza István áru-ló paktumot kötni.

Hítele és megdöbbenő bizonyítékai fekszenek előttünk annak, hogy a debreczeni merénylet számai Miskolczra is elnyúlnak és pedig nem kevésbé veszélyes formában, mint Debreczenben.

Schirilla Andor, a miskolczi görög katolikus egyház esperese öt nappal ezelőtt és tegnapelőtt egy-egy névtelen levelet kapott, melyekben életve-széyles fenyegetésekkel illetik Schirillát. A leveleket a Vasgyárban adták fel és egy mondatuk így szól: „Megmutatjuk, hogy tovább itt nem fog magyarosítani!”

A leveleket munkáskéz írhatta, mert rossz írás és ortográfiai hibákkal vannak tele. A fogalmazás azonban határozottan intelligens elmére vall s így jogos a feltevés, hogy e leveleket intelligensebb ember diktálta.

Schirilla Andor – mint munkatársunk előtt elmondta – a leveleket megsemmisítette, de néhány nap múlva, ha Debreczenből hazaérkezik, megteszi a feljelentést a rendőrségen.

Hogy ezek a névtelen levelek összefüggésben vannak a debreczeni merénylettel, és hogy a két dolognak ugyanaz a forrása, mutatja határozottan nemcsak az, hogy mindkettő a napokban történt, hanem az is, hogy dr. Miklósy István gör. kath. püspök a katasztrófát megelőzőleg ugyanilyen értelmű fenyegető leveleket kapott. Miklósy püspök sajnos nem törődött a levelekkel, mert erősnek érezte magát.

A vasgyári román nemzetiségű munkások magatartására élesen rávilágít ez az eset. Tegnapelőtt temetés volt egy vasgyári román munkás házánál. A gör. kath. vallású család a temetésre nem engedte a görög katolikus magyar papot. Inkább pap nélkül, román beszéddel temették el a halottat.

Holnap délelőtt lesz a debreczeni katasztrófa áldozatainak temetése, melyen a miskolczi görög katolikus egyházat Schirilla Andor esperes és Szaffka Pál, a miskolczi egyház világi elnöke képviseli.”

Öállósodás igénye

A görögkatolikus pap állandó jelenléte, ott lakása, a szentmisék közeli templomban tartása megéri a hívek évekkorábban már megfogalmazott kívánságának – messze van a Búza téri templom, nehéz minden ügy elintézésére beutazni a miskolci parókiára – konkrét megoldáshoz tett lépését. Levelet írnak Miklósy István hajdúdorogi megyéspüspöknek, kérve az önállóság engedélyezését.

„Alulírott Diósgyőr község területén lakó gör. kat. hívek azon alázatos kérelemmel fordulunk Nagyméltóságod kegyes színe elé, hogy területünkön helyi lelkészet felállítását megadni méltóztassék.

Kérelmünket a következőkkel indokoljuk:

A miskolci egyházközségtől cca. 7 km távolságban van a Vasgyár, több km-re Perces és Diósgyőr község, melyeknek területén elszórtan lakunk. Ez kérelmünk meghallgatásával lényegesen csökkenne. Perccsel napi 6 vonatösszeköttetés van, Diósgyőr villamossal féóránként megközelíthető, a Vasgyár és Újdiósgyőr egybe van építve.

Diósgyőr és Miskolc között megvan ugyan a villamos összeköttetés, de ez jóformán semmit sem von le a megközelíthetőség nehézségeiből. Ehhez járul a villamos költség, ami Vasgyár és Miskolc Búza tér között 1.- P. oda-vissza. Előfordul, hogy a főtisztelendő parochus urunk nagy területi elfoglaltsága miatt nem található otthon, aki a legnagyobb igyekezettel óhajtja s akarja ellátni híveinek lelki szükségletét. Ilyenkor elintézetlenül kell visszatérnünk, ami pénzbe és nem egyszer munkanap veszteségbe kerül, mert olyankor nem mehetünk be dolgozni a gyárba s az napi keresetünket elveszítjük. A rom. kat. hívek 9000 lelket számláló csoportját 6 lelkész gondozza. Percesen külön lelkészük van s Újdiósgyőrben szintén. Az ág. ev. hívek, akiknek száma nem sokkal több, mint a mienk s mégis 2 lelkészük van.

Nekünk van ugyan 1 hitoktatónk a Vasgyárban, de nem sok ügyben fordulhatunk hozzá, mert azzal utasít el bennünket, hogy ügyeink elintézésére nem vállalkozik, mert nincs megbízatása a parochus úr részéről. Vannak községek, hol kevesebb hívó lakik, mint nálunk s külön lelkészük van – s nekünk, mivel nincs helyi egyházközségi szervezetünk, mely ügyeinkkel törődne – még a távoli jövőben sincs kilátásunk arra, hogy legalább 1 kápolnánk lenne, ahol magunk és gyermekeink saját otthonunkban, saját szertartásaink szerint dicsérhetnénk az Istent.

Nem egy esetben történt meg, hogy híveink rom. kat. templomba mentek esküdni, mert kiadást és munkabér veszteséget okozott nekik az utánajárás.

Helyi hitoktatónk az előbbi, fentemlített körülmények miatt nem állhat rendelkezésünkre, aki egyébként elfoglaltsága miatt sokszor nem található otthon.

A Diósgyőr község területén lakó hívek száma, mint az ide csatolt jegyzék bizonyítja, cca. 850-900-ra tehető, bár még ez az összeírás sem teljes – melyet mi a hívek írtunk össze – mert mint már említettem elszórtságunknál fogva még ma is merülnek fel újabb hívek. Az összeírás is teljesebb volna, ha kérelmünk a legkegyesebb meghallgatásra találna s nagyméltóságú Főtitestelendő Püspök Urunk a lelkészetet megadná.

*Diósgyőr-vasgyár, 1935. évi augusztus hó 12-én.*⁵

Bár a levél írója az utolsó bekezdésben egyes szám első személyre vált, a közösség nevében tizenheten írják alá: Papp Pál, Máriássy András, Monostori János, Jobbágy Pál, Katona Miklós, Katona Miklósné, Fancsalszky Lajos, Körtvélyesi Ferenc, Tréger Dénes, Muntyán Elek, Tamás István, Dr. Katona Sándor, Horzsa Bertalan, Papp Gábor, Babás János, Rembeczky Miklós és Papp Miklós.

A megyéspüspök természetesen megkéri a miskolci parókus, Schirilla Szólón Andor véleményét. Ő részletesen vázolja a helyzetet: Örülne, ha a vasgyáriaknak saját kápolnájuk lehetne, de az önállósodás nem jelentene nagyobb papi ellátást, anyagilag pedig mindenki rosszul járna.

„A vasgyári önálló hitoktatói állásért kérvényünket felterjesztettem, de a minisztérium azt nem engedélyezte, így míg az idővel nem lesz meg, addig a kérvény tárgytalan.

Amit ők kérnek, hogy önálló lelkész legyen mint a többi egyház – az sem a hívők sem a lelkész érdekében nem áll.

Kardos István gimnáziumi hitoktatót a Vasgyárba helyeztem ki. Kieszköztetem számára előkelő modern lakást a legszebb helyen parkban, ingyen kapja a vízvezetést, villanyvilágítást és termelési árban a tüzelőt, e mellett kapja a havi cca. 70 P lakbért az államtól. Hogy ő a vasgyári és peregési templomban misézhesen, én binálok évek óta. Így a vasgyáriak minden vasárnap és pénteken a peregésiek havonta egyszer kapnak szentmisét. – Minden vasárnap és ünnepen szentbeszédben részesülnek. A keresztelest, provideálást Kardos végzi. A temetést és esketést 80 %-ban Kardos végzi s utólag jelenti be. Ha pedig valami tárgyalni való akad Kardoshoz mennek – ki nekem azt közvetíti. A hívőknek Miskolcra nem kell bejönni. Ha lenne is ott önálló

⁵ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 1-4. oldal.

lelkészet, akkor sem lennének a hívők pontosabban kiszolgálva. Jelenleg a gyári hívők fizetnek évi 3 P egyházi adót, melyből befolyik 300 P – az összegből 100 Pengőt kap az ottani kántor. Ugyanis kijártam, hogy a vasgyári iskolánál egy g. kath. nyerjen alkalmaztatást, ki a kántori teendőt végezze. 200 P a miskolci egyház pénztárába megy.

Ha pedig önálló lelkészet lenne, az állam a 160 P egyharmad részét fizetné, kétharmadát a hitközségnek kell fizetni, így nem 300 P de 1360 P összeget kellene fizetniük – ezzel pedig az ottani lelkész javadalma csak havi 160 P – míg ma a Kardosé 180 P hitoktatói és 70 P lakbér, tehát 250 P a jövedelme. Ha Kardos lenne az ottani lelkész, az neki minusz havi 90, azaz évi 1080 P – ha más lenne ott a lelkész s ő bejönne Miskolcra, hol tulajdonképpen kellene lagnia a lakbérét teljesen a lakásért fizetné ki, az teljes vesztesége lenne és nem járna a villany és tüzelési kedvezmény.

Azon esetben, ha sikerül idővel a vasgyári hitoktatói állást kieszközölni, akkor is vagy a lakást vagy a lakbért veszti el az ottani hitoktató.

Hogy a misét ott végezhesse s a hívőket kiszolgálhassa – a diákmissiót hétköznap én végzem, e mellett heti 16 órát tanítok. Ha sikerülne a harmadik hitoktatói állás a Vasgyárban ez csak rajtam könnyítene, mert a hitoktatást átadhatnám. De ama tervnek, hogy Kardos, ki gimnáziumi hitoktatásra mint fő foglalkozásra lett kinevezve, mentesítessék ép a gimnáziumtól a heti 16 órától és csak a vasgyári és perecsesi iskolában tanítson hol jelenleg 5 órát ad – annak nincs alapja, mert a gimnáziumi 16 órát egyszerűen beszüntetni sem másra átruházni nem lehet mivel nekem 16 Kozma Jánosnak 28-30 heti órája van.

Azon óhajukat a hívőknek, hogy saját kápolnájok legyen, igen helyeselném, jelenleg a vasgyári Szt. Imre és a perecsesi rk templomban évi 10 P tiszteletdíjat fizetnek. A luteránusok az iskola dísztermében tartják az istentiszteletet, most midőn templomuk felépül, a híveink azt a termet kérelmezték, de lehetetlen oly teremben, hol gyűléseket tartanak, főleg szentséget nem tarthatunk.

Miskolcon 1935. szept. 3-án.”

Annál is inkább szeretnének saját liturgikus helyet a görögkatolikusok, mivel a többi felekezet temploma vasgyári területen és vasgyári anyagi támogatással épült. Ugyanabban a gyárban dolgozik egyre több görögkatolikus, nekik azonban még nem jutott támogatás, templomuk nincs.

Diósgyőr községben római katolikus, református és evangélikus templom és egyházközség volt, más felekezetűek csak Miskolcon vehettek részt saját istentiszteleten. – A vasgyári kolóniában 1905. szeptemberében volt a római katolikus templom alapköszentelése, az építménynek

már húsz évvel korábban kijelölték a gyártelep legmagasabb pontján elhelyezkedő teret. A gyűjtések templomalapi összegéhez kiegészítést kaptak, a helyi téglagyár is nagy segítséget jelentett. A felszentelés időpontja 1908. október 11., a plébánia öt év múlva lett önálló. – A reformátusok istentiszteleteinek megtartására a gyár a leányiskola dísztermét bocsátotta rendelkezésre. Az 1908-ban önálló lelkeszéssé alakult gyülekezet a saját templom építésére mozgalmat indított. A templomra gyűjtés egy része az első világháborúban elveszett. Az építkezést segítette, hogy a gyár 1926-ban 1000 négyszögöl területet építés céljára, valamint az egyik tiszti lakás felét parókia céljára ajánlotta fel. Az elkészült templomot 1928-ban vehette birtokba a gyülekezet. – Az evangélikusok számára 1912-ben adott engedélyt a gyár gyűjtésre, hogy meginduljon a saját templom építése. Hosszú időn át ők is az iskolai dísztermet használták gyülekezeti alkalmakra. A Lónyay utca 12. sz. alatti telken 1935-ben rakták le az alapkövet. Az építkezéshez a gyár építőanyaggal és munkaerővel járult hozzá, a hívek pedig saját munkájukkal. A különleges toronnyal tervezett épület három év múlva készült el és nyitotta meg kapuit.⁶

A Vasgyár

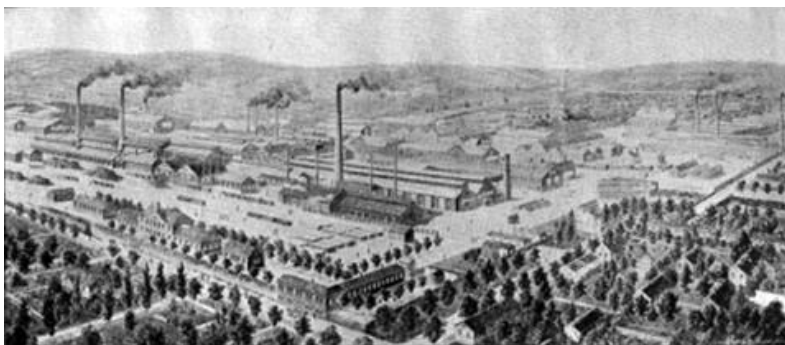
Ipari léptékű vaskohászattal Fazola Henrik kezdett el foglalkozni a környéken, aki 1765-től vashámorokat telepített a Garadna és a Szinva patakok völgyében, Ómassa, majd Újmassa térségében. Első kohója 1772-ben kezdte meg működését, majd fia, Fazola Frigyes 1813-ban új nagyolvasztót épített Újmassán. Itt 1867-ig folyt a termelés, de a megnövekedett igényekhez képest kis kapacitás és a lassan elavuló technológia miatt új gyár telepítésére volt szükség. Az erre való elhatározás 1867 végén érlelődött meg a pénzügyminisztériumban, miszerint egy „kizárólag vassínek és hozzá való kapcsolószerek gyártására berendezett vasgyár létesíttessék”. A környék adottságainak figyelembe vételével, a lehetőségek feltárásával megbízott Péch Antal egy Diósgyőr és Miskolc közötti helyszínt javasolt, amely kincstári tulajdonban volt. 1867. november 30-án Lónyay Menyhért pénzügyminiszter az új vasgyár műszaki keresztülvitelével Glanzer Miksa bányatanácsost bízta meg.

⁶ Vö.: Dobák Judit: Etnikai és vallási tagozódás a Diósgyőr-vasgyári kolóniában, in Docēre et movēre – Bölcsészet- és társadalomtudományi tanulmányok a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar 20 éves jubileumára. Miskolc, 2012. pp. 231–246.

Az új vasgyár építése 1868-ban kezdődött el. Már a gyárépítés elején megkezdték a lakóházak építését, és kiépítették a vasútvonalakat Lyukóbánya és Pereces irányába. 1870-re elkészült a nagyolvasztó, kavaró eljárással állították elő az acélt, és 1871-ben termelni kezdett a hengerde.

A világháborúk előtt a több ezer munkást foglalkoztató gyár megrendeléseit a hadiipar határozta meg, de a diósgyőri gyár a „békés” termékek területén is komoly szállító volt (sínek, tartók, acélöntvények stb.).

Az első világháború után súlyos gondot jelentett a román bevonulás, aminek következményeként termelőberendezések sorát szállították el, majd a nagy gazdasági világválság állította komoly kihívások elé a cég vezetését. A második világháborúban, 1944-ben bombatámadás érte a területet, és fontos üzemszervek károsultak. A háború után államosították a gyárat.

A gyár 1900-ban.

A budapesti központi igazgatósághoz tartozó diósgyőri kohászati üzem hivatalosan a következő neveket viselte története során:

1775: Diósgyőri Kincstári és Magántársulati Vasmű
1868: Vasgyári Gondnokság Diósgyőr
1870: Magyar Királyi Vasműhivatal Diósgyőr
1873: Magyar Királyi Vasgyári Hivatal Diósgyőr
1880: Magyar Királyi Vas- és Acélgyár Diósgyőr
1931: Diósgyőri Vas- és Acélgár
1949: MÁVAG Kohászati Üzemek Nemzeti Vállalat
1952: MÁVAG Kohászati Üzemek Miskolc Diósgyőr-Vasgyár
1953: Lenin Kohászati Művek
1989: DIMAG Diósgyőri Metallurgiai és Alakítástechnológiai Gyárak Rt.
1995: DAM Diósgyőri Acélművek Kft.
1996: DAM Diósgyőri Acélművek Rt.
2001: DAM Steel Speciális Acélgyártó Rt.
2004: DAM 2004 Acél- és Hengermű Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

A diósgyőr-vasgyári kolónia a vasgyár lakótelepe.

A Diósgyőr közigazgatási területére telepítendő gyár mellett Péch Antal már az első tervrajzán is feltüntette a kolóniát, ahol a gyári dolgozók és családjaik élhetnek. A házakat zömmel vörös téglá falazattal látták el, elhelyezésüknél pedig a legcélszerűbb, négyszögű hálós megoldást választották. Az egyenes utcák alkotta, egymást derékszögben metsző úthálózatban a beépítést ikerházas vagy fésűs, kertvárosi jellegű elhelyezéssel valósították meg. A gyári vezetők (tiszték, főtisztek) számára nagyobb, kényelmesebb házak épültek, de a munkások számára tervezett lakházak is a kor általános színvonala fölött álltak. Az építkezés – a gyári munkaslétszám növekedéséhez igazodva – a második világháborúig tartott. Az első időben „gyarmat”-nak nevezett lakótelepen széles körű intézményhálózat is megvalósult. Építettek óvodát és iskolákat, korszerű kórházat, gyógyszertárat, közfürdőt, postát, munkáséttermet, könyvtárat, olcsó beszerzést biztosító üzleteket.

Ismét az önállóságért

Az önállóság, saját kápolna, vagy templom építésének vágya azért is erősödik, mert a Kardos családnak időközben (1933-ban) átadott vasgyári lakás az épülő evangélikus templom szomszédja, Lónyay utca 4. szám. Szem előtt van a másik felekezet haladása és gyári támogatása. A miskolci parókus válaszlevele után a zempléni főesperestől is vélemé-

Kolónia, a vasgyár lakótelepe.

nyezést kér a megyéspüspök. Damjanovich Ágoston azonban kitér eze-
lől, arra hivatkozva, hogy rokonról van szó, Kardos István és közte só-
gorsági viszony áll fenn.⁷ Végül a diósgyőri levélre nem érkezik válasz.
Fél év elteltével újabb levél készül, ismét ostromolják a „püspöki várat”.

„Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspök Úr! Kegyelmes Atyánk!

*A múlt esztendő folyamán önmagunk erejéből templom alapot igye-
keztünk létrehozni és összegyűjtöttünk c.ca. 1000 P.-t, amely összeget
az itteni egyik bankba helyeztünk el. Azok az okok, amelyek minket erre
az elhatározásra indítottak a következők: Jelenleg az újdíósgyőri róm.-
kat. templomban van misénk $\frac{1}{2}$ 12 órakor, de előfordul, hogy sokszor
később kell kezdődnie éppen a nagyobb ünnepek alkalmával, amikor a
hívek rendszeresen nagyobb száma szokott a szentmisén megjelenni. A
templom használatért évi 10 P használati díjat fizetünk, de sem reggeli,
sem délutáni istentiszteletet, sem más külön szertartást a nagyobb ünne-
pek alkalmával nem végezhetünk a templom elfoglaltsága miatt. Ezért
fáradozunk, hogy külön templomunk legyen. Ehhez a megkezdett mun-
kához kérjük Nagyméltóságod kegyes engedélyét, hogy azt továbbra is
folytathassuk és erre a célra megkezdett gyűjtésünket nagyobb arányú-
vá tehessük.*

*Egyben legyen szabad itt megemlítenünk, hogy a múlt év folyamán a
diósgyőrvasgyári egyházközség önállósítása végett beadott kérvényün-
ket a parochus úr érdemben még nem tárgyalta le, sem egyházközségi
gyűlést össze nem hívott, azért kérelmünket felújítva ismételten kérjük
Nagyméltóságodat, hogy Diósgyőr község területére önálló lelkészt
kinevezni kegyesen méltóztassék, aki az egyházi és a lelki élet terén elő-
forduló minden ügyünket elintézhesse és a templom szervezés terén a
megalakítandó templombizottsággal együtt munkálkodhatna.*

*A múlt évi kérelmünkben foglalt indítékokon kívül legyen szabad még a
követezőket felhozni:*

*A múlt évi kérelmünkben foglalt 836-os létszámú összeíráshoz még az
idemellékelte utólagos összeírást is csatolhatjuk, akikkel együtt a Diós-
győrvasgyárban alakítandó egyházközség híveinek a száma már 900
körül mutatható ki, azonban még minduntalan merülnek fel újabb és
újabb hívek, akikről eddig egyáltalán nem tudtunk.*

*A gör. kat.-nál aránylagosan kisebb számarányú evangélikusok, mivel
korábban kezdték a szervezkedést ma már templomot építenek, mi pe-
dig a kezdet kezdetén vagyunk, noha minket a latin szertartású testvére-*

⁷ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 9. oldal.

ink is támogatnának templom szervező munkánkban, de az alapot magunknak kellene megteremtenünk.

Úgy tudjuk, hogy a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspök Úr egyházközségünk megalakulását annak idején kegyes volt jóváhagyni, de egyházközségi szervezetünk még mindig nincsen megalakítva, ami nagyban hátráltatja minden további munkánkat a fejlődés tekintetében.

Ezen indokok alapján alázattal kérjük Nagyméltóságodat, hogy kéréseinknek, önálló lelkészet megalakítása, az egyházközségi szervezet további kiépítése és a templom szervezés további munkálata ügyében kegyesen helytadni méltóztassék.

Diósgyőrvasgyár, 1936. február hó 26-án.” (22 aláírás)⁸

A 900 fős létszám szépen hangzik. A becsatolt névjegyzéken a gyermekek is szerepelnek, azonban hiányzanak a lakcímek, így nehéz ellenőrizni, valóban ottani lakosok-e mind. A népszámlálási adatok alapján valószínűsíthető a csaknem ezer görögkatolikus. A következő, Diósgyőr község előjáróságához írt kérvényben azonban tulzó az ezerkét-száz fő. Bár ez a fölfelé kerekítés célt ért.

Diósgyőr és csatolt területek felekezeti létszáma:

1900. évi népszámlálás	görögkatolikus lakosság	151 fő
1910. évi népszámlálás	görögkatolikus lakosság	541 fő
1920. évi népszámlálás	görögkatolikus lakosság	487 fő
1930. évi népszámlálás	görögkatolikus lakosság	697 fő
1941. évi népszámlálás	görögkatolikus lakosság	1.146 fő

„KIVONAT Diósgyőr község képviselőtestületének 1937. évi április 29-én tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvéből.

Vezető jegyző előterjeszti, hogy a Diósgyőr község területén élő gör.kath. hívek illetve a diósgyőrvasgyári gör.kath. egyházközség azzal a kérelemmel fordultak a képv.testülethez, hogy a képviselőtestület a vasgyár területén építendő szándékolt gör.kath. templom építési költségeihez nyújtson segítyt – amint ezt más egyházközségek templomépítésénél is megtette.

A Diósgyőr község területén élő gör.kath. hívek száma kb. annyi, mint az ág.evang-ok száma, vagyis 1200 lélek és a gör.kath-oknak az egész politikai község területén nincsen templomuk. A templom építéséhez

⁸ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 15-18. oldal.

szükséges telket a vasgyár bocsátja rendelkezésre, míg a felépítés költségeit a hívek áldozatkészségéből és adományokból kívánnák előteremteni.

A képviselőtestület előkészítő bizottsága a község háztartási helyzetének gondos mérlegelése mellett de tekintettel arra is, hogy a Diósgyőr községben lévő gör.kath. hívek a lakosság legszegényebb rétegéhez tartoznak s figyelembe véve azt is, hogy a gör.kath. egyházközségnek ezideig temploma nincs s meggyőződve arról, hogy a templom építésére a gör.kath. egyházközségnek valóban szüksége van, javasolja, hogy a képviselőtestület a gör.kath. templom építésének céljára 12.000 pengő segélyt szavazzon meg, de a községi háztartási helyzetre való tekintettel ez a segély 1938. évtől kezdődően évi 1200 P-s részletben 10 éven át fizetessék ki s azoknak a részleteknek a fedezete évenként biztosítassék a háztartási költségvetésben.

73/1937.kgy.sz. Képviselőtestület az előkészítő bizottság javaslatának elfogadásával a diósgyőri vasgyár területén építendő gör.kath. templom építése költségeinek fedezéséhez a diósgyőri vasgyári gör.kath. egyházközség részére 12.000 pengő segélyt szavaz meg névszerinti szavazással hozott egyhangú határozatával, oly módon, hogy a megszavazott segély 1938. évtől kezdődően évi 1200 pengős részletekben fizetendő ki és a részletek kifizetéséhez szükséges fedezet a község háztartási költségvetésébe évenként biztosítandó. Fenntartja magának a képviselőtestület azt a jogot, hogy amennyiben a község háztartási helyzete megengedi, a megszavazott segélyt esetleg nagyobb részletekben is kifizetheti, ha ennek megfelelő fedezetéről az egyes évek költségvetésében megfelelően gondoskodott. Képviselőtestület utasítja az előljárást, hogy a jelen határozatot a vármegye közgyűléséhez jóváhagyásra terjessze fel.”⁹

A közgyűlési határozat dátuma 1937. április 29. Vagyis a második oszrom után eltelt egy év – ismételten érdemi válasz nélkül. A szervezkedés azonban folyt, a konkrét cél a templom. A megyéspüspöknek jelzett egyezer pengős alaphoz folyamatos a gyűjtés. Nem nagy eredménnyel, egy év alatt csak ötszáz pengővel nőtt, ahogyan a következő dokumentumban olvashatjuk. Milyen összeg is ez? Viszonyításul, hogy nem neveltségesen kevés, tudjuk, hogy egy oda-vissza villamosjegy egy pengőbe került. Az 1936-os Balogh Béla rendezte magyar film slágere szerint „havi 200 pengő fixszel az ember könnyen viccel”. Budapesten ekkor egy egyszobás, fürdőszobás lakás havi bérleti díja hatvannyolc pengő

⁹ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 23-25. oldal.

volt. A másik oldal viszonyítási pontja pedig – bár nem ismerem a korona/pengő árfolyamot –, hogy a római katolikus templomhoz a gyártelepi munkásoknak önkéntes adományokból 1902 végéig 48.000 koronás templomépítési alapot sikerült összegyűjteniük, amit díjazott a gyár vezetősége.

De keresték az építendő templom területét, helyszínrajz mutatja, hol találták meg. Az Alsószinva és Felsőszinva utca közötti, akkori nevén Zimmermann – ma Mányoki Ádám – utca végén a vízház melletti 65x30 méteres területet jelölték ki. Megjegyzem, hogy ez a terület a mai napig üres, nincs rajta semmilyen épület. A kijelölés helyszínrajzát nyújtották be kérvényükkel a községi testületnek, valamint a Vasgyár igazgatóságának is. Míg az előzőre pozitív a válasz, az utóbbira elutasító

„Főtisztelendő Kardos István úrnak, gkath. hitoktató lelkész.

A helybeli görög kath. hívek által építeni tervezett templom részére szükséges terület átengedése iránti kérvényükre értesítem t. Címet, hogy igazgatóságunk f. évi 12210/A2-2. számú rendeletével a szóbanforgó terület átengedéséhez nem járult hozzá, mert a templomépítési célra eddig rendelkezésre álló 1500.- P összeg oly csekély, hogy azt komoly alapnak tekinteni nem lehet.

Abban az esetben, ha a görög kath. hívek a templomalapra összegyűlt számottevő összeg felett fognak rendelkezni, úgy kérelmüket ismételjék meg.

Diósgyőrvasgyár, 1937. április hó 1.”¹⁰

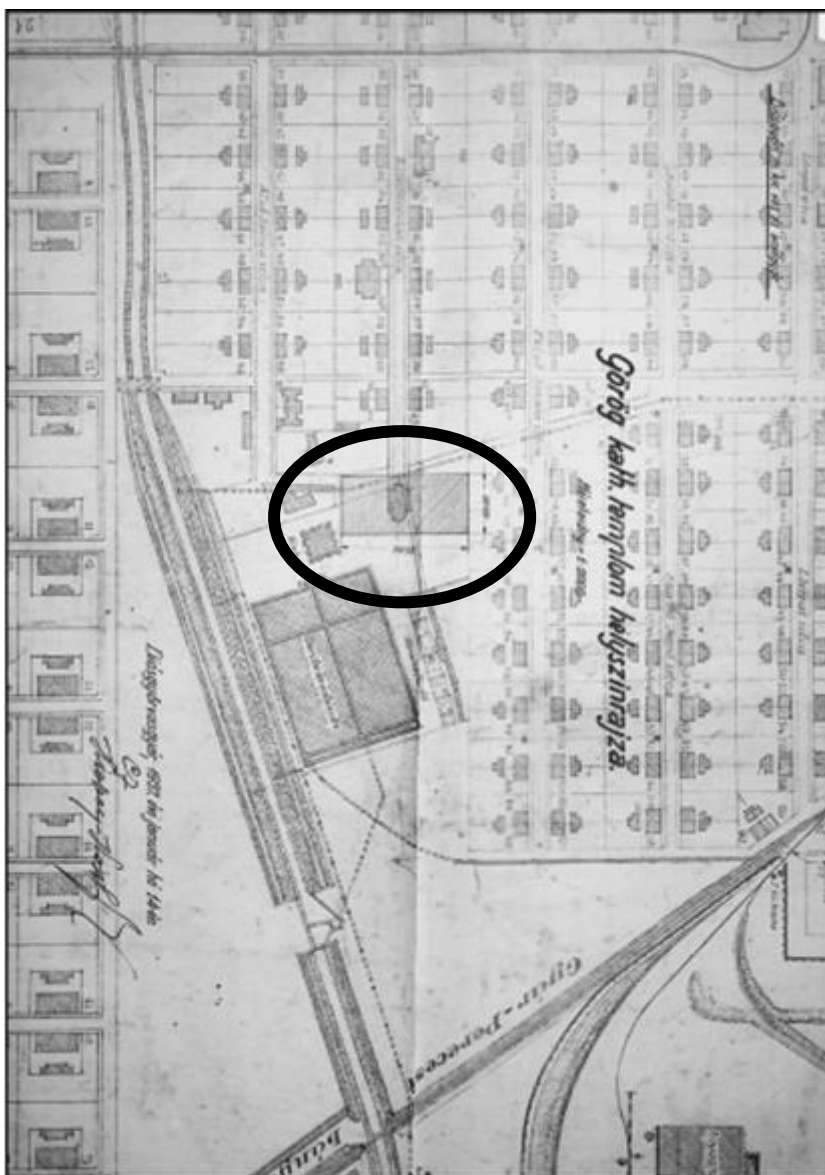
Megvalósul az önállóság

Az elutasítás tulajdonképpen nem is az, hiszen csak az összegyűjtött összeg kicsinyisége az indok. Ha ez megfelelően nagy, a telekre lehet számítani. A legjobb hír erre a községi tizenkétezer pengő, igaz, tíz évre elosztva és nem egy összegben. Hivatkozni azonban lehet rá. S mivel „három a magyar igazság”, a harmadik levelet is olvasnia kell Miklósy püspök úrnak.

„Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspök Úr! Kegyelmes Urunk!

Alulírottak azon alázatos kérelemmel járulunk Nagyságod elé, hogy a diósgyőrvasgyári egyházközségnek a miskolci egyházközségtől való különválását, illetőleg önálló parochiává való alakítását kegyesen engedélyezni méltóztassék.

¹⁰ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 27. oldal.

A templom tervezett helye a Zimmermann utca végén.

Kérésünket az alábbi okokkal bátorítjuk támogatni:

Nagyméltóságod egyházközségünk megalakulását, illetőleg annak megalakulásáról felvett jegyzőkönyvet még 1929-ben kegyes volt jóváhagyni a miskolci parochus úrhoz 2.407/1929. sz. alatt küldött leiratával.

Hét év telt el azóta és amikor 3 évvel ezelőtt láttuk, hogy ha minden adónk Miskolcra folyik be, úgy egyházközségünk fejlődését előre nem vihetjük, önkéntes adakozásba fogtunk, hogy a Vasgyárban építendő templomunk javára egy bizonyos összeget hozzunk össze. Ez az összeg ma cca. 3.000.- pengőt tesz ki.

Diósgyőr község képviselőtestülete 1937. április 29-én tartott gyűlésén a diósgyőrvasvári gör. kat. egyházközségnek a Vasgyárban építendő temploma javára megszavazott 12.000.- pengőt, mely összeget tíz év alatt évi 1.200.- pengős részletekben fizet ki a diósgyőrvasgyári egyházközségnek.

A m.kir. állami vas-, acél- és gépgyárak Igazgatóságának átirata igazolja, hogy a Vasgyár Igazgatósága elvileg hozzájárult a gör. kat. templom építése céljára megfelelő helyen templomhely adásához. A Vasgyártól nyert és csatolt rajz igazolja, hogy ezzel az üggyel az illetékesek komolyan foglalkoztak és a helyet kijelölték.

Megjegyezzük, hogy a Gyárigazgatásnak fenti átirata akkor érkezett, amikor még csak 1.500.- pengő pénzünk volt. Azóta a helyzet e tekintetben is lényegesen változott, mert a jelzett templomalapnak – Diósgyőr községtől nyert pénzösszeget is ideszámítva – ma a tízszeresével rendelkezünk.

Ezen indítékok alapján alázatosan kérjük nagyméltóságodat ismételt kérésünk meghallgatására és teljesítésére, hogy egyházközségi szervezetünket megalkothassuk és hogy adófilléreinkkel már saját templomunk építéséhez járulhassunk hozzá. Nagy öröm volna számunkra, ha a megnyílt eucharisztikus év egyházközségünk önállóságát jelentené.

Kérésünket ismételve, ügyünket Nagyméltóságod jóindulatú pártfogásába ajánlva vagyunk Krisztusban szerető hívei.

Diósgyőrvasgyár, 1937. évi május hó 27-én.” (149 aláírás)¹¹

Papíron tehát megtízszereződött az alap. – Jó, hogy ekkor még nem tudták, hogy a vármegyei kisgyűlés elutasította a község által megszavazott támogatást. – S ha már ilyen állhatatosak a diósgyőrvasgyáriak, hogy minden évben írnak levelet, bizonyítva, hogy ismerik az evangéliumi példázatot az alkatmatlankodó barátról (Lk 11,5-8), és nem félnek a

¹¹ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 29-32. oldal.

kérésük teljesítésével járó nehézségektől, mint a Sámueltól királyt kérő választott nép (1Sám 8,4-22), lehetséges a kérés teljesítése. Szükséges azonban a legilletékesebb, a miskolci parókus véleménye is. Azt Schirilla Szólón Andor szinte postafordultával küldi meg a püspökségre. Ugyanazokat a tényeket írja le, amelyeket két évvel korábban. Kardos István mint hitoktat lelkész kapta a gyártól a lakást a kedvezményekkel, ehhez a státuszhoz járnak a fizetés és lakbér összege, melyek csökkennek, ha önálló egyházközség lelkésze lesz. A hívek egyházi adója, terhei viszont emelkednek. Bár megjegyzi, hogy a névjegyzékben miskolciak és iskolás gyermekek nevei is szerepelnek, a döntést a legbölcsebb főpásztori belátásra bízta.

A megyéspüspöki döntés megszületett. S ez a döntés azt jelenti, hogy **1937 az egyházközség megalapításának az éve**. Igen, az az esztendő, amikor Japán terjeszkedése háborút robbant ki Kínával; amikor meghalt Pierre de Coubertin báró, a modern olimpiai játékok kezdeményezője; amikor Szent-Györgyi Albert Nobel díjat kapott a C-vitamin és fumársav-katalízis fontosságának felfedezéséért; amikor elhunyt József Attila költő, nagybetűs dátum egyházközségünk történetében! Önálló közösség, megkezdődik az anyakönyvezés, a vezetője szervező lelkész. Az anyagi veszteség elkerülésére azonban Kardos István nem kap külön kinevezést, hanem marad a korábbi hitoktató státuszban, s ehhez társulnak új feladatai minden felelősséggel együtt. A rég vágyott hír nemsokára elhangzik.

„JEGYZŐKÖNYV készült 1937 szept. 26-án d.u. 4 órakor a vasgyári fiúiskola tornatermében ft. Schirilla Sz. Andor tb.kanonok, paróchus úr elnöklete alatt tartott egyházközségi közgyűlésről. Jelen voltak mintegy 60-an.

A közgyűlés a Mennyei Király eléneklésével kezdődött.

Ft. Schirilla Sz. Andor tb.kanonok, paróchus úr ezután előadta, hogy 1930 óta milyen fejlődésen ment keresztül a diósgyőrvasgyári gör.kat. egyházközség. Az önálló hitoktató állás felállítása megtörtént. Képviselőnk közbenjárására a miniszter kegyes volt elintézni. Ezután fokozatosan engedtem át a hitoktátónak a funkciók elvégzését, hogy minden egy ember kezében legyen. Most azért tartok gyűlést, hogy újabb tervet közöljek és a hitközség jövőjére nézve megállapodásra jussunk. Úgy nekem, mint minden gör. katolikusként az volt a célom, hogy minél több gör.kat. egyházközség létesüljön. Így alakultak nyírbátori, budai, stb. gör.kat. hitközségek. Azonban a fejlődésnek lassan és fokozatosan kell történni.

Legutóbb beszéltem Püspök Úr Ónagyméltóságával a diósgyőrvasgyári gör.kat. hitközség ügyében és a Püspök Úr Ónagyméltósága megengedte, hogy a diósgyőrvasgyári hitközség vezetését teljesen a hitoktató úrnak adjam át. Ünnepelesen átadom tehát a vezetést azzal, hogy Isten kegyelme vezérelje egy szép templom építésében.

A hitközség tagjai ezután gyűljenek össze többször, beszéljék meg a további teendőket. Vegyék tudomásul, hogy ezennel a vezetést átadom és átruházom azzal, hogy a hitoktató úr neve ezután hitoktató-szervező-lelkész.

Papp Pál kérdést intéz a ft. elnök úrhoz arra vonatkozóan, hogy mi történjék az 1937 évi adóval? A ft. elnök úr azt válaszolja, hogy minden további nélkül készítsék el a névsort és kezdjék meg a % rendszer szerinti levonást, amelyet már régebben is akartak.

Kardos István hitoktató úgy a hitközség tagjai, valamint a maga nevében köszönetet mond ft. Schirilla Sz. Andor tb.kanonok, paróchus úrnak eddigi vezetéséért, fáradozásaiért, valamint azért az áldozatért, hogy a nemes cél érdekében minden anyagi vesztesége mellett is hajlandó beleegyezni a diósgyőrvasgyári egyházközség önállósításába.

A közgyűlés ezután a Valóban méltó eléneklésével ér véget.

Choma Alajos jegyző¹²

A kinevezett lelkész másnap levelet ír a megyéspüspöknek, megköszöni, hogy rá bízta a szervező-lelkészi feladatokat, s várja a további rendelkezéseket. Bizonyára lelkesedett mindenki, ez látszik a következő lépések gyorsaságán. Felállítják a szervező bizottságot, mely összeírta a diósgyőrvasgyári egyházközség választóinak a névjegyzékét, valamint a képviselőtestületbe javasoltak névsorát. Az újabb közgyűlés és választás időpontjának november 14. lenne megfelelő, erre kér jóváhagyást a főpásztortól október 24-én. Öt nappal később Miklósy István megyéspüspök elhunyt. Az engedélyt Bányay Jenő káptalani helynök adja meg.

A választás eredményeként a „diósgyőrvasgyári szervezkedő egyházközség első képviselőtestülete” tagjai a következők: Monostori Árpád vasgyári főtiszt, dr. Katona Sándor orvos, dr. Damjanovits Győző ób. fogalmazó, Choma Alajos tanító, Rembeczky Miklós vasgyári gépész, vitéz Lakatos Mihály újgyári tiszt, Mestyán István nyugdíjas, Papp Pál vasgyári hegesztő, Barth Lajos vasgyári vasesztergályos, Tamás István fürdős, Máriássy András újgyári lakatos, Hrubai István lakatos, Horzsa Bertalan villanyszerelő, Wattach Simon vasgyári hegesztő, Faur Mihály nyugbéres, Marosán Ignác öntész, Krasznai Mihály altiszt, Bánhegyi Ká-

¹² Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1473/1937. sz. 37. oldal.

rolly raktárkezelő, Nedeá István lakatos, Szembratovics Ágoston nyugbérés, Köhalmi József irodai segédtiszt, Tóth József lakatos, Hudák István lakatos, Bukszár Ferenc ób. tiszt, Nemes Péter ml. tiszt, Jobbágy Pál nyugbérés, Szép Mihály főjegyző, vitéz Kocsárdi Dezső úggyári segédtiszt, Pásztor Imre konzumi tisztviselő, Danyluk István vasgyári lakatos, Kardos Lajos konzumi alkalmazott, Bodnár László ób. tiszt, Choma József rajzoló, Koscsák Sándor lakatos, Ducsa József villanyszerelő, Kosztin János átvevő, Sztaniszláv János esztergályos, Volosinovszky István lakatos, Stark Gyula esztergályos, Fancsalszki Lajos kovács és Tátrai István nyugbérés. Póttagok: Babás János vasgyári gépész, Dunai László bányafelőr, Katona Miklós nyugdíjas, Kálvin Mihály állomás kezelő és Papp Miklós autogén hegesztő.

A lelkésszel együtt 42 rendes és 5 póttag alkotja a testületet. A választás után november 23-án az egyházközségi tisztikar is felállításra kerül: világi elnök Monostori Árpád, gondnok dr. Katona Sándor, gondnok helyettes Rembeczky Miklós, pénztáros Barth Lajos, jegyző Choma Alajos. Az anyagiakról is döntés születik. A Vasgyár vezetőségének benyújtják az egyházközségi adózók névjegyzékét, hogy a decemberi illetményből levonják az 1937. évi 3 P adót, 1938 januárjától kezdve pedig mindenki- nek a keresete után 1/2 % az adó.

HARC A SAJÁT LITURGIKUS HELYÉRT

Az 1938-as esztendővel kezdődik meg igazán a szervező lelkeszség önálló élete. A nagy terv, a saját templom megvalósításának munkája erősödik, éveken át nő a remény, a lelkesedés. Aztán apadni kezd és módosul – kis kápolnává. Az okok között megtaláljuk a közelgő világ-háború pusztítását, a pénzromlást és a politikai körülmények változását is. De haladjunk végig az események lépcsőin!

A képviselőtestület gyűlésein újabb és újabb lépéseket tárgyalnak meg és hoznak egyhangú döntéseket.

A templomépítési alap lassan növekszik, de biztosítani kell az összeg értékállóságát. Három házhelyet néznek ki a Miskolc város területén fekvő „Glósz féle parcellákból”. A vasgyár fejlődésének mértéke szerint várható, hogy a telkek értéke évről-évre növekszik. Egyből nem tudják kifizetni a teljes vételárat, de előnyös a megegyezés lehetősége. Bányay Jenő káptalani helynöktől megkapják az engedélyt, de azt a figyelmeztetést is, hogy a pénzromlás veszélye és havi részletek fizetésének vállalása ne taszítsa nehéz helyzetbe az egyházközséget.¹³ Mivel nem akarják, hogy a pénztár teljesen kiürüljön, 2.344 pengőt fizetnek ki az eladónak (Balázs László), s havi 150 pengős részletekben a vételár többi részét. Ez a mai Előd utcai telek később nagyon fontos lesz.

Levelezőlapokat nyomtatnak széleskörű terjesztésre, mintegy téglajegyként. A hátoldalon támogatásra olvasható a számlaszám („Postatakarékpénztári csekszámla: 6004.”), a képes oldalának szövege: „Adakozzunk Lisieuxi Kis Szent Teréz Diósgyőr-Vasgyári Gör. Kat. templomára.” Görögkatolikus templomaink között nem volt addig, s most sincs másik olyan, melynek védőszentje Lisieux-i Szent Teréz lenne. A papi zsolozsmáskönyv Ménologion mellékletének VIII. kötetében a következő olvasható: „B.e. Miklós István hajdúdorogi püspök 1937-ben hozzájárult, hogy az újonnan alapított diósgyőrvasgyári gör. kath. templom Kis Sz. Teréz tiszteletére szenteltessék.”¹⁴ Ki is ez a védőszent?

¹³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 46/1938. sz.

¹⁴ Ménologion, a „Dicsérjétek az Úr nevét” című zsolozsmakönyv (Miskolc, 1938.) tartozéka VIII. május 1. – június 27. 15. oldal.

A képeslap téglajegy.

Lisieux-i Kis Szent Teréz

Lisieux-i Kis Szent Teréz, avagy a Gyermeke Jézusról és Szent Arcról nevezett Szent Teréz szűz és egyháztanító.

1873. január 2-án született a normandiai Alençonban. A keresztésben a Mária Franciska Teréz nevet kapta. Szülei, Louis Martin és Marie-Azélie Guérin mélyen vallásosak voltak, mind az őt, a felnőtt kort megélt lányuk szerzetes lett. Az Egyház történetében ők voltak a második

háaspár, akiket boldoggá avattak. Ferenc pápa 2015. október 18-án szentté avatta őket.

Az édesanya halála után (Teréz öt éves volt ekkor) a család Lisieux-be költözött. Nővérei beléptek a helyi Kármelbe (Kármel: a kármeliták házainak elnevezése arra emlékeztetve, hogy a 12. századtól a szentföldi Kármel hegység a remeték lakhelye lett, akik később rendbe tömörültek.), és Teréz is minden igyekezetével a hivatásáért küzdött. Már kilencéves korában kérte felvételét a nővérekhez. 1886 karácsonyán élte át a megtérést, ekkor értette meg, hogy Isten a felebaráti szeretetre hívja.

1887 nyarán egy halálra ítélt gyilkos megtéréséért imádkozott, s amikor imádsága meghallgatásra talált, az elítélt kivégzése előtt megcsókolta a feszületet, Terézben megnövekedett a vágy, hogy a bűnösök megtéréséért éljen, „napról napra lelkeket mentsen”. Szinte megszállottan a lelkek utáni vágytól, mindent megtett azért, hogy haladéktalanul beléphessen a kármelita apácák kolostorába. A Kármel előljárói azonban a nagykorúság előtt nem akarták felvenni.

Teréz édesapjával Rómába utazott, ahol egy pápai fogadáson, ki játszva az örök éberségét, XIII. Leó elé térdelt. A kérésre azonban a pápa is csak kitérő választ adott. Teréz válaszul felajánlotta magát: legyen a kis Jézus játékszere, labdája, amivel bármit tehet, csak öröme teljék benne. 1887 decemberében aztán megérkezett a pápai engedély, és 1888 tavaszán Teréz beléphetett a kolostorba. 1890. szeptember 8-án tett fogadalmat. Ágnes anyja (Pauline, Teréz nővére) kívánságára 1895-ben kezdte el írni lelki életrajzát.

Sok testi és lelki szenvedés kínozza: a tüdőbajból származó fizikai fájdalmai mellett édesapja betegsége és halála, előljárói szigorúsága. A bántásokat szótlanul, panasz nélkül tűrte, azonban magányosság gyötörte és kételyei voltak. 1896 nagypéntekének éjszakáján súlyos lelki sötétség töltötte el, mely haláláig kísérté. A hit legkeservesebb próbáját kellett kiállnia, de készségesen ült le a bűnösök asztalához, s szenvedését fölajánlotta a hitetlenekért. Szentnek készült, de alázatosan tudta, hogy ő nagyon kicsi a szentek mellett. Azonban a tökéletesség útján akart járni, ezt ő maga „kis út”-nak nevezte, és az embereknek is meg akarta tanítani: szórják az apró áldozatok virágait Jézus felé. Lelki élet-

rajzát halála után „Egy lélek története” címmel könyv formában is megjelentették. XVI. Benedek pápa a 2011. április 6-i általános kihallgatáson így beszélt erről a könyvről: „A szeretet csodálatos történetét mondja el olyan hitelességgel, egyszerűséggel és frissességgel, amely nem tudja nem magával ragadni az olvasót. Ennek a szeretetnek megvan az arca és a neve – a neve: Jézus. [...] Teréz egyike azoknak az evangéliumi 'együgyűeknek', akik hagyják, hogy Isten maga vezesse őket titkainak legmélyére.”

Teréz 1897. szeptember 30-án halt meg, ragyogó arccal, a szeretet ekstázisában. Utolsó szavai ezek voltak: „Istenem, szeretlek.” Korábban a rá jellemző alázatossággal mondogatta: „Fent a mennyben jót akarok tenni a földön maradottak számára!”, „Meglátjátok, halálom után mindenki szeretni fog engem”. Igaza lett.

Már 1923-ban boldoggá, 1925-ben pedig szentté avatták. 1925 óta a missziók védőszentje, XI. Pius pápa őt választotta az uniós törekvések pártfogójává. Szent II. János Pál pápa 1997-ben az egyháztanítók sorába iktatta. Feszülettel, kármelita ruhában ábrázolják, rózsákat hintve – az imái hatására elnyert segítő kegyelem jelképeként.

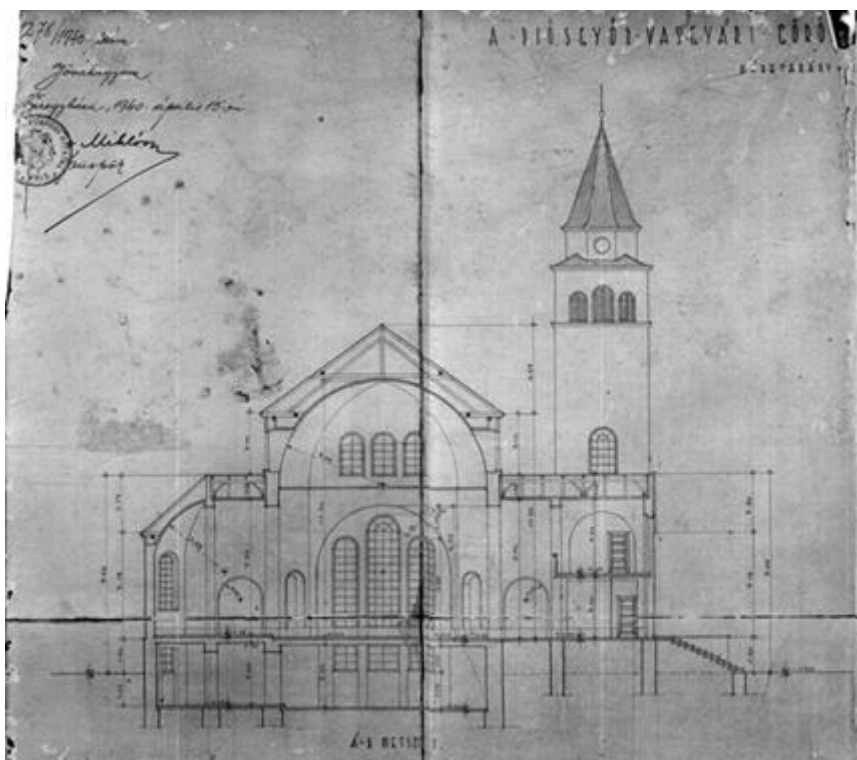
Tervrajz az építkezés alapja

A nagyon fontos tizenkétezer pengős diósgyőri támogatást a vármegye sajnos nem hagyta jóvá. Mivel a község vezető jegyzője ebben az ügyben egyeztetett a főispánnal, a megismételt kérés a községi képviselőtestület elé kerül, a döntés ugyancsak egyhangú igen. Az 1939-es évre a községi költségvetésbe be is kerül a megszavazott tizenkétezer pengő első részlete.

De a legfontosabb a kapcsolat a Vasgyár igazgatóságával. Az ő támogatásuk nélkül lehetetlen megépíteni a templomot, hiszen a telekhelyet, építőanyagot és pénzügyi támogatást ők tudják biztosítani. A hivatalos kérelmet nem csak a lelkész elnök írja alá, hanem a képviselőtestület tagjai is. A gyárigazgatóság válasza hamar megérkezik: *„A helybeli gör.-kat. templom megépíttetésére vonatkozó kérelmüket ezidőszertől sajnálattal nem teljesíthetjük. A folyamatban levő üzemi és gyarmati építkezések a költségvetésileg engedélyezett és előírányzott hitelkeretet teljes mértékben kimerítik.”*¹⁵ Annak ellenére, hogy az első kérvényre visszajelzett „betegség”, azaz a pénzalap csekély mértéke folyamatosan gyogyul, egymás után érkezik a többféle módon megfogalmazott elutasítás. A templomalap összegét nem csupán a saját gyűjtések, képeslap árusí-

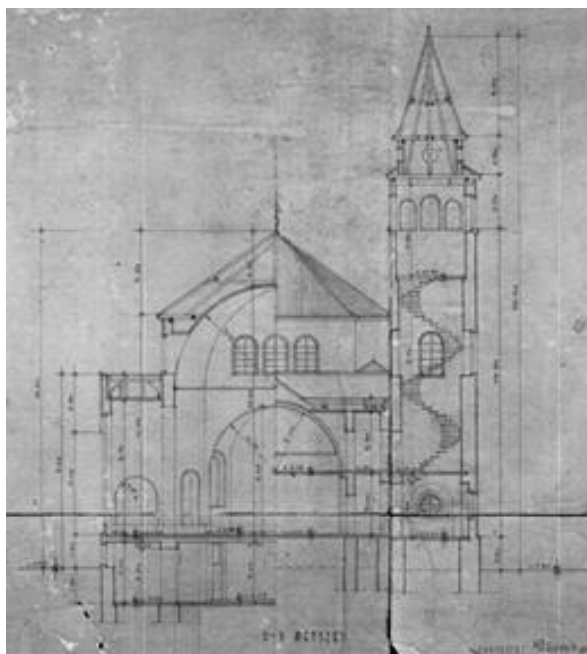
¹⁵ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 55/1938. sz.

tások segítik, hanem a környék több katolikus templomában is gyűjtenek erre a célra. Az első támogatást a diósgyőri római katolikusok adják, kétszáz pengőt. Ez az anyagi keret ad lehetőséget arra, hogy a tervezés is meginduljon. Mégpedig nagyon komoly tervezés! Egy csodálatos templomot tudunk elképzelni a tervrajzok alapján kupolával, toronnyal, altemplommal. Nem is altemplomot álmódott meg a tervező, hanem alagsori közösséget kiszolgáló teret színpaddal, nézőtérrel, mosdókkal. Alapterülete 24x16 m, a karzat pedig 7x4,5 m-es. Dudás Miklós megyéspüspök 1940. április 15-én hagyta jóvá.

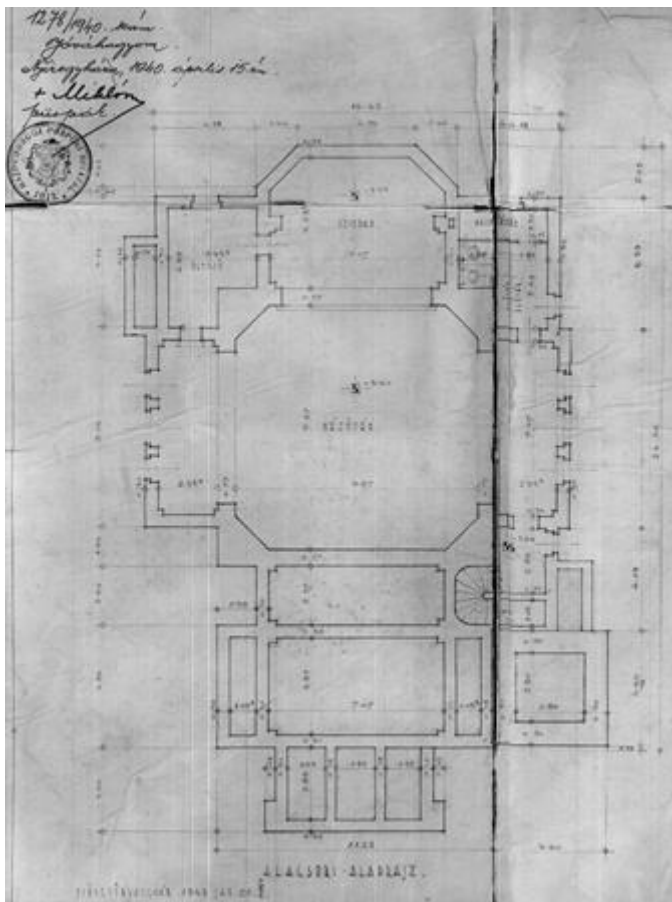

A jóváhagyás Nyíregyházán történt, egy jó hónappal később pedig Diósgyőrben személyesen írja be a nevét az egyházközségi anyakönyvekbe: „Láttam a kánoni egyházlátogatás alkalmával. Diósgyőr-Vasgyár,

1940. május hó 22-én. +Dudás Miklós hajdúdorogi püspök.” A kánoni látogatás (latinul visitatio canonica) a megyéspüspök hivatali kötelezettsége, mely szerint egyházmegyéjét évente részben vagy egészében meg kell látogatnia, mégpedig úgy, hogy legalább ötvenként az egész egyházmegye sorra kerüljön. A főpásztor a Miskolci Esperesi Kerület látogatását 1940. május 20-26. között végezte. Nyolc egyházközséget keresett fel (Miskolc, Sajópálfala, Felsőzsolca, Diósgyőrvasgyár, Görömböly, Sajópetri, Hejőkeresztúr és Sajószöged), a vasgyári alkalom május 22-én volt. Ekkor részletes jegyzőkönyv is készül. Mivel Vasgyárban sem saját templom, parókia, sem temető nincs, rövidebb a válaszok listája. A jegyzőkönyv felsorolja a liturgikus eszközöket (kehely, oltáredények, miseruhák, miseingek, liturgikus könyvek), a szertartási rendet, az irattár kezelését, a kántor (Choma Alajos) és a harangozó (Jobbágy Pál) adatait. Ugyancsak rövid a válasz a következő két kérdésre: *„Bűnös szokások a hívek között: Egyke, vegyes házasságnál közöny. – Mi az, ami a hitközségben rendezést kíván? Templomépítés”*¹⁶

¹⁶ A teljes jegyzőkönyv megtalálható: Dudás Miklós Canonica Visitatiói a Miskolci Esperesi Kerületben 1940. Nyíregyháza, 2014. pp. 91-97.

A püspöki pecséttel ellátott tervrajzokat a Vasgyár igazgatóhelyettese veszi át. Semmi válasz. Ki tudna segíteni? Az Actio Catholica elnökségének írt levelében Kardos István szomorúan fogalmaz.

„Templomunk felépítéséért folytatott több éves küzdelmünket, a diósgyőri vasgyár vezetőségének ebben az ügyben tanusított tartózkodó álláspontját, a többi felekezettel szembeni háttérbe szorítottságunkat, a számarányunkat illetően való mostoha támogatást, templomunk felépítéséért beadott kérelmünket, amely tavasz óta válasz nélkül a kabinet irodától az iparügyi minisztériumba átküldve fekszik, mind-mind elpanaszoltuk az Actio Catholica hajdúdorogegyházmegyei főtitkárának, amikor

meglátogatott bennünket. Megmondottuk neki, hogy minden fillérünkre szükségünk van, mert minket úgysem támogat senki. Míg a többi felekezet templomai teljesen, vagy nagyobb részben az állami vasgyár költségén épült fel, mi ebben is saját magunkra vagyunk hagyatva. Megígérte, hogy szóvá teszi bajunkat az országos központ révén, de úgy látszik – mint ahogy körülbelül előre láttuk – nem tehetett semmit ügyünkben.”¹⁷

A terület országgyűlési képviselője Ronkay Ferenc bányáügyi főtanácsos, a Borsodi Szénbányák Rt. bányafőfelügyelője. Hozzá fordul támogatás kieszközléséért az egyházközség vezetője egy év múlva, jelezve, hogy a templom felépítéséhez szükséges teljes összeg egyharmadát, mintegy negyvenezer pengőt nagy és sok fáradsággal összegyűjtötték. Ronkay válaszában jelzi, hogy megkeresi ez ügyben a Kormányzó urat, de a nemleges választ is sejteti: *„A mai anyagbeszerzési nehézségek miatt az építés a háború tartama alatt nagy nehézségbe ütközik annál is inkább, mert az iparügyi miniszter úrnak, akivel ez ügyben ismételten beszéltem, az a felfogása, hogy minden építkezést le kellene állítani.”¹⁸*

A „hova lehet fordulni?” utolsó állomása Dudás Miklós püspök. Az országgyűlési képviselő levelét küldi el neki Kardos, megerősítve a rendelkezésre álló összeg nagyságát, ami negyvenezer pengő. Hogy ez nem azonnal felhasználható készpénz, kiderül a következő levélből, melyet a „Nagytekintetű Gyárigazgatóság”-nak küld. Hozzászámolják a megszavazott községi támogatást és a telkek értékét is. A püspöki válaszban van azonban egy olyan információ, ami most aduász a kezében.

„Hivatkozással az Egyházi Főhatóságomnak f. év június hó 16-án kelt 1774/1942. szám alatt hozzám küldött leiratára, amely szerint az iparügyi miniszter úr önagyméltósága közlése szerint a Mávag igazgatósága az 1943. évi költség előirányzatába nagyobb összeget vett föl a diósgyőri vasgyári gör.kat. templom építésére, azon alázatos kérelemmel járulok a Nagytekintetű Igazgatósághoz, hogy a templomunk alépítményének építkezését megfelelő hely kijelölése és a szokott módon való átengedése után megkezdeni méltóztassék. Az alépítmény munkaköltségének fedezésére felajánljuk 16.000 pengőt kitevő jelenlegi készpénzünket. Az

¹⁷ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 124/1940. sz.

¹⁸ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 20/1942. sz.

*alépitmény a tél folyamán megfelelő légoltalmi óvóhely céljait szolgálhatná. Diósgyőrvasgár, 1942. szept. 25-én*¹⁹

Tehát az alagsor megépítése még segíthet is a háborús helyzetben, a tervek megvannak, csak a pontos hely és az építkezés megindítása szükséges. Fedezet ezek szerint van is rá. Erre hogyan lehet nemleges választ adni? – Az igen is meg nem is alapján. Hely kijelölése lehetséges, építkezés azonban nem kezdődik. „A helybeli gör.kath. templom építése tárgyában beadott nb. átiratára értesítem, hogy az Igazgatóságtól kapott válasz szerint a költségvetési tárgyalások folyamatban vannak, azok befejezése előtt a kérelem tekintetében nem nyilatkozhatunk.”²⁰ Vagyis valós a templomépítésre előirányzott támogatás léte.

A mindennapok papi feladata is teljes embert kíván, amit nehezít a saját liturgikus hely hiánya. Hétköznapiakon a Szent Imre római katolikus templomban reggel $\frac{1}{2}$ 8-kor van csendes mise. A nem a legalkalmasabb időpont ellenére 4-5 az áldozók száma, elsőpénteken 30-40. A vasárnapi énekes szentmisére a $\frac{1}{2}$ 12-es időpont azért rossz, mert általában várakozni kell a templom előtt az előző szertartás végéig. Ezen 70-100 fő vesz részt nagy ünnepeken kétszázan. Perecesen minden első vasárnap és a nagy ünnepek első napján van görögkatolikus liturgia, 50 fős létszámmal. Az évi áldozók száma kettőezer. A hittanórák száma heti 28. Diósgyőrben 29 tanuló van a fiú- és a lány polgári iskolában, 24 az állami elemiben, 4 a római katolikus elemiben, valamint 5 iparostanonc tanuló. Újdiósgyőrben az állami elemi iskolában 21 a görögkatolikus tanulók száma. Vasgyárban a társulati elemiben 58, a továbbképzőben 3, a szakirányú iparostanonc iskolában 40. Perecesen a társulati elemiben 34 és 2 továbbképzős. Ez összesen 220 tanuló. S alakult még egy szervezet: 15 taggal a Lisieuxi Szent Terézről nevezett gör. kat. leánykongregáció.

Egy nehéz év

1943 – a templomért vívott harcba belefáradás éve. Persze, fáradtan is tovább kell küzdeni, a valós harctérrel párhuzamosan. De megjelenik a kápolnai megoldás lehetősége és a személyes elcsüggedés is.

Az év elején a Vasgár igazgatóságával ismerteti a szervező lelkész az új elképzelést. Ha a költségvetési keretbe nem fér bele a templomépítés támogatása, akkor megoldást jelentene egy meglévő épület átadása

¹⁹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 217/1942. sz.

²⁰ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 227/1942. sz.

kápolna céljára. Ez lehetne a Lónyay u. 1. szám alatti „Mikula féle lakás”, hiszen a gyári munkások részére nemsokára átadják az új emeletes házakat, így az kiüríthető lehetne. Ha ezt meg lehetne kapni örökbérlésként, idővel annak a régi épületnek a telkén felépülhetne a templom. Vagy a másik megoldási javaslat a kis kaszinó helyisége (Lónyai u. 11.), melynek funkciója a kultúrház felépítése után úgyszólván megszűnik. Sőt, kápolna célra az átalakítás és berendezés költségeit vállalná az egyházközség, húszezer pengő áll rendelkezésre a bankszámlán.²¹ Az elutasító válasz most nagyon rövid: *„Kápolna részére való átengedés iránti kérése nem teljesíthető. A templomépítés teljesítéséhez a háborús viszonyokra való tekintettel nem járulunk hozzá.”*²²

Ez a sorozatos és határozott nem megállásra készleti Kardos Istvánt. Mit tehet? Az egyik megoldás, hogy itt hagyja Disógyórt, a Vasgyárat és utódjára hagyja a további küzdelmet. A másik lehetőség, hogy nem megtöri, hanem a további munkára megerősíti az elutasítást. Ő az előbbi választja, de mégis az utóbbi valósul meg. Hosszú töprengés után tollat ragad és megírja a megyéspüspöknek az áthelyezési kérelmét. Vannak megüresedett parókiák, melyek közül valamelyikre ki lehet őt nevezni. Kérelme indoklása elvégzett munkája, valamint családja nehéz helyzete.

„1929. március 28-án szenteltettem áldozópappá, ugyanezen év szeptember hó elsejétől mint miskolci hitoktató működtem az 1937-ben bekövetkezett diósgyőri hitoktató állás megszervezéséig, valamint a diósgyőrvasgyári egyházközség önállósításáig, amikor egyidejűleg annak megszervezésével bíztam meg. Munkámat tudtommal mindeztideig előjáróimnak meglelégedésére és híveimnek a gör.kat. hitben való megerősödésére jól végeztem, noha sokszor a kezdet kezdetén a legnagyobb nehézségekkel s az itteni hatóságoknak indokolatlan ellenszenvével kellett megküzdenem.

Egyházközségem jelenleg 660 adófizetővel cca. 1600 lelket számlál. Utódomnak szerencsésebb kezdő körülmények állanak már rendelkezésére. A lelkési lakást illetőleg hivatkozni lehet a szerzett jogra. 16.000 pengő készpénzünk van a templomra, s ezen felül a Diósgyőr község által megszavazott 12.000 pengőből 10.000 pengő követelésünk áll fenn, tehát összesen 26.000 pengő a pénzünk. Van továbbá 4 drb háztelkünk mintegy 60-80.000 pengő összegben, melynek elértéktelenedése így

²¹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 54/1943. sz.

²² Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 192. és 205/1943. sz.

biztosítva van. Nem a munkálkodásom hiányán múlt, hogy templomunkat mindezeideig nem tudtuk felépíteni.

Nem szívesen hagyom el eddigi küzdelmeim színterét, de abban a reményben kérem áthelyezésemet, hogy ezzel is egyházközségem és így az egyetemes g.kat.-ság javára szolgálok, mert új ember új meglátásokkal jöhet és esetleg az illetékesek is kedvezőbb elbírálásban részesíthetnek.

Végül legyen szabad megemlítenem családom helyzetét. Itteni tartózkodásom alatt működésem kezdetén a rossz lakás miatt két gyermekem meghalt, igen nagy működési területem miatt a feleségemnek a családi élet gondjaiban nem tudtam segítségére lenni. Betegségek miatt anyálgilag is nehéz helyzetbe kerültem. A jó Isten megsegített, feleségem meggyógyult és szépen neveljük három kis gyermekünket. A háború fokozódása viszont mind nagyobb súllyal nehezedik ipartelepeinkre és ezért is szeretnék családommal nyugodtabb helyre kerülni.

Diósgyőrvasgyár, 1943. aug. 24-én.”²³

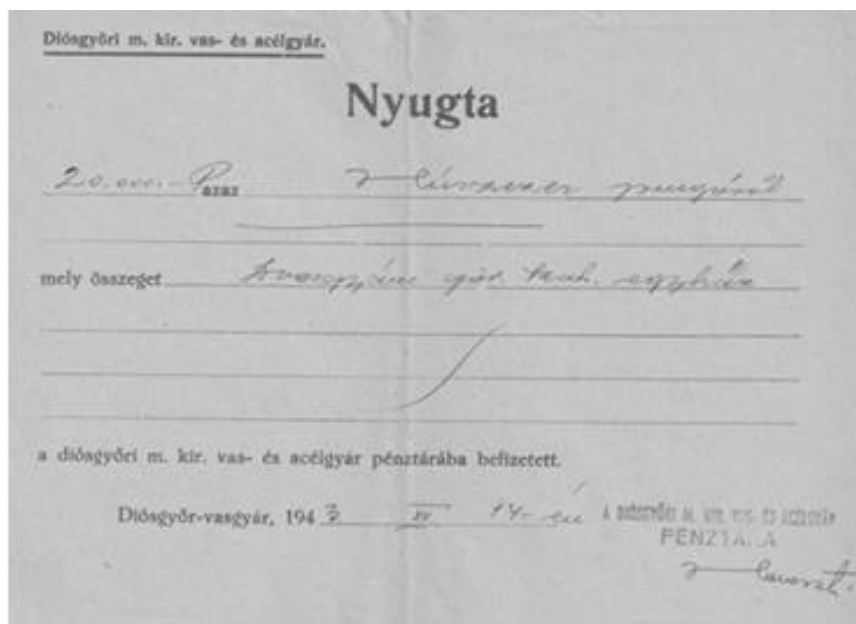
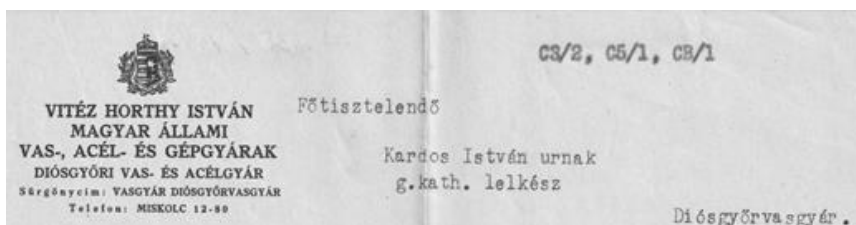
Valóban nagy tragédia volt a két kisgyermek halála. Kornélia 1930. február 9-én született, egy évesen 1931. március 18-án halt meg. László 1931. augusztus 10-én született, s még egy éves kora előtt elhunyt 1932. március 19-én. Mindkét gyermeket a vasgyári temetőben temették el. A három örömmel nevelt gyermek István, Ágnes és Sarolta.

A levélben van egy adat, kanyarodjunk vissza hozzá: négy háztelek. 1938-ban hármat vásároltak. A negyedik friss szerzemény. Dudás Miklós püspök 1943. július 6-án hagyta jóvá az egy hónappal korábbi vételt. Hatezer pengőért 195 négyyszögöl házhelyingatlan a szerzemény Temesi Lászlótól Diósgyőrben a Tapolca réten.

A megyéspüspök úgy döntött, hogy nincs áthelyezés, Kardos István maradjon egyházközségében. Az ember tehát a régi, meglátások azonban lehetnek újak. A gyár új nevet kap, Horthy Miklós idősebb fia, István kormányzóhelyettes eredetileg gépészmérnök. Éveken át a MÁVAG vezérigazgatója volt. Vadászpilótaként 37 évesen halt meg egy repülőgép balesetben 1942. augusztus 20-án. A gépgyárak az ő nevét veszik fel: Vitéz Horthy István Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Diósgyőri Vas- és Acélgyára. Már erre a címre küldi a szervező lelkész a vásárlási kérelmet. Mégpedig téglát szeretne venni az egyházközség. A pénz romlik, építkezés pedig nincs téglával. A kohókhoz kellett a tűzálló téglát, ennek biztosítására már több mint ötven éve működött a

²³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 331/1943. sz.

saját téglagyár. A húszezer pengő készpénz értékállóságának biztosítására kéri téglá kiutalását olyan kitétellel, hogy a leszállítás akkor történjen, amikor a templomépítés megkezdődik. A vásárlási ajánlatot a gyár elfogadja – talán ez az első pozitív válaszuk az egyházközség felé – és ezért az árért 200.000 darab kisméretű falitéglát biztosít. A szállítás, fel- és lerakás a vevő feladata lesz.²⁴ A kereskedelmi levél alapján a pénztárba a húszezer pengő befizetése decemberben megtörténik. Ekkor ez jobb befektetésnek tűnik, mint egy telekvásárlás az illeték teher vállalásával. Később azonban kiderül, hogy talán ballépés volt. Vagy mégsem?

²⁴ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 405/1943. sz.

Még egy fontos esemény történik az egyházközségben 1943 végén. Megalakul a Magyar Görögkatolikusok Országos Szövetségének (MAGOSZ, 1921. október 1-jén Máriapócson megalapított érdekvédelmi és hitbuzgalmi szervezet) diósgyőrvasgyári csoportja. A világi elnök Monostori Árpád Mávag főintéző. Társelnökök dr. Katona Sándor orvos, Dunai László Mávag üzemi hivatalnok, Víz Árpádné Mávag főmérnök felesége, vitéz Lakatos Mihályné tanítónő és Kaiser Lászlóné diósgyőri kereskedő felesége. A tagság létszáma a megalakuláskor 54 fő.

Küzdelem tovább

Kétszázezer darab téglá le van kötve. Diósgyőr község tizenkétezer pengőt szavazott meg a templomépítés javára, a korábban kifizetett kettőezer után most egy összegben megérkezett tízezer pengő. Az építészeti osztály véleménye szerint még legalább 80.000 darab téglá szükséges a tervek szerinti építkezéshez. Megcsillan a reménysugár:

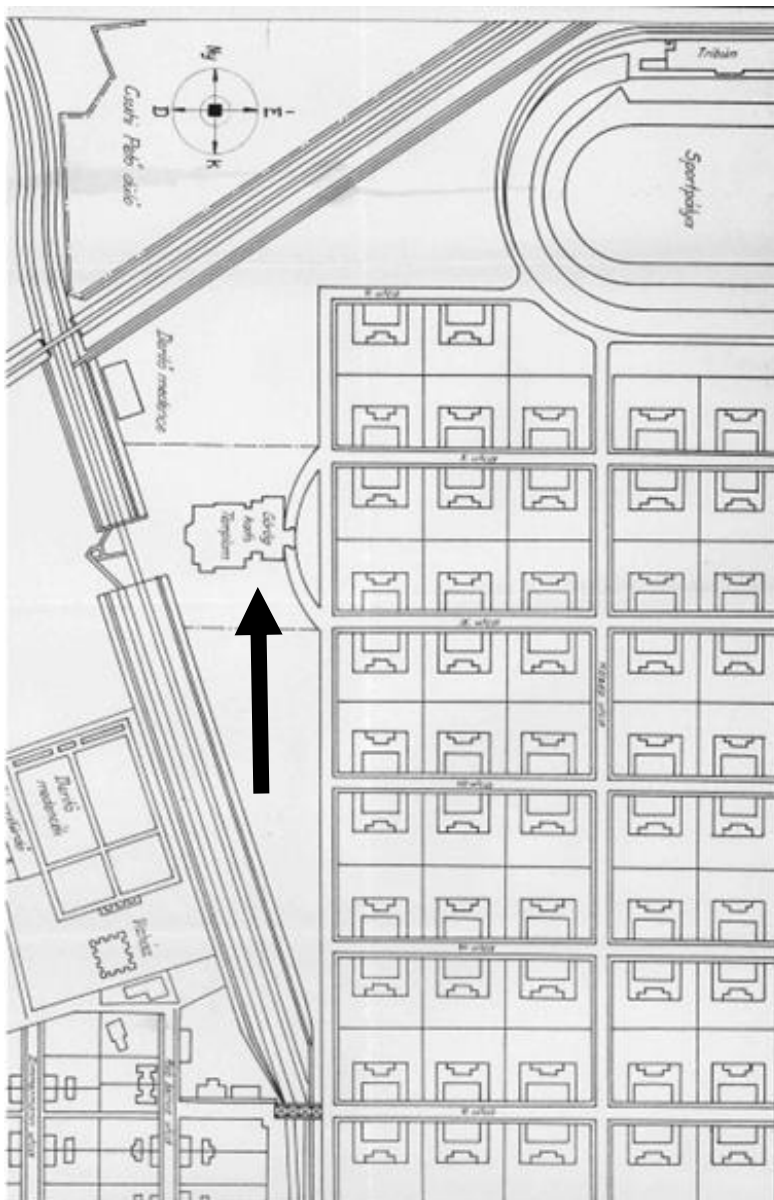
Anczenberger Mihály gyárigazgató biztatására befizetik a Mávag pénztárába a tízezer pengőt további téglamennyiség lekötésére. Az igazgató azt is javasolta, hogy nyissanak a gyárnál befizetési számlát, s az arra helyezett összegekkel lassan minden szükséges építési anyagot meg tudnak szerezni a gyáron keresztül. Sőt, az építkezési hely átadásában is segítkezik. Ezeket az örömteli fejleményeket hallhatták a hívek is 1944. újév napján. A gyárigazgatóságnak beadott kérelem az új templomhelyet is megjelöli: *„az Újtelep IX. és X. utca, valamint az úgynevezett Szinva zúgó közötti szabad terület 1877 négyszögöl nagyságban”*.²⁵ Mai napig ugyancsak beépítetlen ez a hely a Kilencedik utca és a Stadion között. Bár képzeljük el egy gólöröm és a szertartási énekek konkurenciáját...

A reménysugárra nagy felhő jön. Néhány nap múlva szóban közli Kardossal a gyárigazgató, hogy a tízezer pengőt a központi igazgatóság visszatartotta, s az építési hely átengedése sem lehetséges. Az információ igaz, Budapestről ez a két lesújtó hír írásban is megérkezik. Gyógyír a sebre, hogy május végéig be lehet fizetni a tízezer pengőt, ez további 83.333 db téglá eladását jelenti.

A háborús események, lövedékek a templomokat sem kímélik. 1944 májusában elvitték a Búza téri templom 569 kg súlyú nagyharangját, egy másikat aknaszilánk fúrta keresztül. Június 2-án a nagy angolszász repülőtámadás alkalmával a Búza-vásártérre hullott bombák légnyomása megrongálta a templomablakokat. November 21-én a templomot két aknatalálat érte, pár nap múlva egy harmadik is. Ez a jobboldali melléktorony sisakját rombolta szét és a torony tövében a tetőzetet 6-7 méteren megrongálta. A másik kettő a szentély és a sekrestye fölött okozott jelentős tetőkárokat, s átluggatta a templom boltozatát éppen a szentély diadalíve közelében, kb. 35-40 helyen. A kistorony boltozata is beszakadt. A bombatámadások és az átvonuló harcok következtében a vasgyári római katolikus templom is használhatatlan lett, az újdíósgyőrinek pedig az ablakai hiányoztak. Vagyis nincs hol szertartásokat tartani. Emiatt újabb kérelem megy a gyárigazgatósághoz: *„Számunkra a Lónyay u. 2. szám alatti lakásból egy kápolnának megfelelő helyiséget templomunk felépítéséig ideiglenesen engedélyezni méltóztatnék”*.²⁶ A válasz pozitív! A Kardos család a Lónyay u. 4-ben lakik, a szomszéd házban „a Grilusz-féle lakásban” az egyházközségnek kiutalásra kerül 1945. január 8-án egy szoba kápolna, a konyha pedig gyülekezőhely számára.

²⁵ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 20/1944. sz.

²⁶ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 236/1944. sz.

A templom tervezett helye a IX. és X. utca végén.

Tizenöt év után van egy szobányi görögkatolikus kápolna a Vasgyárban. Ez jó, vagy rossz? – Jó, mert a két helyiségből talán lehet több is. De vajon méltó hely a szertartások végzéséhez? Több fiatalpár nem akarja ott, a szegényes és egyszerű kápolnában tartani az esküvőjét.

A képviselőtestület fontos döntéseket hoz 1945-ben.

Megújul a testület. A világi elnök dr. Katona Sándor; társelnökök Rembeczky Miklós és Nemes Péter; ügyvezető elnök Papp Miklós; gondnok Dánfalvi István; pénztáros Barth Lajos távollétéig Barth Lajosné; jegyzők Bánhegyi Károly és Nedea István; pénztári ellenőrök Tamás István és Kardos Lajos; további tagok vitéz Lakatos Mihály, Babás János, Faur Mihály, Katona Miklós, Dunai László, Papp Pál, Köhalmi József, dr. Damjanovits Győző és Choma Alajos kántortanító, aki katonai szolgálatra vonult be. Méltányosságából a család megkapja a havi kántori járandóságot. Visszaérkeztéig Simai Sándor vezeti az éneket.

A házhelyeket bérlőknek adják ki megművelésre.

A háború következtében előállt új helyzetben a gyár nem engedi meg az egyházi adók fizetésből levonását, ami igencsak megnehezíti a pénzügyi helyzetet. Az adó mértéke marad a törzsfizetés $\frac{1}{2}$ %-a, vagy páronként havi egy óra munkabér, félpáronként havi $\frac{1}{2}$ órabér. Az önkéntes befizetésre fel kell hívni a hívek figyelmét. A beszédés a pénztáros feladata.

A Borsodvármegyei Földrendező Tanácshoz kérvényt nyújtanak be. Hivatkozva az utóbbi időben kelt földrendező intézkedésekre, mely szerint a szegény egyházközségek javadalmat igényelhetnek, kéri Miskolc-hoz közel eső területen 15 hold lelkeszi, 10 hold kántori és 5 hold harangozói föld engedélyezését. – A kérvényt elutasítják.

A legnagyobb horderejű döntés a kápolna ügye. A megszavazott beadvány olyan fordulat, hogy szó szerint idézem.

„Tekintetes Gyárigazgatóság és Üzemi Tanácsa!

Alulírott a diósgyőrvasgyári gör.kat. egyház nevében tisztelettel bemutatom egyrészről a vasgyár vezérigazgatósága, másrészről a diósgyőrvasgyári gör.kat. egyház között létrejött kereskedelmi levelek másolatát, amelyek alapján egyházközségünk a kereskedelmi levelek keltezésének megfelelő időben 20.000 majd ismételten 10.000 pengő értékben kettőszázezer és 83.333 db. kisméretű falitéglát vásárolt.

Nagyon jól tudjuk, hogy a háború pusztításai utáni újjáépítéssel kapcsolatban a gyárnak minden anyagi forrására, így valószínűleg az általunk vásárolt téglára is szüksége van, s a közeljövőben nem igen remél-

hetjük tervbe vett templomunk felépítésére a fenti téglamennyiség átengedését.

Híveink követelő sürgetése viszont az egyházközségünk képviselőtestületét és vezetőségét állítja nehéz helyzetbe, hiszen régi óhajunk teljesülését, templomunk felépítését a háború bekövetkezése megvalósulása előtt törte derékba, megakadályozva az évek hosszú sora óta vajdó templomkérdésünk egészséges és a hívek kívánalmai szempontjából is kielégítő megoldását, mintahogyan ez a többi testvéregyházaknál megtörtént.

Fenti szempontok figyelembevételével legyen szabad azt a gondolatot felvetnünk, illetve alázattal kérnünk, hogy a diósgyőri vasgyár a Lónyay u. 2. szám alatti lakást – amelyiknek két szobája jelenleg számunkra kápolnául szolgál – a maga egészében engedné át templom céljaira a gör.kat. egyháznak, ugyanolyan feltételekkel, mint a többi egyházak templomaikat használják.

Egyházközségünk ezzel szemben lemondana a fenti téglamennyiségről és azt átengedi a gyári újjáépítések céljaira, (magunkra vállaljuk a Lónyay u. 2. szám alatti lakásnak átalakítási költségeit is.

Legyen szabad még megemlítenem, hogy a Lónyay u. 2. szám alatti ház lakás céljaira – amint azt az ott lakó szomszédaim ismételt panaszolták – a kifűtés nehézsége miatt nem a legmegfelelőbb. Az elmúlt télen az ott lakó átvevő orosz tiszték részére 2 szobát fűtöttek, de tudtommal így is kéthetenként egy tonna szén fogyott el a téli időben.

Kérésünk elfogadhatatlansága esetén hivatkozva 1944. febr. 12-én kelt 20/1944. sz. alatt a Gyárigazgatósághoz adott, rajzmelléklettel ellátott beadványunkra, amelyben az újtelep VIII. és IX. utca valamint a Szinva-zúgó közötti területnek templomhely céljaira való átengedését kértük s a Gyárigazgatóság beadványunkra adott válaszában 5758/C7-13 sz. alatt templomhelyünk kijelölését nem tartotta időszerűnek – templomhely iránti kérésünket az akkori beadványunkban jelzett formában megújítjuk. A hely átengedése után hozzá kezdenénk a föld munkálatokhoz (nevezett helyen magas feltöltésre van szükség) addig is, amíg a téglamennyiség átengedésével és a többi anyag beszerzésével templomunk felépítését megkezdhetjük.)

Egyházközségünk hívei a diósgyőri vasgyár, továbbá a perecsi bányatelep legszegényebb munkásaiból kerülnek ki, akik között nagy megnyugvást keltene kérésünknek jóakarátú elbírálása és a hívek szempontjait kielégítő megoldása.

Diósgyőrvasgyár, 1945. júl. 30-án, Kardos István gkat. lelkész.”²⁷

²⁷ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 77/1945. sz.

A zárójelbe tett bekezdések a megszavazott tervezetben benne voltak, a néhány hónap múlva elküldött levélből azonban kimaradtak. Vagyis nem ajánlották fel az épület átalakítását és a templomhely iránti igényt nem ismételték meg. A kedves olvasó bizonyára azonnal rávágja, hogy a válasz most is határozott elutasítás. – De nem! Hanem olyan, ami kemény fejtörést okozhat. Három lehetőséget vázolnak fel: 1) A Gyártelepen a Lónyay út 2. sz. házat átengedik kápolna céljára, ha ez egyben a lelkész-lakás is, vagyis költözzön át a Lónyay u. 4-ből. 2) Az Iskola út 54. sz. házat ajánlják fel kápolna céljára, ha a lelkész-lakás marad a Lónyay 4-ben. 3) Az Iskola út 54. sz. ház teljes utcai részét is felajánlják, ha megfelel kápolna és egyben lelkész-lakás céljára. – Azonosítani nem tudom az Iskola utat, de nagyobb épületről lehetett szó. A képviselőtestületi ülésen megjelent a gyárigazgatóság részéről Tóth József főmérnök, hogy ismertesse a döntés előtt a szükséges tudnivalókat. A testület tagjainak azonban egyik megoldás sem tetszik. A görögkatolikus egyház külön kápolnát kért, mégpedig a Lónyay u. 2. szám alatti épületet, amely elég nagy ahhoz, hogy kiválthassa a templomépítést. Az átépítését, felújítását is vállalnák. Az nem jó, ha ugyanabban az épületben van a kápolna is és a lakás is, zavarják egymást. A lelkész és családja maradjon csak az eddigi lakásban. A főmérnök tudomásul veszi a határozatot és ígéri annak tolmácsolását az igazgatóság felé.²⁸

Az igazgatóság nem tágít. „Értesítjük az egyházközséget, hogy a vezérigazgató úr és üzemi bizottságunk döntése szerint a korábbi levelünk változatai közül szíveskedjék választani, amit kiküldöttünk is ismertetett. Más megoldás – tekintve a lakótelepen mutatkozó nagy lakáshiányt – nem lehetséges. Diósgyőrvasgyár, 1946. január 30.”²⁹

A döntés így nem is lehet más, mint az egyes változat. Miért költöztetnék új helyre a már működő kápolnát? A lelkész és családja vállalja, hogy egy épületben legyenek és figyeljenek a szertartások idején a csendre. Vállalják azt is, hogy egy szobával kisebb lakást kapnak. A gyár részéről ígéret is érkezik, támogatást adnak a kápolna átalakítási munkálataihoz.

Mondhatnánk, hogy akkor minden elrendeződött. A helyzet az, hogy korántsem. Jönnek még bonyodalmak. Az építészeti osztály kidolgozta az átalakítási terveket. Az alagsorban van a gyülekezési terem, majd a

²⁸ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 1946. dosszié, szám nélkül.

²⁹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 59/1946. sz.

kápolna a sekrestyével, s legfelül a lakás. A kápolna berendezése: oltár, előkészületi oltár, a szentélyt elzáró díszes ajtók, padok térdeplővel, egy dobogó a kántor és harmónium részére. Azonban hiába várnak az átalakítás munkálataira. Sőt, az épületben lakó három család időközben négyre szaporodott. Őket zavarják a szertartások, a híveket pedig a hangos jelenlétük. Ebben a gyár intézkedésére várakozásban telik el egy év, majd egy újabb esztendő. Akkor azonban robbanásig feszül minden.

A Katolikus Szülők Szövetsége, a katolikus iskolákba járó tanulók szüleinek szervezete 1945. október 17-én jött létre. A magyar nevelés történetében ez volt az első, iskolával kapcsolatos szülői szervezet. Mint szervezett civil társadalmi erő, célja a katolikus iskolák védelme, támogatása. Mindszenty József érsek elnöklete alatt a püspöki kar eldöntötte, hogy a katolikus iskolák mellett megalakítják a szülők helyi csoportjait, melyeket főként a világiakból álló országos központ fog össze és támogat. Helyi gyűléseiken a katolikus pedagógia alapkérdéseivel, az iskolai és iskolán kívüli oktatás-nevelés új lehetőségeivel, az egyre jobban terjedő egyház- és egyházi iskola-ellenes áramlatokkal éppen úgy foglalkoztak, mint a szegénysorsú gyermekek és fiatalok tanulmányainak elősegítésével, s a magyar társadalom jövőjével. A közel 2000 helyi csoport tiltakozott az egyházi iskolákat, az iskolai hitoktatást sértő intézkedések ellen.

Ehhez csatlakozva megalakul egyházközségünkben is a Görögkatolikus Szülők Szövetsége 1947. február 23-án. A tisztikar a következő: dr. Katona Sándor orvos az elnök, Tóth Gyula kereskedő az ügyvezető elnök, Halász József vasgyári műszaki tisztviselő az ügyvezető elnökhelyettes és Choma Alajos tanító a jegyző. A Szövetség meg is fogalmaz a többi egyházközségi szövetséggel összhangban egy tiltakozó levelet, melyben nehezményezik a tankönyvmonopólium, az iskolások politizálása, a katolikus egyesületek feloszlata és a katolikus napilap akadályoztatása tényeit. A mindenki által aláírt levél címzettje a miniszterelnök.³⁰

A hatalom a politikai erőszak kényszerével vitte végbe 1948. június 16-án az egyházi iskolák államosítását, vagyis ellenszolgáltatás nélküli elvételét, hatalmas európai szellemi-erkölcsi-lelki értéket pusztítva el. A Katolikus Szülők Szövetsége, s egyben a diósgyőrvasgyári szervezet is ezzel megszűnt. Az országos elnököt, Tóth Miklós ügyvédet még 1948. májusában törvénytelenül letartóztatták és súlyos börtönbüntetésre ítélték.

³⁰ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 29/1947. sz.

A bonyodalmak éve 1948.

Január 5. – Képviselőtestületi ülés, melyen megjelenik Vladár Ferenc Mávag vezérigazgatóhelyettes és Perényi Károly Mávag felügyelő. Perényi, aki a vasgyárban vezető beosztásban van, nagyobb lakásba szeretne költözni, mégpedig a Lónyay u. 4. szám alatti házba, ahonnan már rég át kellett volna költöznie a Kardos családnak. A költözés viszont nem oldható meg, egyrészt, mert családok laknak a Lónyay 2-ben, mégpedig kettő az alagsorban, ahol irodának és a kápolnához tartozó gyülekezeti teremnek kellene lennie; másrészt téli időben nehéz lenne a költözés. A béke kedvéért a testület el tudja képzelni azt a lehetőséget, hogy egy család helyet kap a Lónyay 4-ben, a másikat pedig a gyár helyezi el valahol. Így a lelkész átköltözne, Perényi pedig egy ideig kisebb lakással beérhetné, amíg a másik családnak nem találnak máshol helyet. Perényi Károly kijelenti, hogy ebbe nem megy bele, neki a teljes lakrész kell. Ezek után a testület egyöntetű határozata, hogy a lelkész maradjon a mostani lakásban.

Január 7. – Gyárigazgatósághoz írt levél. Kardos István beszámol a gyűlésen elhangzottakról, a felajánlott megoldás visszautasításáról. Kéri, hogy várjanak tavaszig, amíg a két munkáscsalád elhelyezése lehetővé válik. *„Ha a fent elmondottak után is kényszerítették az átköltözésre, akkor ügyemet hajlandó vagyok bírói útra terelni.”*³¹

Január 8. – A megyéspüspöknek írt levélben a lelkész beszámol a helyzetről.

Április 21. – Újra levél a gyárigazgatósághoz. *„A Szociális Igazgatóságnak hozzánk küldött döntését, amely szerint a Lónyay u. 2. szám alatti kápolnának és lakásnak kiutalt telepi lakásba a gör.kat. lelkész költözzön át és viszont az ott lakó egyik munkáscsalád költözzön át a Lónyay u. 4. szám alatti részére kiutalt helyiségbe Perényi Károly Mávag felügyelővel együtt – Perényi Károly Mávag felügyelő nem fogadta el és a kulcsok átadását megtagadta.”*³²

Május 19. – Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Diósgyőri Vas-, Acél- és Gépgyára Szociális Ügyosztály levele. *„A lakásbizottság határozata alapján értesítem és felszólítom Önt, hogy a Lónyay u. 4. sz. alatti lakást azonnali hatállyal ürítse ki és bocsássa a lakótelep gondnoksága rendelkezésére... A bizottság ígéretet tesz arra vonatkozólag, hogy az ott lakók egyikét (Lónyay u. 2.) elhelyezi alkalomadtán másik lakásba. Könnyítse meg a lakásbizottság munkáját, hogy Önnel szemben erő-*

³¹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 3/1948. sz.

³² Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 39/1948. sz.

szakot ne alkalmazzunk, különben ellenkezés esetén kénytelenek leszünk erősebb rendszabályokhoz folyamodni.”³³

Május 20. – Herczeg Ferenc gyárigazgató levele. „A gyár igazgatósága és üzemi bizottsága felkéri főtisztelendőségedet, hogy a vasgyári gör.kat. plébánia részére kiutalt Lónyay utca 2. sz. alatti épület helyiségeit sürgősen foglalja el s az eddig lakott Lónyay utca 4. sz. alatti lakást Perényi Károly felügyelő részére adja át. A gyár vezetése az adott viszonyok között mindent elkövetni igyekezett, hogy a fennálló s általunk elismert igényét megfelelő módon kielégíthessük, sajnos rajtunk kívül álló okok akadályoztak meg bennünket jóindulatú szándékunk megvalósításában. Egyébként az egyházak jogos és méltányos kéréseit mindenkor igyekeztünk kielégítően megoldani, vagyis a jóindulatunkról meg lehettek s a jövőben is meg lehetnek győződve. A továbbiakban azonban nem nézhetjük azt, hogy gyárunk szállítási főnöke kiutalt lakása ellenére is olyan körülmények között lakjon, mint az eddig történt, mert így valóban nem remélhetjük, hogy sokáig elbírja azt a hatalmas munkát s feladatot, melyet a szállítási osztály vezetése a vállaira ró... A gyár vezetősége ismételten leszögezi abbéli ígétét, hogy az egyházközség részére kiutalt lakásból a még ottmaradottakat, amint erre mód és lehetőség kínálkozik (szeptember), az elsők között kitelepíti.”³⁴

Május 22. – Kardos István válaszlevele. Nem tudja teljesíteni az átköltözés kérését. Két szobában kellene megoldania hat fő elhelyezését és az irodai helyiséget is. Lassan negyedik éve, hogy az ígét ellenére nem készült el a kápolnai átépítés és a kijelölt ház lakóinak áthelyezése. Valamint ez a nemleges válasz nem csupán a sajátja, hanem az egyházközség vezetősége mondta ki, akik a vasgyárban dolgozó görögkatolikusok nevében pontosan mondhatják, hogy ők a legkevésbé támogatott felekezet.³⁵

Július 16. – Levélben jelentéstétel a főpásztornak. „A gyári átirat megérkezésének napján d.u. megjelent nálam Perényi Károly Mávag felügyelő a gyár jogügyi képviselőjével és rábeszéléssel és fenyegetésekkel próbáltak álláspontom megváltoztatására bírni. A fenyegetések között ilyenek szerepeltek: felmondják miattam az összes lelkésznek a lakást; közigazgatási bíróság elé viszik az ügyet; nem tudom-e, hogy mostanában rossz napok járnak a papokra? Fenyegetéseikre válaszolva kijelenttem, hogy megmaradok írásban lefektetett álláspontom mellett, azaz erőszakot ilyen körülmények között alkalmazhatnak, de önként, amenny-

³³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 40/1948. sz.

³⁴ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 42/1948. sz.

³⁵ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 41/1948. sz.

*nyiben igazságtalannak tartom a döntést, nem megyek át... A napokban közölték velem, hogy a gyárigazgató kiadta a rendelkezést, hogy az első üresedő lakást nevezett 3 gyermekes munkáscsaládnak adják. A gyarmatkezelőség is értesített, hogy a napokban az ügy elintézését nyer. Így remélem a békés megoldás meg fog történni, ami kápolna ügyünk további előhaladására is jó hatással lesz.*³⁶

Szeptember 29. – Levél a megyéspüspöknek. *„Tisztelettel jelentem, hogy miután a Mávag Igazgatósága a kápolnának és egyúttal paróchiának kijelölt, illetve átengedett Diósgyőrvasgyár, Lónyay u. 2. szám alóli lakásból, a szuterén helyiségből az egyik lakót kitelepítette és a másíknak kitelepítésére írásbeli ígéretet adott, f. évi szept. 15-én a Lónyay u. 4. számú lakásból a Lónyay u. 2. szám alatti lakásba költözködtem. Ezen lakás egy szobával kisebb, de így biztosítva van a kápolna csendje és annak megtartása, továbbá a második lakó kitelepítése esetén a szuterén helyiséget gyerekek gyülekező helyéül lehet felhasználni. A hiányzó szobát pedig egy eléggé tágas padlásszoba pótolja.*³⁷

November 15. – Levél a gyárigazgatóságnak, mely tulajdonképpen hibalista. Ígéretük ellenére a rendbehozatal elmaradt. A kályhák rosszak, a konyha vízmelegítője nem működik, az ajtók zárai is cserére várnak, az asztalos munka nincs befejezve, a konyha festése nagyon rossz állapotban van.³⁸

Az első lelkész utolsó éve

A lelkészlak és a kápolna tehát immár egy épületben van, a kápolna csupán két helyiségnyi, túl sokan nem férnek el benne. De saját, s haladni kell az illő berendezéssel, mely később is használható. Így kap megbízást Püspöki Mihály asztalosmester oltár készítésére. A mérete 220x180x92 cm, rajta egy szentségház. Időben elkészül, beépítik, az ünnepélyes oltárszentelést püspöki engedéllyel Kozma János esperes végzi 1949. szeptember 11-én.

Az iskolák államosítása után a hitoktatás fakultatív lett. Mi a helyzet az új tanévben? Csupán hét tanuló a veszteség a korábbi hittanosok közül. – Vasgyári Hunfalvi János Gimnáziumban a 17 görögkatolikus hittanosból egy nem jelentkezett. – Vasgyári fiúiskola: 40-ből 2 nem jelentkezett. – Vasgyári leányiskola: 39-ből ugyancsak 2 nem jelentkezett. – Perecesbányatelepi iskola: mind a 37 jelentkezett. – Újdiósgyőri általános iskola:

³⁶ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 65/1948. sz.

³⁷ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 109/1948. sz.

³⁸ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 131/1948. sz.

mind a 31 tanuló megvan. – Diósgyőri általános iskola: 40-ből 2 nem jelentkezett. Hittanórát csak a tanórák után lehet tartani 12 és 14 óra között. Ezt lehetetlen beosztani, de szerencse, hogy a tantermek hiánya miatt több turnusos tanítás van egyes helyeken, ami megkönnyíti a helyzetet. Valamint az összevonásokat is engedélyezik. Nehézségek is vannak bőven: *„Nagyon sok akadályt jelent, hogy a már megállapított órák a tantervek folytonos változása, áthelyezése miatt állandóan változásnak vannak kitéve. Úttörő gyűlést, karéneket és más elfoglaltságot adnak ugyanabban az időpontban a gyerekeknek. A lapok hamis beállítású támadásaiból arra lehet következtetni, hogy a hittantanítás elé további akadályokat fognak gördíteni. Az elmúlt évekhez viszonyítva a helyzet határozottan meg van nehezítve. Miután a testi fenytetés pro és contra vitatott formáját megszüntették, a pedagógus számára megmaradt nagyobb és hathatós fegyelmi eszköz a bizonyítvány útján való hatás. A hittannál ez most már mint fakultatív tárgynál nem áll fenn, mert mindig ott van a tanuló számára a lehetőség, ha megszidnak, ha nem kapok jó jegyet, akkor nem tanulom tovább. A közismereti tárgyakkal szemben hátrányba került... A szülők az egész dologban, de egyes esetekben is szép tanújelét adták a hitükhöz és Istenhez való ragaszkodásuknak.”*³⁹

Az egyházközség kántorát, Choma Lajos tanítót is áthelyezték másik iskolába, mégpedig Sajópálfalára. Így csak vasárnaponként tudja ellátni feladatát. Bók József talán be tudna segíteni? Erre is megoldást kell keresni. – De már másnak. Kardos István szervező lelkész ugyanis elköltözik, más feladatot kap püspökétől. Mégpedig a Tisza partján található Balsa egyházközségének papja lesz. Tamás János kerületi esperes levélben értesíti, hogy 1949. november 17.-i hatállyal szól a kinevezése, köszönti kerülete új munkatársát. Dudás Miklós püspök pedig pályázatot ír ki az áthelyezés következtében üresedésben lévő diósgyőrvasgyári lelkészetre.

Volt hittanosa, Horzsa Bertalan – aki édesapja nyomdokain járva évtizedeken át az egyházközség képviselőtestületének áldozatos tagja lett – így emlékezik meg egykori papjáról az egyházközség történetéről készített írásában: *„A kedvezőtlen politikai széljárás ellenére Kardos István a magára vállalt feladat teljesítése során kitartóan, bátran és megalkuvás nélkül szüntelenül arra törekedett, hogy a reá bízott vallási közösséget összetartsa és a lelki élet megannyi kegyelmi forrását a hívek felé közve-*

³⁹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 65/1948. sz.

*títse. Nagyszerű emberi tulajdonságok birtokában volt, közvetlen magatartásával, megnyerő egyéniségével és tapintatosságával még a keresztény tanítással egyet nem értő személyekkel való kapcsolatában is sikeres eredményeket tudott elérni. Mi, akik még élünk mint Kardos István lelkipásztor tanítványai, csak tisztelettel és határtalan szeretettel tudunk róla megemlékezni.*⁴⁰

Balsai parókusként hunyt el 1972. február 12-én, sírja Balsa község temetőjében van.

⁴⁰ A Lisieux-i Kis Szent Teréz tiszteletére szentelt Diósgyőr-Vasgyári Görög Katolikus Egyházközség története 1929-1997, Miskolc-Diósgyőr 1997, p.7.

ÚJ PAP ÉS ÚJ HARCOK

1949 végén átadásra kerülnek az egyházközség lelki és anyagi javai. A vasgyár által biztosított házban, a Lónyay utca 2. szám alatt két szoba kápolnává alakítva a liturgikus felszereléssel és kétszobás lelkész lakás. Az iskolák államosítása és a vallásoktatás szabályozása után egy kiépített és létszámában is jól működő hitoktatás. A nem könnyű mindennapokban helytálló képviselőtestület. Templomépítési tervek, lekötve kettő-száznyolcvanezer téгла. Négy telek az egyházközség nevében és valamennyi pénz a templomalapban. Meg kell néznünk a mérleg másik serpenyőjét is, a nehézségeket, melyekből ugyancsak több is van. Háború utáni szegénység, a munkástelepülésen egyre hangosabb egyházellenes agitáció, a gyárral szembeni nehézkes ügyintézés, valamint egy új ellenség is megjelenik a színen, az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH).

Aki mindezeket átveszi, az a korábbi nyíregyházi segédlelkész és hitoktató, dr. Csoba János. Budapesten született 1917. november 7-én, teológiai tanulmányait Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán végezte. Itt szerzett doktori fokozatot erkölcsstanból. Papszentelése Nyíregyházán volt 1941. október 1-jén. Felesége Lengyel Márta, az akkori mikóházi parókus lánya. Három fiúgyermekkel – László, János és Tamás, aki később Miskolc polgármestereként (1990-1993) hirtelen hal meg – érkeznek új egyházközségükbe, Alice már itt születik. Kinevezése hitoktató h. lelkész, majd öt év múlva parókus.

Ahogyan a Tiszai Esperesi Kerület vezetője köszöntötte az újonnan kinevezett balsai lelkészt, ugyanúgy köszöntötte Kozma János kerületi esperes a Miskolci Egyházkerületben az újonnan érkezőt. Megnyugvást jelent mindenki számára az a tudat, hogy a megfelelő helyre megfelelő ember került.⁴¹ Az átvétel után az első feladat megismerni a „megfelelő” helyet, települést, az egyházközség tagjait, a tennivalókat és lehetőségeket. A kápolnában hétköznapiakon reggel van szentmise, vasárnap pedig délelőtt kilenckor és este hatkor.

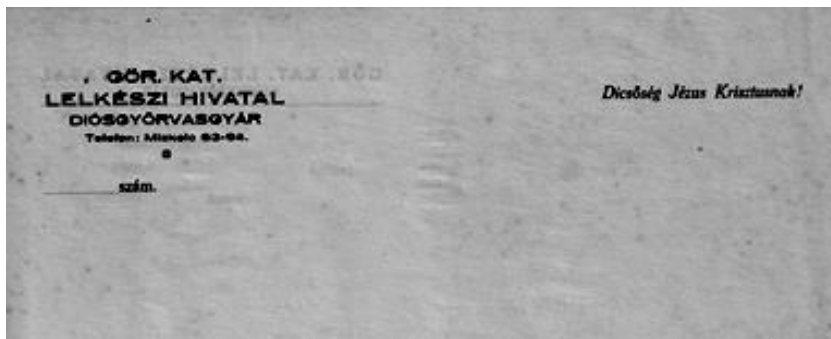

Lónyay u. 2. ma, ahol a kápolna volt.

Kiemelt ünnep október elején a védőszent, Lisieux-i Kis Szent Teréz napja. Hamarosan egy oltárkép készül: Szent Teréz vezeti a híveket a Szent Család oltalma alá és hullatja égi segítséget jelentő rózsaesőjét. A háttérben a diósgyőri várrom látszik és a gyárat jelképező füstölő kémények, a kép alján pedig szerszámok, nagykalapács és bányászlámpa. A kép megrendelését két esemény indokolja: 1950. jubileumi szentév; negyedszázada iktatták a szentek sorába Kis Szent Terézt. Petrasovszky Emmanuel sátoraljaújhelyi festőművész készíti el a képet. Maga a főpásztor szenteli meg, amikor meglátogatja a vasgyári egyházközséget. Az anyakönyveket szignózza: *Láttam. Diósgyőr-Vasgyár 1951. május 20.* + *Dr. Dudás Miklós hajdúdorogi püspök.* – Petrasovszky neve jól ismert Miskolcon. Munkáját láthatjuk a Búza téri székesegyház szentélyé-

⁴¹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 10/1950. sz.

ben és a magyar szentek koszorúját ábrázoló diadalíven, ezeket 1952-ben fejezte be. Ugyancsak ő festette később a görömbölyi templom belsőt.

Nyomtatott levélpapír és boríték.

Egy költözés igen nagy feladatot jelent egy családnak. Megfelelő-e az új hely, hogyan sikerül elhelyezni a bútorokat, milyen messze vannak a legfontosabb intézmények, szolgáltatások. S amikor egy liturgikus helyet, egy kápolnát kell átköltöztetni, legelső kérdés, hogy ahhoz illő, méltó, megfelelő-e, ahova át kell helyezni. Így indul kényszerű „zarándokútjára” az oltárkép, hogy lásson áhitatos imádkozó arcokat, könnyeket és mosolyokat, s lásson morcos, ellenséges tekinteteket, meg nem értő legyintéseket is.

Állami Egyházügyi Hivatal

Új ellenséget írtam az előbb, mellyel szemben újabb csatatér nyílik. Ez az ellenség azonban alattomos és a hatalom eszköze, igazi harcról nem is lehet szó. Alázatos, de bátor kiállásról igen, no meg leleményességről.

1946. július 4-én Rajk László belügyminiszter rendeleti úton feloszlatta a Magyar Cserkészszövetséget és a legnagyobb agrárfiújsági egyesületet, a KALOT-ot. A következő két hétben mintegy 1500 társadalmi egyesületet, egyházi ifjúsági és egyéb szervezetet szüntetett meg a párt-diktatúra. A feloszlátás kiváltó okaként a Belügyminisztérium a Teréz körüti gyilkosságot hozta föl. A koholmány szerint egy állítólagos KALOT tag két szovjet tisztet meggyilkolt, majd tette után önmagával is végzett. A valóságban a két szovjet tiszt vita hevében egymást lőtte le. 1948. június 3-án a Pócsperiben az iskolák államosítása ellen tiltakozó gyűlésen az egyik rendőr kezében elsült a fegyvere és halálra sebezte. A szerencsétlenséget a hivatalos hatalom arra használta fel, hogy azonnal zár alá vegye a hitvallásos iskolák vagyonát, majd június 16-án megszavaztassa a parlamenttel az iskolák államosítását. Az egyházaktól elvett iskolák száma 4885 volt. Ebből 3148 tartozott a katolikus egyházhoz.

Mindszenty József bíboros, hercegeprímás elítélésével kívánták lefejezni a katolicizmust. Beismerésre akarták kényszeríteni őt a köztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés, kémkedés, valutaüzérkedés vádpontokban heteken át tartó veréssel, megalázással, akaratbénító szerekkel. A kirakatper ítélete 1949. február 8-án életfogytiglani börtön volt.

Az iskolákban megszüntették a kötelező hitoktatást. A szerzetesrendek felszámolása következett. Az internálás, felszámolás 23 férfi rend 182 rendházát és 2582 tagját, valamint 40 női rend kb. 450 zárdáját, s mintegy tízezer apácáját érintette. A kormányzat egyházpolitikája támogatására szervezte meg a kommunista párt az Államvédelmi Hatóság közreműködésével a békepapi mozgalmat, mely az 1950. augusztus 1-jén megrendezett országos békepapi gyűléssel indult meg.

A tökéletes ellenőrzés és teljes igábahajtás megvalósítására a békepapi mozgalmakon kívül a rendszernek olyan, a Kommunista Párt Központi Bizottságától, pontosabban annak agitációs és propaganda osztályától, valamint a Belügyminisztérium Titkosszolgálatának vallási osztályától függő és attól irányított intézményre volt szüksége, amely az egyházat a pártállam céljának engedelmes kiszolgálójává teszi. Ez az intézmény lett a szovjet mintát leutánzó Állami Egyházügyi Hivatal, 1951. május 15-én állították fel. Az ÁEH elé kitűzött célok és feladatok mérhetetlenül sok lehetőséget nyújtottak az egyház tevékenységének fokozatos gúzsba-kötésére. Alig történt meg a megszervezése, június hónapban a Hivatal

már az összes egyházmegyei hatósághoz, a püspöki irodákba miniszteri biztost nevezett ki – bajszos püspököknek hívták őket –, hogy ellenőrizze az egyházi hatóságok működését és érvényre juttassák az állam egyházpolitikáját. Az apparátushoz tartoztak még a megyei tanácsok mellett dolgozó megbízottak, előadók és titkárok.

Az egyházmegyei megbízottak feladata volt, hogy közvetlenül ellenőrizték az egyházmegyei központok, a püspökök, a papság tevékenységét és a papnevelő intézményeket. Szorosan együttműködtek a megyei tanácsok egyházügyi titkáraival. Hatáskörük is igen széles volt. Püspökkel, papokkal tárgyalhattak. Előírhatták a körlevelek tartalmát. Beleszóltak a papok helyezésébe, azok elmozdítását kezdeményezhették. Engedélyezték az egyházközségek beruházásait, építkezéseit. Tájékoztatták az ügyekről a megyei pártbizottságokat, a tanácsokat, Belügyminisztériumot és a tömegtájékoztatási szerveket. A teljes ÁEH apparátus a legszorosabb kapcsolatban állt a Belügyminisztérium III/III-1-es jelzésű egyházügyi osztályával.

Az állami egyházpolitikának tehát három alappillére volt: a Központi Bizottság agitációs és propaganda osztálya, a Belügyminisztérium III/III-1-es osztálya és végrehajtó szervként az Állami Egyházügyi Hivatal.

Az ÁEH-t 1989. július 1-jén jogutód nélkül feloszlatták.

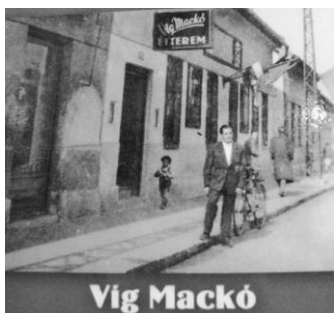
A kápolna költözései

A Vasgyárral levelezés, vagyis kérelmek benyújtása helyére az ÁEH-nak küldött iratok lépnek. Sőt, az egyházközség érdekében magasabb szinteket is megjárnak a segítségért folyamodó kérések.

A viszonylagos nyugalom 1952-ben megszakad. A Vasgyárban rekonstrukciós építkezéseket terveznek, emiatt visszavonják a lelkész lakás biztosítását. A hívek köréből, a saját területéről így el kell költözni. Nem kis áldozatot jelentett az állandó, mindennapi kiutazás Miskolc belvárosából, ugyanis a Kazinczy u. 1 szám alatt a második emeleten sikerül egy kétszobás társbérletet szerezni a hattagú Csoba családnak. Ekkortól ez az egyházközség hivatalos címe is. Nemsokára érkezik a következő rossz hír: a kápolna sem maradhat a helyén. Egy épületet utalnak ki a Marx Károly – ma Andrássy Gyula – utca 24. szám alatt. Ma már nincs meg ez az épület, négyemeletes ház sor van a helyén. Liturgikus célra igen méltatlan volt ez a hely. Egykori vendéglő üvegfalú terasza, elhanyagolt épület villanyvilágítás nélkül. Korábban műkedvelő szobrászok műhelye volt, akik otthagyták az összes szemetüket. A gyár képviselője szóban megígérte a rendbehozatalt, írásba viszont már nem

volt hajlandó adni. Így saját forrásból megkezdődött a vezetékelés, takarítás és festés.

Az új helyzetbe belenyugvás után jött a még rosszabb hír. Miskolc város II. kerületének (Diósgyőr) tanácselnöke magához hivatja (1953. április 20-án, íme ez az új ügyintézési mód) Csoba Jánost és közli vele, hogy a szertartásokat ne a berendezett kápolnában tartsák, költözzenek ki onnan és kérezkedjenek be a római katolikus templomba. Ekkor készül kérelem az Állami Egyházügyi Hivatal megyei főelőadójának. A liturgikus hely áthelyezéséhez egyházmegyei jóváhagyás kell, más templomok, egyházközségek zavartalan működését nem lehet megbolygatni, a megoldás egy nyugodt és méltó hely kijelölése lehetne, a költözködés és ismételt átépítés költségeit azonban az egyházközség nem tudja felvállalni. Ilyen helyzet azonnal természetesen nem adnak, de a mostani állapot sem tartható. A szomszédban működött a Vig Mackó Étterem, ami inkább kocsmá. Elképzelhetjük egymás mellett a szertartásokat és a vidám italozókat.

Rendőri feljelentés született, amikor egy részeg berontott a kápolnába és a szertartáson résztvevőket ki akarta zavarni. A Vig Mackót egy időre bezárták, de fontosabb lett a vendéglátás, mint egy kápolna. Ismét „helyzet van”, ismét levél készül, most az ÁEH budapesti vezetőjének.

„A diósgyőrvasgyári gör.kat. Egyházközség kápolnáját újból át kell helyezni, mert a Vendéglátóipar a kápolnával közös udvarban levő helyiségekben vendéglőt nyit a nagyon közeli időben. Miskolc város II. Ker. Tanácsa mérlegeli az előálló, összeegyeztethetetlen helyzetet, az Egyházközségnek új helyet utalt ki kápolna céljára. Az új helyiségben azonban olyan átalakítások szükségesek, hogy céljának megfelelően, melyeknek költségei felülmúlják az Egyházközség anyagi erejét, annál is inkább, mert gyűjtésre nincs idő.

Szükséges két válaszfal húzása, egy ajtó áthelyezése, új ajtó és ablak beszerzése és beépítése. Elkerülhetetlen ezenkívül az egész épületben a villany falba fektetése és a teljes festés. Ezek a munkálatok és a hozzá szükséges anyagok a megkérdezett szakemberek hozzávetőleges számításai szerint tíz-tizenháromezer forintba kerülnek. A Tanács kérésünket anyagi fedezet hiányára hivatkozva elutasította, a Vendéglátóipar se-

gítsége, mit remélhetünk, nagyon kevés. A hívektől már az elmúlt évben az akkori áthelyezés költségeit kellett összegyűjtenem, mert akkor 3000 forintos kiadásunkat a Gyár csak ígéretben térítette meg. Most mivel a vendéglő még márciusban megnyílik, gyűjtésre nincs időnk.

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a Egyházügyi Hivatal Vezetőjéhez, hogy az átalakításokhoz szükséges költségekhez és anyagbeszerzéshez segítséget nyújtani sziveskedjék.

Mély tisztelettel kérnénk az alant felsorolt és az átalakításhoz szükséges anyaghoz kiutalást: 1500 db téglá, 10 q mész, 3 kocsi homok, 1 q cement, 2m x 1,8m ajtó és egy 1,5m x 2,5m méretű ablakhoz faanyag. Miskolc, 1954. márc 1-én”⁴²

Kérni lehet. Azért valami eredménye volt a kérelemnek. Telefonon érintkezésbe lépett Miklós Imre főelőadó – 1951. szeptember 15. és 1989. április 30. között dolgozott az Állami Egyházügyi Hivatalban: előadó 1951. szeptember 15-től, osztályvezető 1953. június 1-től, osztályvezető 1953. augusztus 26-tól, elnökhelyettes 1956. június 1-től, elnök, államtitkár 1971. május 12-től. 1989. április 30-tól nyugdíjazását kérte, 1989. november 1-jével nyugállományba került. – a gyár vezérigazgatójával, Valkó Mártonnal, aki ezután kiküldte a jogi osztály vezetőjét a valós helyzet megállapítására. Erről készült egy feljegyzés. Ennyi az eredmény. S a valós helyzet megoldása, illetve következménye? – Megnyílt a Bükk Étterem, a kápolnának át kellett költöznie a szőlőhegyek alatt kijelölt államosított lakóházba az Andor utca 34. szám alá. A helyiségek, a két szoba használhatóvá tétele ismét az egyházközség terhe lett. S persze a bérleti díj is.

Érdekességként, hogy lássuk az ügymenetek gyorsaságát, ennek a kérelemnek az utóélete a következő. A feljegyzésből a lelkész érdeklődésére egy év múlva akta lett, akkor a jogi osztály vezetője jogosnak minősítette a követelést. Ekkor született meg a válasz, mely szerint a kifizetést a vezérigazgató az ÁEH véleményétől tette függővé. Aztán egy évig semmi. 1956. június 9-én újra levél Miklós Imrének. Ennyi.

Tehát ismét új helyen a kápolna. A tanácsi határozat egy szép félmondatdal elintézi a támogatási kérelmek jogosulatlanságát is.

„8093-G-5/1. 1954. III. Határozat.

Miskolc város tanácsa végrehajtóbizottságának III. igazgatási osztálya a 12.070./1951./IX.7./O.T. rendelet alapján közérdekből igénybeveszi a II. kerületi tanács területén az Andor utca 34. szám alatti üresen álló

⁴² Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 24/1954. sz.

helyiséget a Görögkatolikus Egyház részére a Marx Károly u. 24. sz. alatti helyiségért cserébe, illetőleg a hivatkozott rendelet értelmében kártalanításképpen.

Miután a kiutalt helyiség üresen áll, azt más közület nem igényelte, a Görögkatolikus Egyház pedig mint megfelelőt elfogadta – az azonnali birtokbavételnek akadályja nem volt. Miskolc, 1954. április 8.”⁴³

A félmondat lényege, hogy kártalanításképpen. Így tehát minden el van rendezve. – Mégsem.

Veszélyben a telek

Talán érdekes, hogy a Hajdúdorogi Egyházmegye egyedüli munkástelepen szervezett egyházközségét az áthelyezés Miskolc irányába tolta, vagyis a Diósgyőrvasgyári Egyházközség kiszorult a vasgyári területről. A kápolnának kijelölt épületek Újdiósgyőrben voltak, s ezeket – bár hogyan is ellenkezhettek volna ellene – elfogadták. Valószínűleg azért nem okozott ez gondot, mert mind közelebb kerültek az 1938-ban vásárolt telekhez. A havi törlesztés letelt és 1940. augusztus 22-én véglegesen az egyházközség nevére került az 571 négyszögöl terület. Ez a szép nagy telek új nevet is kapott: templomtelek. Az már világossá vált, hogy templom építése céljára helyet sem a gyártól, sem a várostól nem kapnak. Hogy mégis épülhessen templom, azt az alapítók előrelátó befektetése teszi lehetővé. A templomtelek Újdiósgyőrben az Előd utcában van, pontosan a két kápolna épület (Marx utca és Andor utca) között.

A szomszéd telken nagy építkezés kezdődött. Az új bérházak, a munkáscsaládok erre a területre költöztetése igényelte az új intézményeket. Általános iskola emeletes épületét kezdték felhúzni a Miklós utcában 1954-ben. A II. Kerületi Tanács felszólítást küldött a tulajdonos egyházközségnek, hogy az ő területüket is érinti az építkezés, kisajátítás várható. Néhány hónap múlva visszavonták ezt a felszólítást. 1955. február közepén azonban beköszöntött az újabb „helyzet”. Az iskolát építő 23. sz. Budapesti Építővállalat miskolci kirendeltsége felvonult a templomtelekre és elkezdte a földmunkát, hogy ott tanító lakás készüljön. A jogos tulajdonost nem értesítették, kisajátítás nem történt. Hova lehet fordulni? – II. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága. Az ő válaszuk annyi, hogy erről semmit nem tudnak, a vállalat szabálytalanul járt el. – Megyéspüspök. Az ő válasza, hogy ezzel az Állami

⁴³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 32/1954. sz.

Egyházügyi Hivatalt kell megkeresni. Készüljön egy kérvény, melyhez csatolja a saját kísérő levelét. Ebben érezhetjük az egyházakat ellenőrző és megbénító gépezet működését. – ÁEH budapesti Vezetője. A kérelemben Csoba egy megoldási javaslatot is megfogalmaz: „*Kérésünk az lenne, hogy kárpótolja Egyházközségünket az illetékes szerv a telek kisajátítási eljárása kapcsán alkalmas, ugyanolyan nagyságú és értékű templomépítésre megfelelő helyen fekvő telekkel.*”⁴⁴

A Miklós úti XXXII. sz. Általános Iskola.

Hogy mi történt a templomtelek ügyében? A tanító lakás építését nem állították le, a csupán 10x10 m-es épület részére vettek el mintegy 400 négyszögölt kisajátítás címén. Az egyházközségnek megmaradt 178 négyszögölt terület, erre építési engedélyt nem adnak. Csereingatlanról nincs szó. – Egyelőre. A harcos lelkész azonban nem áll félre, két éves pereskedés kezdődik. Végül a telek forgalmi értékénél jóval alacsonyabb összegű kárpótlást kapnak, négyszögölenként ötven forintot. 1956 szeptemberében a XXXII. sz. Általános Iskolában megkezdődött a tanítás.

Kápolna? Imaház? Templom?

Az Andor utca 34. szám alatti ház két szobájában működik a kápolna. Hétköznapokon reggel van szentmise, vasárnap és ünnepnapokon este és reggel. Az 1957-es év újabb hatalmas követ gördít az egyházközség életébe. A kápolnának használt házat a mentesítési rendelet alapján volt tulajdonosa visszakapta. Azonnal el is akarja adni, így meghirdette. A

⁴⁴ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 17/1955. sz.

vevők naponta jönnek megnézni az ingatlant, sokszor zavarják a szer-tartást. A ház megvételét a tulajdonos felajánlja az egyházközségnek, a vételár 230.000.- Ft. De nincs pénzük. Hosszú lejáratú kölcsönt kellene felvenni? Esetleg, ha visszakapnák a téglákra befizetett összeget. A mentesítési rendelet erre nem vonatkozik?

Csoba János ezen az úton indul el. Hat levelet ír októbertől a következ-ő év elejéig. A címzettek: – Gácsai Miklós országgyűlési képviselő; – LKM (Lenin Kohászati Művek) igazgatója, Valkó Márton; – Benke Valéria művelődésügyi miniszter; – Csapó János miniszter, Kohó- és Gépipari Minisztérium; – Állami Egyházügyi Hivatal vezetője, Olt Károly; – Marosán György államminiszter. A hat levél lényege, kérése ugyanaz. Viszont okosan fűszerezve az esetleg jól jövő „oroszozással”. A háború alatt harmincezer pengőért kétszázszáznyolcvanezer darab téglát vásárolt az egyházközség, a vasgyár azonban a mennyiségből semmit nem teljesített. Sőt, a többi felekezet templomépítésének támogatása ellenére a görögkatolikusok semmit nem kaptak, mivel oroszoknak tartották őket. Igen, a szláv gyökek és a szegénység jelentett nagy hátrányt. Ha a befizetett összeget méltányosságból megkapnák, a kápolna ügye rendeződne. Vagy másik lehetőség egy önálló kápolna felépítése.

Az eredmény? – Nem is remélt, de hatalmas. A részleteket a képviselőtestület 1958. április 20-i jegyzőkönyvéből ismerjük meg.

”Kérelemmel fordultunk Gácsai Miklós orsz.gy. képviselő úr útján a L.K.M-hez a befizetett 280.000 téglá árának visszanyerése tárgyában, hogy az eladóvá vált jelenlegi kápolnát magában foglaló házat megvehessük. Ezt a kérelmet megismételve beadtuk ugyanakor a Művelődésügyi Miniszter Úrnőhöz is, ki ügyünket az Állami Egyházügyi Hivatalhoz adta véleményezésre. Ennek vezetője méltányosnak és jogosnak ítélve meg kérésünket pártfogólag továbbterjesztette a K.G. Miniszter Úrhoz. A K.G. Miniszter utasította a L.K.Művek igazgatóját, hogy vegye fel a kapcsolatot a diósgyőrvasgyári gkat. lelkésszel, hogy ezt az ügyet közmegnyugvásra egymásközt tárgyalják meg és intézzék el. Ez a tárgyalás 1958. április 19-én megtörtént, melyen a L.K.M. igazgatója a következő ajánlatot tette: A Gyár ily nagy összeget üzemgazdálkodásából kiszakítani nem tud, minthogy a fennálló pénzügyi törvények értelmében Egyházközségnek a pengőben történt befizetése jogilag nem követelhető, de méltányolja a helyzetünket. Felajánlja, hogy a Gyár által gyártási folyamatban levő salaktéglából hajlandó 140.000 darabot az Egyházközség szabad használatára kiadni. Ajánlatára kijelentettem, hogy végleges választ csak a Egyházközség képviselőtestületének, az

*Egyházmegyei Főhatóság által jóváhagyott igenlő határozatával tudok érdemben adni.*⁴⁵

Ez a téglamennyiség az eredetinek a fele, értéke 70.000 forint, eladása esetén nem elég a ház megvételére. Telke, ha kicsi is, van az egyházközségnek, erre lehetne kápolnát építeni, s ehhez kell a téglá. Megszületik a határozat, hogy elfogadják az igazgató ajánlatát, remélve, hogy építési engedélyt is fognak kapni. Az Egyházmegyei Főhatóság jóváhagyása is megérkezik. Dr. Rojkovich István általános püspöki helynök az engedélyezés mellett azt javasolja, hogy a fennmaradó téglamennyiség értékében próbáljanak az LKM-től fuvart és építési anyagokat szerezni.

Engedtessek meg két megjegyzés. Csoba János leveleit, határozottságát a háttérben támogatta valaki. Mégpedig Budapesten élő édesapja, aki tanácsaihoz és a javasolt lépésekhez felhasználta széles körű ismeretségét. A másik megjegyzés a „Csoba-megoldás”. Később Búza téri párkus volt, amikor kéregető jött hozzá, hogy adjon neki száz forintot. Ő a kezébe nyomott ötvenet ezzel a mondattal: „Maga is jól járt, meg én is.” Ennek a megoldásnak a történelmi gyökere talán a téglafelezés...

A tégláért indított harcból következik a kápolna építése. A tervek is készülnének, azonban a telek mérete gondot jelent. Az utcafront csupán 15 méter. Újabb levél készül.

⁴⁵ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 44/1958. sz.

„Miskolc Városrendezési Bizottság részére

A Diósgyőrvasgyári Gör. Katolikus Egyházközség 140.000 drb. téglát kapott a Kohó és Gépipari Miniszter Úr utasítására a Lenin Kohászati Művek Igazgatóságától imaház és lelkészlakás építésére. Az Állami Egyházügyi Hivatal elvi hozzájárulását ehhez az építkezéshez megadta. A téglát leszállítani nem tudjuk, mert az Egyházközség tulajdonát képező 9040/68. hrsz. 178 négyszögölnyi telek építkezési zár alatt áll. Ennek természetes folyománya, hogy a L.K.M. téglagyártási ütemtervét akaratunk ellenére gátoljuk... Most azzal a kéréssel fordulok a Városrendezési Bizottsághoz, hogy Népköztársaságunk Kormányzati szerveihez hasonlóan méltányolva helyzetünket a meglevő 178 négyszögölnyi telkünket a szomszédos állami tartalék telekből juttatott sávval építkezésre alkalmassá téve oldja fel a tilalom alól, s ezzel kárpótolva lenne az Egyházközség a lefolytatott kisajátítási eljárásban szenvedett károsodásért. Amennyiben ez a megoldás nem lenne lehetséges, kérjük szeretettel a Városrendezési Bizottságot, hogy jelöljön ki részünkre az Egyházközség egyházi jogi határain belül jelzett telkünk értékében megfelelő, belterületen fekvő, imaház és lelkészlakás építésére véglegesen alkalmas és illő környezetű területet. Miskolc, 1958. április 29-én.”⁴⁶

A bátorság újabb bizonyítéka, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal elvi hozzájárulása az egyik érv. Tény, hogy a korábban beadott kérelemre az ÁEH reagálása az volt, hogy jogos, de kápolna építéséről írásban nem nyilatkoztak. Igaz, arról sem, hogy tiltják. A megyei titkár szóban említette, hogy lehetséges. A későbbiekben is következetesen imaházról lesz szó a hivatalos iratokban, nem templomról, hiszen arra engedélyt kapni lehetetlen. Az imaház azt jelenti, hogy a tervekben szó sem lehet toronyról.

Mi a válasz a kérvényre? – A Városrendezési Bizottság májusi ülésén tárgyalja a beadványt. Csereingatlant biztosítani nem lehet. A bemutatott megjelenési rajz, szakvélemény és helyszínrajz alapján javasolja a II. kerületi Tanácsnak a telek kiegészítését, és az építkezéshez megadja az elvi hozzájárulást. Szóban közlik a parókussal, hogy megkezdhetik a telekre építőanyaggal felvonulást. Megvan az öröm, a lelkesedés és lelkesítés szentbeszéde készül és hangzik el a következő vasárnap.

„Kedves Híveim!

Itt a Bükk koszorúzta városrészben, ahol mi élünk, mint mindenütt ahol emberek laknak, templomok hirdetik az ember szeretetét Istenük, Meny-

⁴⁶ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 50/1958. sz.

nyei Atyjuk iránt. Harangok csengnek-bongznak, imára, szentmisére hívnak és örök nyugalomra ringatnak elfáradt embereket. Csak nekünk nincs templomunk, csak a mi harangunk néma, egyszerűen azért, mert nincs! A nemlétezés e némasága mégis oly hangos, hogy eljut az emberi szívekbe és ott megszólaltatja a vágy hangját – az emberi gondolatot, a gondolatból született akarást, hogy legyen! Legyen nekünk is templomunk, szóljon, hívjon minket is harang, a mi harangunk!

Kell e templom? Kinek kell? Istennek kell-e? Isten dicsőségét nem a templomok hirdetik. 'Dicsérik az Urat a nap és hold és minden ragyogó csillag. A földön szörnyetegek és minden örvények. Hegyek és minden halmok, gyümölcsfák és minden cédrusok. Tűz, köeső, hó, jég, forgószél, melyek az Ő igéjét cselekszik.' (148.zsolt) Nem, látod Istennek nem kell templom!

Embernek kell-e? Ember nincs meg nélküle! Ezt bizonyítja az ember sok ezer éves történelme. Az ókor lígetei, a középkor gazdag aranyos csúcsíves dómjai, az újkor modern egyszerűsége – templomot építenek az Úrnak! Bizonyítja Jézus, ki szülei kíséretében már tizenkét éves korában megy messze Názáretből Jeruzsálembe, templomba! Bizonyítja emberi lelkünk! Kell a béke szigete a gyűlölet tengerében; az imádság háza az istenkáromlás közepette; a nyugalom, megpihenés, vigasztalódás helye az élet gondjaitól űzött fáradt, szomorú szívű, kétségbeesett embernek. Igaz, van, aki pillanatnyilag megvan nélküle, mert fiatal, mert duzzad önbizalommal és erővel, de neki is kell holnap, a csalódás napján, a szorongattatás óráiban, a betegség ágyában, a temető és halál árnyékában!

Elmúlt kápolna búcsúnk napján – talán nem is tudod, mikor van, hol szokáshoz híven közületek oly sokan nem jelentek meg, elég szegény önmagunk előtt és teher Istennél – Kis Szent Teréz, a Védőszent gondolatot adott, ez akarattá érett, s az Ige most testté fog válni – templommá.

Egyházközségünk 1943-ban téglát vásárolt a Gyártól – templomra. Tudod? Emlékszel? A te áldozatod volt? Ezt elmosta a vérzivatar, a háború. Sorsunkat, a sok vándorlást, küszködést ismered! Most az emberek sorsát irányító Isten úgy intézte, meghallgatva vágyaink imáját: építhetünk templomot! Talán mert megérdemeltük? Nem hiszem. Talán utolsó próbát tesz velünk? Ez meggyőződése. Mutassuk meg szeretetünket Isten és atyáink vallása – az általunk elhanyagolt, tunyaságból nem is ismert görögkatolikus vallásunk iránt!

A Magyar Népköztársaság Kormánya méltányosságból, tehát felénk mutatott megértésből és jóindulatból 140.000 darab téglát utalt ki e régi elveszett kincsünkől, és engedélyt adott templom és parókia építésére

Egyházközségünk telkén a 'Glószban', és további támogatást is ígért. Ez nagy ajándék, mit ezúton is hálás szívvel nyugtázunk.

Püspök Atyánk súlyos beteg szíve, de annál egészségesebb és derűsebb lelke azt üzeni e történelmi pillanatban Nektek: nem hagy egyedül, velünk lesz, mint Atya gyermekeivel: imában, szeretetben és nagy anyagi támogatásban!

Utána szólok hozzátok én, lelkiatyátok, kit idevezérelt az Úr közétek ily nagy időkben, nagy feladat elvégzésére! Az Ószövetség idején a próféták így kezdték az Úr szózatát népéhez: 'Halljad Izrael! Kicsinyje és nagyjai!' – Én nem vagyok próféta, csak Krisztus rozsdás hangszórója, de szívem mindig az Ő mikrofonja, és most kiált általam feléd: Halljad te kisdéd görögkatolikus nyáj! Hallja mindenki – kicsi és nagy, templombajáró és oda nem járó, saját, vagy szomszéd legelőn élő nyáj! Halljad Te is, ki nem tudod miért, ezer kifogással mented ki magad s csak havonkénti adóddal ismered el görögkatolikus voltodat; halljad ki szégyenled, hogy görögkatolikus vagy; halljad ki csak papíron követed atyáid hitét; halljad kinek messze van kápolnánk, kinek túl hosszú saját szertartásod; halljad ki előbb még a szomszédba, mint sajátodba imádkozni; halljad Te is, ki haragszol rám és ránk, hogy hibánkon kívül a ruhaosztásból kimaradtál, mert nem járván templomba a hirdetést sem hallottad! Halljad, kit az élet elsodort közülünk, halljad Te ennyiféle és mégis oly kisdéd nyáj: halljad hazahívó szómat, a pásztor szavát, Krisztus szavát! Halljátok és jöjjetek és építsünk egyetértésben és szeretetben mindnyájunknak, gyermekeinknek, a jövő nemzedékének templomot, hol hűségesebben szolgálhatják majd Urunkat, Istenünket!

Ébredj Te alvó nyáj az élet öntudatára! Jövő évtizedek szeme rajtad, felelősségeden!

Segíts Te Istenszerető nyáj – s azt hiszem, ebben egyek vagyunk – segíts imával, munkával és adományoddal! Imával, hogy a hívek imája erősítse házunk alapjait. Munkával, verejtékkel, hogy valóra váljon Isten ígérete: 'ha házat építesz, közöttetek fogok lakni és nem hagyom el népemet'. Adományoddal, mit nem egyszerre kell elszakítanod a mindennapi életből, hanem részletekben is teheted. Sok bosszúságot okoz a pénz! Sok ember életét keseríti meg. Mikor nincs, mikor kevés – s mikor nem az –, de főleg mikor haszontalanságra dobjuk ki. Hány gyerek siratja a mámor áldozatát, a kártya áldozatát, hány emberi szív kesereg csalódottan a ki nem húzott szerencseszelvények tömkelegén! Ez az áldozat nem fog keseríteni, nem lesz kidobozt pénzé. Ez jól befektetett tőkéd lesz, mit nem kaphat el az infláció szédületes áradata, tolvaj el nem lophatja, moly meg nem rághatja, mert a földiekért égietek, a testiekért lelki kincseket, áldozatodért Isten segítségét és áldását hozza rád!

Ki megérti Krisztus szavát, vegye ki részét a hármas áldozatból, nem nézvén, ki mit és mennyit ad, hanem saját szívéből és szeretetéből amennyi jut Istennek, templomnak! [...]

Fontoljuk meg! Minden elmúlik, már nem leszel, Te sem, én sem, csontjaink megsárgulnak és elporladnak, utódaink nevünket is elfelejtik már – de állni fog a templom, s még mindig szólni fog a pap és nép ajkán a szentmise imája: 'Ezen szent hajléknak alapítói és jótevőiről emlékezzék meg az Úristen az ő országában, mindig most és mindenkor és örökkön örökké. Amen.'

Mit tettél eddig görögkatolikus vallásodért? Ütött a cselekvés órája: írjuk be nevünket Egyházunk történetébe!!! Az Isten legyen velünk!

Miskolc, 1958. május 25.⁴⁷

Lelkesedés és lelkesítés. Aztán sok munka – és nagy pofon.

Gulyás László építész-mérnök elkészíti az első terveket és a költségvetést, mégpedig díjtalanul. Az anyagszükséglet: 140.000 db téglá – 200 q oltatlan mész – 100 m³ salak – 62 m³ dolomitkő – 150 q 400-as cement – 25 t vasszerkezet – 50 m³ faanyag – 1,5 q üveg. Munkaszükséglet: tervezés és ellenőrzés díjtalan – szakmunka a szakmunkás hívek felajánlásából – segédmunka társadalmi munkával – felszerelési szakmunka vállalkozókkal későbbi megállapodás szerint. Pénzszükséglet: földmunka, kőműves munka, beton- vasbeton munka, burkoló munka, szigetelő munka, asztalos munka, lakatos munka, festő és mázó munka, üveges munka összesen 350.000.- Ft. Pénz fedezet: készpénz 20.000.- Ft (a telek kárpótlási összege) – megajánlás 120.000.- Ft – egyházmegyei megajánlás 150.000.- Ft – templomi gyűjtésből 60.000.- Ft. Az építkezés három évre van tervezve. A hívek megajánlása háromévi adományokat jelent, úgyszintén az egyházmegyei hozzájárulás is három éves ütemezésben.

Helyszíni tudósítás a Borsodi Rádió hírműsorában június 7-én.

Riporter: Az Előd utca és a Miklós utca közötti telken új épület kitűzésével foglalatoskodnak néhányan. Ha nem zavarunk, érdeklődni szeretnénk, mi épül itt. Talán a nevét szabadna?

Csoba: Dr. Csoba János görög katolikus lelkész, a Diósgyőrvasgyári Egyházközség vezetője vagyok.

Riporter: Szeretnénk, ha elmondaná, mi épül itt.

Csoba: Régi, 25 éve vajúdó eseménysorozat végére teszünk most pontot. Ugyanis 25 éve terveztünk, álmodtunk ide erre a környékre egy

⁴⁷ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 80/1958. sz

imaházat. Ami nem sikerült az elmúlt időkből, az most végre valóra vált. 400 főt befogadó imaházat építünk ide és kétszobás lelkész lakást. Ennek az alapjait jelöltük ki.

Riporter: Saját erőből építik?

Csoba: Nem, erre képtelenek lennénk. A kormány méltányolta nehéz helyzetünket és segítségünkre sietett. A Kohó- és Gépipari Minisztérium útján 140.000 darab téglát kaptunk teljesen ingyen a Lenin Kohászati Művektől. Ezenkívül még egyéb támogatásban is részesítettek bennünket, így terméskövet és vasszerkezeti anyagokat is juttatnak az építkezéshez és szállításhoz gépkocsikat is felajánlottak.

Riporter: Mikor kezdődik meg az építkezés?

Csoba: A II. kerületi Tanácstól kaptunk megfelelő telket. A részletes tervek befejezéshez közelednek és amint elkészülnek, megkezdjük az építkezést. Addig is az anyag szállítása folyik.

Riporter: Mit jelent ez az imaház az egyházközség életében?

Csoba: Eddig mindig bérelt helyiségekben volt a kápolnánk. Most végre saját portánkon, saját imaházunkban végezhetjük szertartásainkat. Ezért sokszorosan hálásak vagyunk a kormánynak, amely ezzel is bizonyította mennyire igaztalanok azok a vádak, amelyek az állam és az egyház kapcsolatát rosszindulatúan állítják be.

A helyszíni tudósítás annyira volt élő és spontán, hogy előre meg kellett írni a kérdéseket és a válaszokat. Akármilyen hangozhatott el. De ha már ilyen szép mondatok kerekedtek és mindenki pozitív szereplő, érvként használható később a riport.

A munka nagy összefogással indul. Kitűzés, húszezer darab téglarakodása és szállítása, alapás, szerszámoknak kis raktár építése és a legfontosabb egy építkezésnél, a mésztöltés. Hatvan méterre, az iskola udvarán van egy kerticsap, a legegyszerűbb onnan biztosítani a vizet. Kérvény megy a lakótelep kezelőséghez, a „házgondnok elvtársnő” kölcsön adhatja néhány napra a locsoláshoz a neki biztosított gumitömlőt. A Művelődésügyi Osztálytól kell kérni a csap használatát a fogyasztás megtérítésének vállalásával. És ez a kerticsap a végzet! Az iskola igazgatója nem engedi a vízvételt. Sőt, felháborodott azon, hogyan lehetne a szocialista nevelés műhelye mellett egy templom. Ezt a túrhetetlen állapotot meg kell oldani, így bejelentést tesz a Tanács illetékes osztályán. – Csak megjegyzem: az iskola főbejárata fölötti homlokzat díszítésén egy darucsapat száll a felhők között. Ránézve a XXXII. számú Általános Iskola, később Miklós Úti, mai nevén Győri kapui Általános Iskola múltjára és jelenére, ahogyan időközben sokminden elszállt, azt hiszem, nem ártott volna a templom közelsége...

Víz mindenképpen kell, ezért saját kutat fúratnak a telken. Július 10-én a II. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának Építési Osztályától írásban is megérkezik az építési engedélyhez hozzájárulás, ez alapján 70 m³ követ rendelnek meg a Szomorúvölgyi bányából. Július 29. A postán levél érkezik, a parókus felbontja és a tartalma ledöbbsenti. Az osztályvezető főmérnök írásban közli, hogy a Városi Tanács VB az építési kérelmet elutasította. Indoklás, a határozat ellen fellebbezési lehetőség megjelölése nincs. – Ismételten ott a kérdés, ebben a helyzetben hova lehet fordulni? Levelek a postára: – Miskolc Megyei Városi Tanácsának Végrehajtó Bizottsága; – Dudás Miklós megyéspüspök; – Állami Egyházügyi Hivatal; – Marosán György államminiszter. Csoba János mindenkinek részletezi a helyzetet, az építkezés végleges leállítása esetén a beépített kár összegét, valamint azt a kérést, hogy ha a megoldás csereingatlan kijelölése, az Diósgyőr területén legyen, a mostanihoz hasonló központi, könnyen megközelíthető helyen. Hivatkozik az elhangzott rádióriportra, amiből mindenki megtudhatta, hogy a kormány támogatja az egyházak működését. A levelekkel együtt elküldi a határozat elleni hivatalos fellebbezést is.

Egy érdekesség a fejleményekre várakozás idejéből. A munka leállt, a kápolnában folynak a szertartások, de az épület bármikor elkelhet, a hívek állandóan kérdezik, mi lesz tovább. Távirat érkezik az egyházmegyei irodától: Csoba áthelyezés ügyben jelenjen meg Nyíregyházán. Ez lehet az ÁEH megoldási parancsa. Szóba jön teológiai tanári feladat, parókusság máshol, végül marad.

A kápolna és az új tulajdonos

Oprende Sándor 1956. november 4. után Miskolcon állampolgári őrnagy volt. A munkástanácsok betiltása miatt felvonulókra a szovjet csapatok és karhatalmista egységek 1956. december elején sortűzet adtak le. A vérengzés ellen tiltakozók a laktanyához vonultak, majd benyomultak a laktanya területére. Eközben Oprende Sándort tisztázatlan körülmények között lelőtték. Az akkori „hős” nevét kapta az Andor utca. A kápolna épületének a számozása is megváltozott, Oprende Sándor u. 76.

A félve várt időpont elérkezett, a ház vevőre talált. A kétszintes házat, melyben három bérlő lakik és két helyiségében mint arra kiutalt helyen a kápolna működik, T.J. vásárolta meg. Korábbi házat az LKM kisajátította veszélyesség miatt, a kapott összegből vette meg az új ingatlant. Bár pontosan tudta, hogy ott van a kápolna, minél hamarabb meg akart szabadulni tőle. A vásárlás után felszólította az egyházközséget, hogy tíz napon belül üres állapotban adják át neki a lakását. A parókus a felmon-

dás viasszautasításában jelzi, hogy a lakhatásra alkalmatlannak ítélt két szobában van a kápolna, nem az ő lakrészét használják. A bérleti díjat fizetik, más épületet tud-e biztosítani a mostani helyett? T.J. taktikát változtat, zavarja az oda érkező híveket, trágár viselkedésével igyekszik mindenkit megbotránkoztatni. Valamint feljelentések születnek. Bepanaszolja, hogy a kápolnások felhalmozzák a telkén a szemetet. A II. körületi tisztiorvos kivizsgálja a bejelentést és azt nevetségesnek tartja. Erre feljeleníti a tisztiorvost. A Tüzépnél időközben vásárolt 32 q cementet felszólításra el kell szállítani. Nincs hova vinni az esős időben, a sekrestyének használt részbe került. „Az épület állagában kárt tesznek” feljelentésre jön a tanácsi eljárás, a cementet máshova kell vinni. Újabb lakásfelmondás. Indokok: egyszer lekapcsolták az áramot és nem működött a rádió; a cement tárolása birtokháborítás volt; a kápolnában bűntények sorozata történt, mert egyesek loptak a kiosztásra tárolt vöröskeresztes ruhákból. A sok kellemetlenség után a legbosszantóbb a bírósági feljelentés „Dr. Csoba János és tsa” ellen. Tárgyalás 1961. május 12-én. Három gépelt oldalt tesz ki a perbe fogott alperes minden vádpontot cáfoló részletezése. A Miskolci Járásbíróság P.22.997/1961-6. számú ítélete: „A bíróság felperes keresetét elutasítja.” A tárgyalási anyagból azonban kiemelek valamit, mégpedig a szamarat. T.J. egyik sérelme, hogy kertje gyümölcsfáinak a törzsét megrágta a szamár. Milyen szamár? – Idézek az ítélet indoklásából: *„Az alperesi építkezéshez a felperes segíteni kívánt alpereseken azzal, hogy az ő közbenjárására egy szamarat vásárolt az alperes fuvarozásához. A szamarat a perbeli házban a felperes bérője gondozta. Nem vigyázott a szamára, s így a szamár a kertben alperes bérleményében nem álló, felperes tulajdonát képező néhány drb. gyümölcsfát megrágott.”*⁴⁸ Azt nem tudom, mennyire maradt komoly a bíró és a két ülnök. Így viszont tudjuk, hogy építkezés folyik és a fuvarozás nagy segítője egy saját szamár.

⁴⁸ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 46/1961. sz

ÉPÜL A TEMPLOM

„A Városi Tanács Végrehajtóbizottságának XII.-264/1959. VB. számú határozata értelmében a Görögkatolikus Egyházközség imaházának építése ügyében meghoztam az alábbi

HATÁROZAT-ot:

A Görögkatolikus Egyházközség tulajdonát képező és a II. ker.-ben fekvő 9040/68 hrsz házhely helyett a görögkatolikus imaház építése céljára csereházhelyként a II. ker. Bíró utcában fekvő 9036/45, 9035, 9034 és 6054 hrsz állami ingatlanok szükséges területét jelölöm ki /volt Határ-árok/.

A fentiekben kijelölt területnek a telekkönyvi átvezetése céljára megfelelő megosztási vázrajzát az Egyházközségnek kell elkészítenie és jóváhagyásra a II. ker. Tanács VB. Építési csoportjához benyújtania. A kijelölt terület utcai fronttal a Bíró utcára alakítandó ki. Ez az ingatlan Egyházközség költségén a szükséghez mérten a nyugatra szomszédos magán-ingatlanok kertrészéből kiegészíthető.

Utasítom a II. ker. Tanács VB. Építési csoportját, hogy a fentiekben kijelölt terület megosztási vázrajzának jóváhagyása után gondoskodjék a csere telekkönyvi átvezetéséről és a csereingatlan birtokbaadásáról. Amennyiben a csereként kijelölt ingatlan területe az Egyházközség jelenlegi házhelyénél nagyobb területűvé alakul, a területkülönbséget az Egyházközségnek a II. ker. Tanács VB. által megállapított áron a II. ker. Tanács VB.-hez be kell fizetnie.

A fentiekben kijelölt terület beépítésével kapcsolatos részletes előírásokat a birtokbaadáskor a II. ker. Tanács VB. Építési csoportjának kell megadnia.

E határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

*Miskolc, 1959. július 20. osztályvezető főmérnök.*⁴⁹

A kérelmező leveleknek íme most is volt eredménye. Gyors ügyintézésről nem beszélhetünk, hiszen egy év telt el az iskola melletti telken az építkezés leállítása óta, viszont folytatódhat hatszáz méterrel odébb. Érdekes, hogy a határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, nem is hi-

⁴⁹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 76/1959. sz

szem, hogy ezzel akartak volna élni. A kérdés most az, hogy templomépítésre megfelelő-e az új telek, s az anyagi feltételek adottak-e? Fontos gyűlést tart a képviselőtestület. Tagjai: Titkos Gyula, Babás János, Babás Bertalan, Pásztk Piusz, dr. Horzsa Bertalan, Fügeczky János, Koleszár Sándor, Csekala András, Lakatos Mihály, Máriási András, Bók József, Diglics Györgyné, Szászfai István, Smajda Béla és Horzsa Pál.

A Határárok területe nem sík, mint a saját telek volt, terepkiigazítási munkálatok után alkalmas a beépítésre. Igaz, hogy nagyobb, 535 négyszöögöl, az értékkülönbség azonban minimális, negyven forintot kell befizetni a VB. csekk számlájára. A fekvése jó, jól megközelíthető, a villamos két percre van.

A határozat szerint az utcafront a Bíró utcán van, ami 15,6 méter szélességű, ez szűk. Az előírt csurgáshatár miatt az épületet kisebbre kellene venni. Mi a megoldás? Ki kell egészíteni a telket. Néhány métert lehet kérni magánegységben a telekszomszédoktól – ezt csak egy lenne hajlandó megengedni. VB.-től lehet kérni telekkiigazítást közigazgatási eljárással – ez gyűlést eredményező peres eljárást jelentene. Az első szomszédtól lehet vásárolni annyi területet, hogy szabályosan elhelyezhető legyen a tervezett templom kelet-nyugati tengellyel. A szomszéd azonban nem darabolja a telkét, egyben 120 négyszöögölt akar eladni, négyszöögölenként száznyolcvan forintért. Ez csaknem húsz ezer forint, az egyházközség készpénze tizennégyezer. A döntés megszületik. Az építkezés állt, így a hívek felajánlásait sem vették át. Kölcsönként központi segítyt kérnek az Egyházmegyétől, melyet a befizetésekből lehet törleszteni, végszükség esetén a telek Liszt Ferenc utcai portájának eladásából. Nyolc nap múlva megérkezik a püspöki jóváhagyás, vagyis számíthatnak az Egyházmegyei Főhatóság támogatására.

Püspöki jóváhagyás

Karácsony előtt a párókus személyesen viszi a megyéspüspökhöz az elkészült, telekhez igazított terveket. Dudás püspök úrnak nem nagyon tetszenek, a félórás megbeszélés után sokat gondolkodik rajta, s levélben megírja az aggodalmait.

„Mióta elmentél, szüntelenül foglalkoztat a templomtervek. Kétségtelenül új, szokatlan, sőt talán közel áll a bizarrhoz. Most is azt érzem, amit mondtam. Sokáig kell nézni, míg az ember megszokja. Nem tudom azonban, hogy egyáltalán meg lehet-e vele barátkozni?

Miért kell annak ennyire különlegesen újszerűnek lennie? A telek amennyire visszaemlékszem, nem indokolja. A környezetet ugyan nem

ismerem jól, de érzésem szerint az sem kívánja meg ezt a gyökeresen elütő stílust. Talán a kor emberének az ízlése? Ez lenne az új idők stílusa? Ezt nekem nehéz eldönteni, mert én bizony már nem igen tartozom az új generációhoz. Igaz, sok új templomtervet láttam. Furcsát is. Azokban azért mindig fel lehetett valami 'gondolatot', elgondolást fedezni. S ha az új gondolatot szépen valósítják meg, annak azért az idősebb nemzedékek számára is van mondanivalója. Nem tudom, hogy ennél is megvan-e ez?

Igaz, a templomot nem a mának építjük, talán századokra. De mire? Nekünk a templom Isten háza. Tehát hozzá méltó hajlék, nem csarnok, nem hall. Célja: Isten imádásának legyen a hajléka. Tehát összeszedettségre, magábaszállásra kell hangolnia. Ezt a célt akkor szolgálja, ha nem köti le magához, nem húzza, nem szórja szét a szemet, a figyelmet, a lelket, hanem észrevétlenül is a központ, az oltár és annak lakója felé irányítja. Rendeltetése nem az elszórakoztatás, gyönyörkedtetés, hanem az áhitatra hangolás. Nem tudom, ezt szolgálja-e a sok ferde vonal minden oldalon, még a tetőn is? A templom számunkra Isten dicsőítésének és Isten ígéje hirdetésének a helye. Létfontosságú dolog tehát a megfelelő akusztika. Nem tudom, ennél biztosítva volna-e? Szegény egyházközség temploma. Nem mellőzhető szempont tehát a takarékoság. Elképzelem ugyan, hogy a sok törést az árnyékhatások enyhíteni fogják, vagy mint mondtad, eltüntetik. De nem tudom, hogy miért kell enyhíteni és eltüntetni hatásokat, amelyekre talán nincs is szükség.

Ezek a megjegyzések nem akarnak a terv leszólása, elvetése lenni. Mindez mint aggály merül fel bennem és kétely, melyet el kell oszlatni. Ellenvetések, melyeket meg kell oldani. Ezeket mindjárt az első álmatlan éjszakámon csak úgy sebtében vettem papírra.”⁵⁰

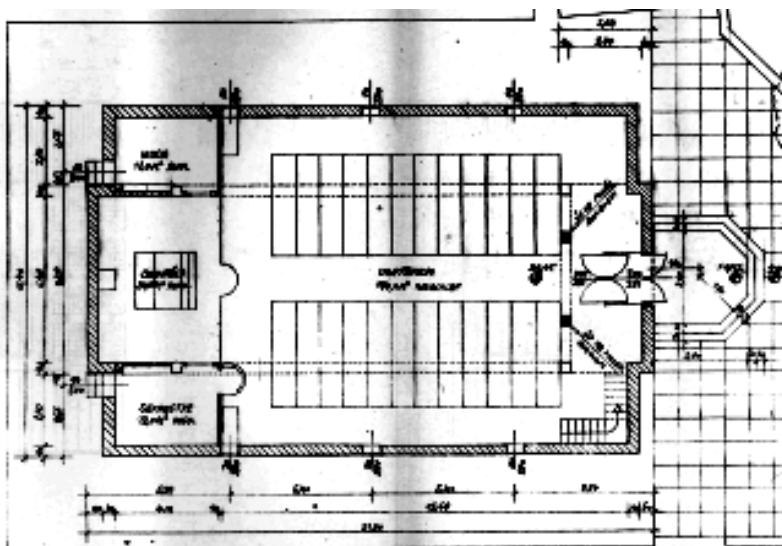
Postafordultával megy a válasz.

„Szükségesnek tartom leírni a terv létrejöttének adminisztrációs történetét. Az ismeretes telek kijelölés és csere után a Városi Tanács alternatív beépítési vázlat elkészítésére kötelezett. Ezt f. év okt. 9-én tartott VRB. ülésen felülbírált és határozatban kimondta, hogy a 2. sz. változatot fogadja el azzal a kikötéssel, hogy a városépítésszel konzultáltatni kell a készítendő terveket. Az Egyházügyi Hivatal hozzájárulásában már eleve jelezte, hogy nem templom építésére ad engedélyt, hanem jelenlegi helyzetünk állandó megoldására, ami imaterem és lelkészlakás torony nélkül.

⁵⁰ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 121/1959. sz

Ezek a körülmények azok, melyek a tervező mérnök elgondolásait bizonyos kötöttségek felé hajlítják, s ezek figyelembe vételével törekedett a feladat megoldására. Négy, vagy öt tervet nyújtottunk be konzultálásra, egyiket sem fogadta el a városépítész és a kérdéses terv, mivel az ő sugalmazására készült, elnyerte jóváhagyását. Ez a városépítész jan. 1-én innen elmegy, s hogy utódjával ne kelljen végigküzdeni egy újabb másfél hónapot jelentő huza-vonát – ez a körülmény siettetette részünkről elgondolásának elfogadását, melyet az Építési Osztály nem bírált felül.”⁵¹

A karácsonyi ünnepek után hivatalos levélben Dudás püspök úr még felsorol néhány apró építészeti kifogást valamint nagynak tartja a templom és karzat méretét, de mivel a kívánt konzultáció után készült el a terv, így befejezett ténnyel állva szemben azt elfogadja. 1960. április 13-án pecsét kerül a Miskolc Város II. Ker. Tanács V. B. Építési és Közlekedési Csoportja határozatára (II.Ép.-279-1/1960. sz.): a benyújtott kérelem folytán engedélyt ad az imaház, pontosabban 1 imaház hajó, 1 sekrestye és 1 iroda megépítésére. Városrendezési szempontból feladat, hogy az imaház hosszoldalával dőljön a közlekedési útra.

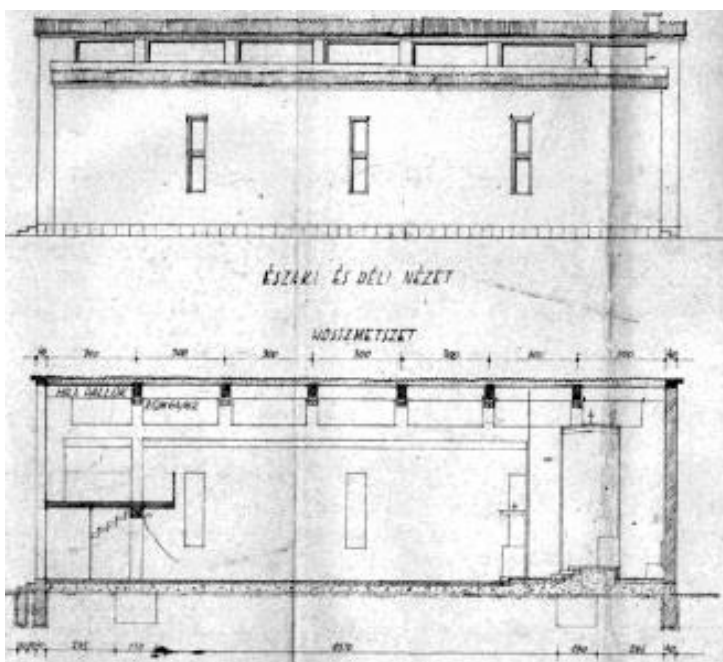
Az „imaház” alaprajza.

⁵¹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 122/1959. sz.

Az építkezés

Az eredeti elképzelés két épületet jelentett: torony nélküli templom két sekrestyével, valamint azt egy folyosóval összekötött lelkészlakás. A lakás helyiségei pedig iroda, gyülekezeti terem, előszoba, két szoba, konyha, fürdőszoba és kamra. Az új telek erre az elhelyezésre nem ad lehetőséget, az anyagi háttér miatt szóba sem jöhet a lakás, csakis a templom, vagyis imaház.

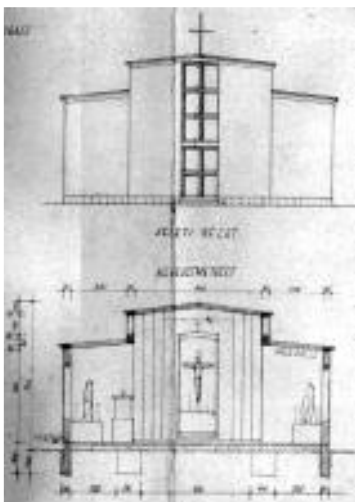
Nézzük az épület műleírását!

„Az építkezés részben a régi, egyházközségi telek cseréje folytán kijelölt közterületet képező határokból alakított házhelyen, részben a magánkézből vásárolt kiegészítő házhelyen történik. Ez utóbbi telekrész szélesebb és ennek folytán az egyházi szertartásoknak megfelelően alakított körüljárhatóság biztosított.

Az imatermet, sekrestyét és kis irodát, valamint kis karzatot magába foglaló építmény alapozása a sávalapoknál és a pontalapoknál egyaránt kővér mészhabarcsuba ágyazott salaktégla. A külső lábazat falak kívül dolomitkövel burkolt, belül salaktégla falak. A szerkezeti belső vázt négy

vasbeton pillérre épített keretgerendás vasbeton karzat illetve két hosszanti Vierendel főtartó képezi, melyre 2-2 G.M.64/62 elemgyári előre-gyártott vasbeton gerenda kerül a tető lejtésének megfelelő felbetonozással. Mind az alacsonyabb részek főtartók és koszorú közötti, mind a fiókgerendák közötti mezők elemgyári előregyártott Hill-pallókkal kerülnek megépítésre, hőszigetelő salak feltöltéssel. A tetősíkok lejtének 1:10-es szög alatt, hullámpala héjazattal. A nyílászáró szerkezetek fából terveztettek. A szigetelés vonalában levő burkolatok aljzatbetonon mozaiklapból, az emelvény, sekrestye és kis iroda meleg padlóval előírányzott. A felmenőfalak és a válaszfalak szintén salaktéglafalak. A falak belül vakoltak, kívül kihézagoltak. A fűthetőséget két kémény biztosítja. Villanyvilágítás van előíranyozva.”

A terveket, immár a sokadikát Gulyás László építésmérnök készítette. A képviselőtestület a hívek nevében kimondja, hogy az építkezést szükségesnek tartja és vállalja a vele járó terhek viselését. Halász János építész mesterrel kötnek szerződést a kivitelezésre. Indul a munka! Kitűzés, ismét alapásás. Nem kincset találnak a földben, hanem egy félméteres löveget, a tűzszerészek szállítják el. A számarfogat (a Mancikordé) ingázik a régi és új telek között, át kell hordani az ottani építőanyagot. S annyi évtized, annyi harc és reménykedés után elérkezik az alapkövetétel napja, 1960. május 29. vasárnap. A szertartást dr. Dudás Miklós megyéspüspök végzi.

Az urnában elhelyezik a díszes kerettel ellátott alapító okiratot, a forgalomban levő fémpénzekből egy-egy darab kerül mellé. Erre az alapköre a püspöki biztatás nyomán nemcsak a salaktégla sorai kerülnek, hanem az összefogás lelkesedése, a felajánlott munka izzadságcseppjei, a jövőnek is építő szeretet, a befejezésben reménykedés biztató szavai.

Halász János biztosítja a szakembereket, a hívek munkahelyi beosztásuk szerint jönnek a szabad idejükben segédmunkásnak, rakodónak, fuvarozóknak. Férfiak és asszonyok adományaik mellett adták kétkézi munkájukat is. A végső összesítés szerint a társadalmi munka 30.000 munkaórát tett ki.

Telek, munkaerő, építési anyag mellett nagyon fontos az építkezéshez a pénz, az anyagi háttér. Ezt hogyan sikerült biztosítani? – Nagyon nehezen. Külön papi feladat, nehézség és művészet pénz nélkül templomot építeni. Tudom, milyen idegölő, erőmorzsoló ez a művészet, a kilencvenes évek végétől benne voltam én is a mindennapos templomépítő munkában Mátészalkán. A hatvanas évek elején viszont ez különösen kemény munka lehetett. A kifizetendő összeg háromszázhuszonkétezer forint. Készpénzben volt tizennégyezer. Aztán egyházmegyei segítség jött. A parókus engedélyt kért, hogy egyházközségekbe mehessen gyűjteni. A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus területén egyeztetett a parókusokkal, mikor mehet egy-egy vasárnap személyesen hozzájuk szentmisét végezni, prédikálni és egyben az építkezés javára perselyezni. Sok helyen örömmel várták, voltak, akik jelezték a szegénység miatti kétes eredményt, és sajnós voltak elutasító válaszok is. Csoba János sokat utazott és kért aláíratosan. Többek között a következő egyházközségekben járt: Debrecen, Nagyléta, Alsóregmec, Mikóháza, Nyírvasvári, Szuhakálló, Sátoraljaújhely, Oros, Múcsony, Rakaca, Kisvárd, Budapest, Nyíradony, Sárospatak. Volt, ahol külön gyűjtöttek és azt juttatták el Diósgyőrbe. Ezek a perselyadományok segítették a hívek megajánlott befizetéseit. Az Egri Egyházmegye engedélyével a miskolci római katolikus templomokban egy alkalommal gyűjtöttek az épülő templom javára. Külföldi támogatók nem voltak, belföldiekhez mennek a kérvények: Actio Catholica, Caritas, Ecclesia Szövetkezet. A Püspökség támogatás mellett visszafizetendő kölcsönt is biztosított, ugyanígy szükséghelyzetben a Máriapócsi Egyházközség.

Volt olyan építési anyag, pl. beton tömbvas, melyhez külön ÁEH engedély kellett. A telken átfutó telefonvezetékét is át kellett helyeztetni a Magyar Postával. – Mindezekhez kellett egy harcos, teherbíró, mindenkit lelkesítő, jól szervező vezető, dr. Csoba János parókus. Ha kellett, cementet pakolt, ha kellett, hivatalos helyeken magyarázkodott, kért, s közben ő nem fáradhatott el. Ne feledjük, mindeközben a kápolnával szembeni támadásokat is állnia kellett...

Az épület használatra kész

1961. október 15. vasárnap: főpapi Szent Liturgia, templomszentelés. Még nincs készen a templom, de használható. Igaz, hogy nincs járda, sem kerítés, hiányzik a csatornázás, a külső fal vakolatlan téglá. A belső is szegényes: aljzatbeton, meszelt falak, fűtés nincs, a Budapestről kapott néhány padot lócák egészítik ki. A szentelő püspök „csarnok”

érzése továbbra is megvan, de ez már a lelkek csarnoka, saját liturgikus műhely, az egyházközség életének központja. Nem szobákból alakított kápolna, nem kell alkalmazkodni másokhoz és nem kell elviselni a kellemtelenkedők megjegyzéseit. A kerület papsága az ünnepi szertartáson láthatja a boldog arcokat, az otthonra találtak felemelő imádságát.

Templomszentelés,
végzi dr. Dudás Miklós megyéspüspök.

Kik is azok, akiknek ez a templom a liturgikus otthona? – A népszámlálási adatokból korábban láthattuk, hogy a vasgyári kolónián és Diósgyőrben a görögkatolikusok létszáma a gyár bővülésével együtt növekedett. A munkaerőt a Szabolcsból, Hajdúból és még távolabbról nagy számban érkező munkát keresők is biztosították.

1900-ban 151 a görögkatolikusok létszáma, 1920-ban 487, 1941-ben 1.146, a templom felszentelésekor már 2.000 körüli a hívek száma. A Házassultak anyakönyvét lapozom fel, ezekben az évtizedekben a házasságra lépők származási helyei a következők: Kisvárdá, Mátészalka, Újfehértó, Tiszaszerdahely, Nyíregyháza, Nagylónya, Beregszász, Aranyosmeggyes, Királyhelmec, Nagyszöllős, Munkács, Bilke, Tiszaeszlár, Bakta, Nyírbátor, Nyíribrony, Szolyva, Napkor, Nyírlugos, Kék, Nyírtass, Sényő, Ibrány, Búj, Mezőzombor, Levelek, Mándok, Penészlek, Nyírdersz, Tímár, Makó, Magy, Tarcal, Bököny, Nyírbélték, Csegöld, Komjáti,

Nyírvasvári, Tyukod, Szabolcsveresmart, Kiskálló, Szakoly, Hajdúdorog, Nagykálló, Nyírbogát, Nagydobos, Hajdúnánás, Nyírbogdány, Debrecen, Kaba, Vámospércs, Fényeslitke, Eperjes, Nyíradony, Nagyhalász, Baktalórántháza, Demecser, Kassa, Pocsaj, Cigánd, Kántorjánosi, Ura, Nyírcsaholy, Biri, Nyírkársz, Aporliget, Geszteréd, Nyírgyulaj, Nyírcsászári, Hajdúböszörmény, Vállaj.

ÉVSZÁM	KERESZTELÉS	ESKÜVŐ	TEMETÉS	1964	31	9	9	1993	29	10	21
1937	16	14	6	1965	35	14	14	1994	37	12	25
1938	18	8	9	1966	32	10	22	1995	28	12	37
1939	24	7	7	1967	33	15	14	1996	36	10	33
1940	21	14	11	1968	41	18	10	1997	25	5	28
1941	33	17	19	1969	45	17	16	1998	18	3	33
1942	36	7	20	1970	33	13	15	1999	36	8	30
1943	43	7	12	1971	30	17	10	2000	26	5	30
1944	47	8	16	1972	39	21	12	2001	27	4	32
1945	46	16	18	1973	28	13	16	2002	27	8	18
1946	40	10	18	1974	47	10	15	2003	46	12	20
1947	36	9	12	1975	51	16	23	2004	28	9	24
1948	44	11	12	1976	31	17	23	2005	48	5	36
1949	50	13	21	1977	44	17	14	2006	41	8	24
1950	57	9	8	1978	35	15	16	2007	34	4	23
1951	50	13	14	1979	41	6	24	2008	40	2	21
1952	30	12	13	1980	32	5	25	2009	43	3	15
1953	32	8	6	1981	31	8	20	2010	54	2	33
1954	38	10	16	1982	31	9	14	2011	31	5	25
1955	30	16	10	1983	21	7	21	2012	11	2	16
1956	24	8	7	1984	11	6	18	2013	19	5	19
1957	26	17	11	1985	26	10	31	2014	17	3	14
1958	34	19	11	1986	31	5	25	2015	13	2	12
1959	45	24	18	1987	15	10	26	2016	22	1	15
1960	34	16	13	1988	26	10	27	2017	21	0	10
1961	37	17	10	1989	41	9	29	2018	9	1	23
1962	34	19	10	1990	37	7	28	2019	12	4	30
1963	38	17	6	1991	40	9	39	2020	12	6	23
				1992	24	10	28				

Anyakönyvi adatok 1929 – 2020.

Vagyis nem tősgyökeres disósgyőriek, esetleg miskolciak alkotják az egyházközséget, hanem a családjukat, rokonságot otthonhagyó „ittthoniak”, akiknek nagyon fontos, hogy saját vallásuk megélésében közösségre találjanak. Ennek a sokszínűségnek a nehézsége és hátránya viszont az, hogy kiszakadva a saját vallásos közegből lehúzó erő a közömböség, a vallásosság elhagyása, vagy a lustaságból engedés annak a csábításnak, hogy távol van a saját templom, Diósgyőr szélén, elég az útközben található több római katolikus templom közül valamelyik.

A hiányosságok ellenére az Építési Csoport november 3-án kiadja a használatbavételi engedélyt.

Élet az építkezés után

Csoba János egy későbbi levelében így ír: „Az építkezés erős ütemét elég hosszú és szükségesnek tűnő pihenés követte.” Ez a pihenés nem azt jelenti, hogy nem történt semmi. A szertartási rend mellett megindul a templomi hitoktatás, az elsőáldozók felkészítése. Keresztelések és esküvők egészítik ki az ünnepi alkalmakat.

Gondot jelent az épület hosszú száradása miatt a nedvesség. Ez megátadja a terítőket, miseruhákat. Többet is pótolni kell. Anyagilag nem-hogy kimerült a pénztár, hanem éveken át törleszteni kellett a templom-építéshez kapott kölcsönöket. Így egyelőre változatlan maradt a külső és belső állapot, berendezés.

1964 Pünkösdjé előtt egy ajándék érkezik. A megyéspüspök a parókusnak a templomépítésben elért eredményeiért tiszteletbeli esperesi címet ad. Szép ünnepi alkalom Csoba János ezüstmiséje 1966-ban. A 25 éve szentelt áldozópapot a főpásztor levélben köszönti.

A templom is kap egy ajándékot. Ezüstmiséje évében a parókus Franciaországban jár. Lisieux-ben a Szent Teréz bazilikában megkapja a védőszent ereklyéjét. Ezt helyezik el ünnepélyesen a templomban, külön mellékoltáron. A később készített bekeretezett leírás és a francia nyelvű tanúsítvány szövege a következő.

„Lisieux-i Kis Szent Teréz, templomunk védőszentjének ereklyéje az ide elhelyezett maketten az oltárszekrény közepén.

Ezen ereklyét a templomot építő Dr. Csoba János főesperes, parochus úr hozta 1966. július 19-én Lisieux-ből és 1967 Karácsonyán lett ide a templomba elhelyezve.

Az ereklye hitelességét az alábbi okirat igazolja. A kis tok köré van felírva: „...az elhunytak porait tartalmazza... Lezárva a Kármelita Rend viaszpecsétjével.”

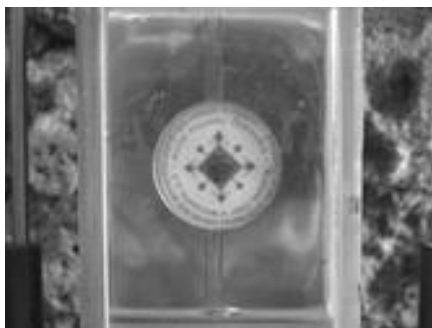
Látta és jóváhagyta: Andre, Bayeux és Lisieux püspöke.

Cette Relique de Sainte Thérèse de l'Enfant-Jésus, pour être exposée a la vénération des fidèles, doit être placée dans un reliquaire, sous verre, et authentiquée par l'autorité diocésaine. La cachet du Postulateur Général des Carmes identifie la Relique, et il est indispensable pour obtenir l'authentique d'un Evêché.

+ André”

(A Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz ezen Ereklyéje a hívek tiszteletére kihelyezhető, üveg alatt és az egyházmegyei hatóság által hitelesített ereklyetartóban elhelyezendő. A Karmeliták Általános Posztulátorának pecsétje azonosítja az Ereklyét és a szükséges püspöki hivatal igazolása.

+ André)

Lépünk egy nagyot az időben. 1972. május 15. A parókus támogató levelet kér a megyéspüspöktől. Diósgyőr, a régi II. kerület az új beosztás szerint Miskolc III. kerülete lett. Tanácsi bejárást tartottak az „imaház” környékén, s szóban közölték, hogy jó lenne az épület külsejét és környezetét a kialakuló új városrészbe illően rendezni. Ehhez konkrét segítséget is felajánlanak: a volt árok megszüntetésére díjtalanul földgyalut, járdához kőlapokat. A külső vakolást és bekerítést hatóságilag is elrendelhetik, de ezt inkább nem akarják. Mivel ehhez önerő nincs, külföldi támogatókhoz forduláshoz szükséges a püspöki támogatás. A két külföldi szervezet a Caritas Internationalis és a Keleti Kongregáció. Csoba János olaszországi útján személyesen szeretné átadni a kérelmeket. Dudás püspök úr utolsó intézkedése egyházközségünkkel szemben ezek megadása. Július 15-én elhunyt, a máriapócsi kegytemplom kriptájában nyugszik. Dr. Timkó Imre három éven át mint káptalani helynök, később megyéspüspökként vezeti az egyházmegyéjét.

A beadott kérvények eredményét egy jegyzőkönyvből ismerjük meg pontosan.

„Jegyzőkönyv, készült 1973. május 2-án a Diósgyőrvasgyári Görög Katolikus Egyházközség képviselőtestületének gyűléséről.

Jelen vannak: dr. Csoba János, Titkos Gyula, Szászfai István, Simai Sándor, Cserkala András, Koleszár Sándor, Lakatos Mihály, Szemán István, dr. Horzsa Bertalan, Spisák László, Maczkó Ernő, Gulybán József, Horzsa László, Laczkó Ernő, Bukszár András.

Tárgy: a templom telek bekerítése.

Elnök megállapítja, hogy a képviselőtestület minden tagja megjelent. A gyűlés határozatképes. Ismerteti a templom bekerítésének ügyében eddig történeteket. Előzmények: Köztudomású, hogy templomunk építése még nem fejeződött be. Oka az anyagiak hiánya. Tíz év óta hiábavalóknak bizonyultak az Egyházmegyei Főhatósághoz intézett ezirányú kérelmek. A templom kívülről nincs bevakolva, nincs esőcsatorna, nincs padozata. A templom környéke elhagyatott, rengeteg kárt okoztak. Üvegtégláinkat betörték, stb. A rendőrhatalóság többször segítségünkre volt. Javaslatuk megszívlelendő és célravezető: kerítsük be az utcáfrontot. Az Állami Egyházügyi Hivatal miskolci szervével megtárgyalva a kérésünket, mint eddig is minden ügyünkben, engedélyezte kérésünket. Tudomásul vette azt is, hogy az Egyházmegyei Főhatóságon keresztül segílyt kérjünk a Keleti Kongregációtól és a Caritas Intern.-tól. Ezirányú kérésemet Em. Főhatóság 1972 júniusában továbbította. Kézelfogható választ, pénzt, 800 dollárt eddig a Caritástól kaptunk a M.N.Bankon keresztül. A képviselőtestület f. év januári gyűlésén megszavazta, hogy

ezt az összeget a kerítés költségeire fordítsuk. Megbízta az elnököt, tegye meg ez irányban a szükséges lépéseket.

Elnök a továbbiakban ismerteti az eddig megtett lépéseket. Az Egyházmegye jelenlegi Kormányzójával szóbelileg megtárgyalta a helyzetet. Elvileg hozzájárulását adta és kérte a kialakult tervek felterjesztését tényleges jóváhagyásra. Az Állami Egyházügyi Hivatal engedélye birtokunkban van. El kellett végeztetni a templom feltérképezését a Földhivatal új rendelkezéseinek megfelelően. Ez megtörtént. Miskolc Város V.B. III. ker. Építési Osztálya a benyújtott terveket elfogadta és a tényleges építési engedélyt kiadta, hozzájárult a saját erőből történő építéshez is. A szükséges előkészületek bevégeztével a kerítés építkezés az egyházmegyei jóváhagyás után elvégezhető.

Képviselőtestület tudomásul veszi az elmondottakat. Elnök a következő határozati javaslatot terjeszti szavazásra képviselőtestület elé: az Egyházközség templom-kerítés tervét elfogadja és megvalósítását az összes jóváhagyás után megkezdi.

A határozati javaslatot képviselőtestület egyhangúlag elfogadja és megszavazza. Fent felsorolt jelenlevők egyenként igennel szavaztak.”⁵²

A 40 méter hosszú beton lábazatú, hengerelt acél kerítésmezők terveit a már sok munkáját felajánló Gulyás László építész-mérnök készítette el. Külön mestert nem is kerestek, összefogással az egyházközség tagjai végezték a munkát. A fémhez sokmindenki értett, így csak az anyagra kellett költeni. A teljes segély összeget nem is használták fel, a 2.200.- Ft maradványt a következő nagy feladathoz csoportosították át, ez pedig a vakolás és csatornázás. Örömteli értesítés érkezett ugyanis az IKKA-tól. – Az IKKA (teljes nevén IBUSZ Külföldi Kereskedelmi Akció) ajándék- illetve segélyközvetítő intézmény volt a Magyar Népköztársaságban, amelynek segítségével a nyugati országokban élő magyarok rokonainak illetve barátainak ajándécsomagot vagy pénzt küldhettek. Ezen keresztül jöhetett az országba az egyházaknak küldött segély, a valuta összegét forintban fizették ki. – A Keleti Kongregációhoz latin nyelven beadott támogatási kérelemre az Europäischer Hilfsfonds, a Kelet-Európa országainak anyagi támogatására alakult Karitász szervezet Bécsből utalt ezerkétszáz dollárt. Útjukra indulnak az engedély kérelmek. Az Állami Egyházügyi Hivatal jóváhagyása után Miskolc Városi Tanács VB. Építési Osztálya következik, az ő engedélyük alapján az Egyházmegye káptalani helynöke is pozitív választ ad. Ide már kell mester, a miskolci Pirger Lajossal kötnek szerződést. A csatorna anyag

⁵² Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 49/1973. sz.

nehézkés és hosszadalmas beszerzése és a hideg beállta, no meg az anyagiak szűkössége miatt a következő tavaszra maradt a csatorna felszerelése és a kerítés festése. Dr. Vatamány Bertalan miskolci parókus a kerületi esperes. Az évente decemberben megtartott esperesi szemle, hivatalvizsgálat jegyzőkönyveiben ismétlődött a megállapítás: parókia nincs, a templom félkész, vakolatlan és kerítés nincs. A mostaniban (1973. december 18.) más szerepel: a templom kívülről most vakolt.

Ismét pörgetünk egy kicsit az időkereken. Képviselőtestületi ülés jegyzőkönyve, 1976. május 2. A testület tagjai között új nevek vannak: Miklós Lajos, Gyuricza Jánosné, Diglics Györgyné, Bók József kántor és Czurkó Pál. A megtárgyalandó téma az évfordulós feladat.

„Elnök bejelenti, hogy imaházunk 15 éves építkezése befejezéséhez közeledik. A kihirdetett kérés, mely szerint a 15. születésnapot legmeltóbban imaházunk építkezésének utolsó fázisával a padozat elkészítésével lenne szép megünnepelni, a hívek részéről nagy megértésre talált és ezt adományaikkal, megajánlásaikkal, felajánlott társadalmi munkájukkal lehetővé is teszik. Az eredeti terveknek megfelelően ez a padozat a 13 éve megvásárolt és közben házilag társadalmi munkában méretre vágott, elkészített parkettából és mozaiklapból állana. Az Állami Egyházügyi Hivatalnál eljárva, a megyei titkár engedélyezte a munkálatot. Az Egyházmegyei Főhatósághoz jóváhagyásra felterjesztés a következő lépés.”⁵³

⁵³ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 48/1976. sz.

A püspöki jóváhagyás dátuma június 11.

Egy év múlva (1977. április 11.) újra rendkívüli gyűlést tartanak. A téma? – Ha a hívek fáznak, máshova mennek templomba.

„A környező rkat. templomokban a két éve megoldott fűtés következtében híveink nagy része a téli időkben ezekbe a templomokba húzódott. Ezt a folyamatot sürgősen és azonnal meg kell állítani. Szakmérnök hit-testvérünk szakvéleménye szerint templomunk fűtési megoldását az Elekthermax hőtárolós kályha biztosítja a legolcsóbban, legbiztonságosabban és leggazdaságosabban. 2 db 6 KW teljesítményű hőtárolókályha szükséges. Igen nagy mértékben csökkenti a szerelési és betelepítési költségeket az a tény, hogy templomunkban a 380 volt feszültség órával felszerelve már eredetileg is megoldott. Üzemeltetése az éjszakai árammal a legolcsóbb... Gyakorlatban jól bevált példa a Diósgyőri Rkat. templom fűtése. Ma már ezzel fűtenek a Kassai téri, Zuglói, a Koronázó templomban.

A fedezet a hívek külön erre a célra történt adományaiból megvan. El-nök bejelenti még az Émász Energiagazdálkodási Osztályának engedélyezését és a kapcsoló óra biztosítását.”⁵⁴

Az egyházmegyei engedély erre is megérkezik, s természetesen az ÁEH-tól is meg kell kérni a beruházás jóváhagyását.

1977-ben dr. Csoba János fontos kinevezést kap. Az előző évben lett a Miskolci Esperesi Kerület helyettes esperese, ekkor pedig zempléni fő-esperes.

S jöjjön ennek a fejezetnek az utolsó időbeli ugrása.

Az 1980-as esztendő zárszámadásában két különleges kiadási tétel található: ikonosztázion anyag és új parókia építés.

Dr. Gaál Ernő, Csoba János veje felajánlja munkáját a templom javára, hogy üveg alapra megfesti az ikonosztáziont. – Gaál Ernő 1941. július 19-én született Szombathelyen. Egyetemi tanulmányait 1962-1967 között végezte az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, tagja volt az Eötvös József Collegiumnak. 1970-1971-ben az Ókori Keleti Történeti Tanszéken (ma: Egyiptológiai Tanszék) volt tudományos ösztöndíjas. Ezen a tanszéken dolgozott a későbbiekben is, 1971-től adjunktusként, 1981-től docensként. 1997-ben egyetemi tanárrá nevezték ki. Kandidátusi fokozatát 1980-ban szerezte meg, tagja volt az MTA Doktori Tanácsa történettudományi szakbizottságának. 2005-ben hunyt el, akkor az

⁵⁴ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 42/1977. sz.

egyiptológus az ELTE BTK Ókortudományi Intézetének igazgatója, az Egyiptológia Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára volt.

A speciális festéket Németországból sikerült beszerezni. A Hajdúdorogi Egyházmegye fennállásának 75. évfordulójára kiadott emlékkönyvben ezt olvashatjuk: *„Diósgyőr ikonosztázionja készült 1980-ban. Festette dr. Gaál Ernő. Felépítménye acél, a képeket üvegre festették. A képmezők négyzet és téglalap alakú üvegtáblákból állnak, melyek öt függőleges sort alkotnak. A középső vertikális sor a királyi ajtó miatt egyharmad magassággal meg van emelve. Anyagát és elrendezését tekintve egyedülálló alkotás és kísérletnek minősíthető.”*⁵⁵A 36 m² felületű ikonosztázion képei a következők. A négy alapkép: Szent Miklós, „a Szűz a Jellel” Istenszülő kép, tanító Jézus és Keresztelő Szent János. A királyi ajtó két szárnyán az Örömhírvétel, Mária és Gábor angyal alakja látható. Felette az apostolok áldozása van, Krisztus az ítélő Bíró és a deézis (Kereszt, alatta a szomorkodók, Mária és János apostol). Három sorban az ünnepek vannak, illetve egy ószövetségi előkép. 1. sor: Három szent főpap (Nagy Szent Bazil, Aranyaszájú Szent János, Nazianzi Szent Gergely) – Elszenderülés, Mária elhunyt – Mennybemenetel – Pünkösöd. 2. sor: Illés próféta a tüzes szekeren – Mária templomba vezetése – Bevonulás Jeruzsálembe – Feltámadás. 3. sor: Mózes az égő csipkebokor előtt – Mária születése – Karácsony – Vízkereszt. A görög nyelvű feliratok mellett többször is megjelenik a „jeruzsálemi kereszt”.

Képeslap a képállványról.

⁵⁵ A Hajdúdorogi Bizánci Katolikus Egyházmegye Jubileumi Évkönyve 1912-1987. Nyíregyháza, 1987. p. 79.

Évtizedeken át kell állandóan utaznia a parókusnak. Hét villamosmegálló a lakástól a templomig, négy és fél kilométer. Nagyon fontos lenne az állandó jelenlét, a parókiának a templom mellett van a helye. A Kazinczy utcáról elköltözik, de a templomtól három villamosmegállóval még távolabbra, az Augusztus 20. utca 16. szám alá, a Selyemrétre.

A jövő szempontjából feltétlenül szükséges a parókia elkészülte. A telek elég nagy hozzá, tehát hely van, de az újabb építkezés nagyon sok pénzbe kerül. Ezt hogyan lehetne előteremteni? A megyéspüspökkel egyeztetés után elkészülhet a segílyt kérő levél az Europäischer Hilfsfonds-hoz. A hívek felé meghirdetett adakozást egy valami tudná kiegészíteni. A nagy telek Liszt Ferenc utcai oldala házhelynek eladható. Erre vevőt bármikor lehet találni. Az adakozás elkezdődik, a Hilfsfonds is nagylelkű ötezer dolláros támogatást nyújt. Mivel a 160 négyyszögölös telek értéke folyamatosan nő, az eladás helyett más megoldás is lehetséges, hogy meginduljon a nagy beruházás. Dr. Keresztes Szilárd segédpüspök, a Miskolci Exarchátus helynöke egyeztet erről a megyéspüspökkel. Az Exarchátus pénztárából kétszázezer forintot kap az egyházközség, melynek fedezete a majd egykor értékesíthető telek.

Már az építkezésre felkészülés jegyében újítyák meg a képviselőtestületet, betöltve több időközben elhunyt tag helyét. A világi elnök mellé alelnököket is választanak a várhatóan sok építési feladat miatt, hogy egymást segítsék. Elnök Spisák László, segítője dr. Horzsa Bertalan. A két gondnok Simai Sándor és Maczkó Ernő. Pénztáros dr. Horzsa Bertalan, jegyző Horzsa László. A számvizsgáló bizottság tagjai Lakatos Mihály, Cserkala András és Laczkó Ernő. A testület többi tagja Szokira Miklós, Ivánka Jánosné, Vaszil János, Hornyák Imre, Gyulaházi Gyula, Bukszár János, Tóth József, Vatta Zoltán, Szemán László, Diglics Györgyné, Szászfai István, Ivancsó János, Czurkó Pál és Kiss Sándor.

Jól ismert műfaj a rendkívüli gyűlés. Az 1980. augusztus 30-án tartott témája az egyházközség lelkészlakásának megépítése.

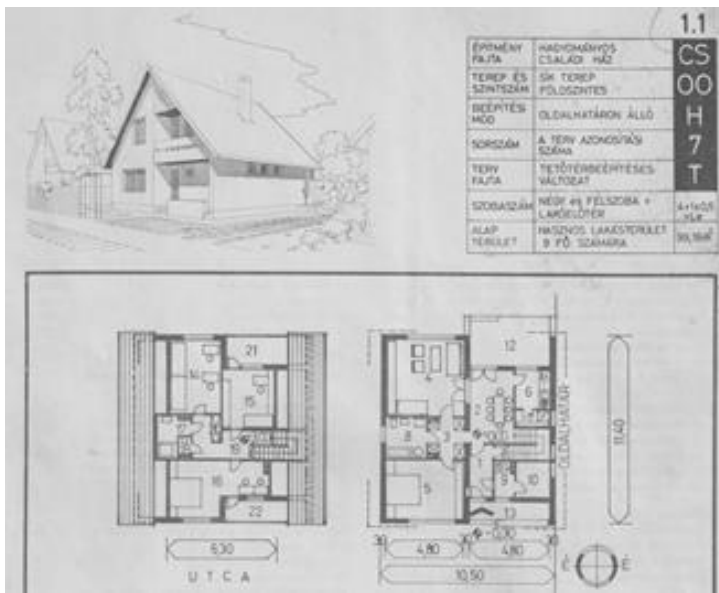
„Elnök ismerteti az elmúlt gyűlés óta történeteket.

A jóváhagyott CS 00 H7 T típustervet adaptálásra, garázs és pince kialakítására kiadtuk Marosits János építésznek. Ennek elkészülte után Miskolc Megyei Város Tanácsának főépítésze helyszíni szemlét tartott és elrendelte, hogy az épület a templom északi sarkától 6 méterre épüljön, egy pergolarács kösse össze a templommal, hogy a két épület egy egységet alkosson, bármilyen változó körülmények esetén is megvédve egymást. Így a tervcsomagban fellelhető megoldáshoz képest az épület nem oldalhatáron állóan, tükröképpen fog megjelenni. Az eszerint elkészített vázlatot f. év június 28-án elfogadta. Az Egyházmegyei Hatóság

elvi engedélyével beadott kérelmünk alapján a III. kerület Műszaki Osztálya 1980. augusztus 29-én határozatot hozott, melyben engedélyt adott (9067-3/1980.) az építésre. Ennek 18. szakasza előírja az illetékes más hatóságok engedélyét, azaz a Megyésfőpásztor és az Állami Egyházügyi Hivatal engedélyét. Ezek megszerzésére elnök a szükséges lépéseket megtette.

Elnök ismerteti a költségbecslést. Tételes költségvetést a mozgásban levő építkezési anyag árak miatt reálisan nehéz lenne összeállítani, de az épület paramétereiből összeállított becslés megközelíti a tényleges bekerülési összeget. Az építés összes költsége 501.500 Ft, melyből 60% anyagár, 40% munkabér. Erre fedezetként szolgál az Exarchátustól és a Hilfsfondstól rendelkezésre álló háromszázezer forint. A hiányzó kettőszázezer forint társadalmilag végzett munkával, az egyházközség munkás dolgozóinak szakipari munkájával és a hívek adományaival reálisan fedezhető.

Az építkezés három lépcsőben tervezett: 1980-ban alapozás és lábazat, 1981-ben felmenő falak és tetőzet, 1982-ben szakipari munkálatok. Az építkezést háziagosan lehet lebonyolítani, természetesen megfelelő szakember irányítása és ellenőrzése mellett.⁵⁶

⁵⁶ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 72/1980. sz.

A testület minden tagja igennel szavaz, megérkeznek az előírt jóváhagyások is. Októberben megkezdődik az alapásás.

Külön terveket tehát nem kellett készíttetni, mivel a típuskönyvből kiválasztott kétszintes épület elfér, megépíthető. Irányító szakember viszont kell, ez Sándor József kőműves mester lett. Papíron egyszerű mindent kiszámolni, a gyakorlatban sokminden módosulhat. Külön engedéllyel bontási anyagot kap az építkezés. Ez azt jelenti, hogy meglevő épület bontása, téglapucolása, szállító járműre fel- és onnan lepakolása segítséget jelent, de mindehhez sok kéz is kell. Az összefogás, felajánlott munka ezt is biztosította.

A falak emelkedtek, a tetőanyag is szállításra kész, amikor ünnepi, s egyben szomorú szertartásra készül az egyházközség. 32 év után dr. Csoba János parókus, főesperes elköszön nagy családjától. Miskolcon marad, a Búza téri egyházközség parókusa szeptember 1-től. Papi munkájának fő műve Diósgyőrben van. A templomszentelés után két évtizeddel fogalmazhatta meg: a templom építését csak most fejeztük be, de sikerült.

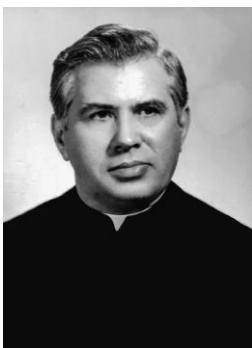
Dr. Horzsa Bertalan már idézett, az egyházközség történetéről beszámoló írásában így emlékezik meg az egyházközség második parókusáról: *„Sugárzott róla az elszántság és szent akaraterő, amely képes volt egybekovácsolni az egyházközség híveit és megvalósításra vinni templomunk építésének ügyét. Papi hivatásának legszebb tanújelét adta, amikor a szocialista társadalmi rendszer kellős közepén arra a feladatra vállalkozott, hogy egy nagyipari centrum közvetlen szomszédságában templom épüljön Isten dicsőségére, s az itt élő görög katolikus vallású emberek lelki üdvösségének szolgálatára. Lelki és testi erejét próbára tévő fáradozása, munkája, sok álmatlan éjszakája, a nehézségek, az akadályok leküzdése s mindmegannyi gond megoldása fémjelzi, hogy egy nagy és szent ügynek volt az elkötelezettje. Személye iránti tiszteletünk, szeretetünk és nagyrabecsülésünk jeléül emléket egyházközségünk nemzedékeken át őrizni fogja.”*⁵⁷

Három évig volt a Miskolc-Belvárosi Egyházközség parókusa, 1984. augusztus 28-án hunyt el. Sírja Miskolcon a Mindszenti temetőben van.

⁵⁷ A Lisieux-i Kis Szent Teréz tiszteletére szentelt Diósgyőr-Vasgyári Görög Katolikus Egyházközség története 1929-1997, Miskolc-Diósgyőr 1997, p.23.

ÁLLANDÓ ÉPÍTKEZÉS

Az új parókus Kozma Lajos, aki jól ismeri a várost, talán a diósgyőri részt is, hiszen éveken át káplán volt a Búza téren. Az egyházközség első papja közvetlenül a szentelése után került ide. A második nyolc éves nyíregyházi segédlelkészség után második állomáshelyére jött. A harmadik parókus több helyen is működött.

Kozma Lajos Miskolcon született 1921. október 16-án. Teológiai tanulmányait Ungváron (1939–1941) és Budapesten (1942–1948) végezte. Dudás Miklós megyéspüspök Nyíregyházán szentelte a Hajdúdorogi Egyházmegye papjává 1948. augusztus 6-án. Állomáshelyei: Miskolcon hitoktató és segédlelkész (1948–1952), Hajdúböszörményben (1952–1954) és Kálmánházán (1955–1969) h. lelkész, Budapesten vezető szórványlelkész (1969–1980), Miskolc–Belvárosban másodlelkész (1980).

Onnan költözik át lassan, mégpedig nagyon lassan, hiszen egyelőre nincs hova. Kénytelen folytatni elődje mindennapos utazását. 1981. szeptember 1-től átveszi a Miskolc-Diósgyőrvasgyári Egyházközséget, néhány nap múlva pedig a Miskolci Esperesi Kerület esperességét is. Hogyan kezdte parókusi munkáját? Illetve hogyan halad az építkezés? Ennek legjobb összefoglalását az 1982-es főesperesi látogatás jegyzőkönyvében találjuk meg. A kerületi esperes egyházközségének hivatalvizsgálatát a zempléni főesperes végzi, aki éppen az előző parókus, dr. Csoba János. Elképzelhetjük, hogy mindent alaposan végignéz, kíváncsi, hogy több évtizedes munkáját hogyan folytatja az utódja.

„Minden vásár- és ünnepnapon fél kilenckor, tízkor és este hatkor tart szentmisét. Elsővasárnapon Perecesen a rkat. templomban. Utrenye, vecsernye van, Előszenteltek liturgiáját is végez. Szentbeszéd van. Hétköznapi reggel 8-kor van szentmise. Iskolai hitoktatás nincs, templomban van. Október első vasárnapján Kis Szent Teréz emlékére templombúcsú van. Rózsafűzér társulat működik.

A hívek száma kettőezer körül van, a szétszórtság miatt ellenőrizhetetlen. Keresztelések száma 25, esküvő 9, temetés 13 volt. A szentségek nélkül elhunytak %-a kedvezőtlen.

A képviselőtestületnek 23 tagja van, közöttük kettő nő. Szívesen vesznek részt a liturgikus életben. Máskülönben is segítőkészek, példamutatók.

Az imaház toronynélküli épület. Harangok nincsenek. 20 éve épült. Egyházi ruhák rendben, tisztasága elfogadható. Lelkész szerint feltétlen új padokra van szükség. Kántor nincs, alkalom szerinti megoldással. Énekkar a lelkész szakszerű vezényletével és vezetésével működik. A templom kerítése elég jó karban van, a bejáratú ajtó vörös foltja az amúgy zöld tónusú kerítésen messzire ríkt, aránylag olcsón befesthető lenne. Külső kereszt nincs.

Parochiális épület még befejezetlen, bár áldozatosan, de lakható. Minden remény megvan a teljes befejezéshez. Harmincezer forint kölcsönt kapott az Em. Főhatóság engedélyével a Máriapócsi Gkat. Egyházközségtől három éven belül történő visszafizetésre. Egyházközség parochiális telkének északi (Liszt F. utcai) részén cca 155 négyszögölnyi területre az Eperjesi Exarchátus javára kettőszázezer forint teheradósága van, a Megyéspópásztör és a miskolci apostoli Kormányzó Úr engedélyével és hozzájárulásával. A parochiális szobák részére szükséges parketta a baskói gkat. lelkész útján folyamatban van. Szükséges lenne a lakhatási engedély beszerzése esetleges kellemetlenségek kikerülésére.”⁵⁸

A jegyzőkönyvből érzékelhetjük, hogy nehezen halad a lelkészlakás építése, s ne menjünk el a templomról írt megállapítások mellett sem!

Érdekes a megfogalmazás: „*Parochiális épület még befejezetlen, bár áldozatosan, de lakható.*” – Egy nőtlen, család nélküli papnak talán könnyebb az átmeneti állapot elviselése, de neki is rendezett körülmények kellenek. Nem csak azért, hogy a templom mellett lakjon, hanem hogy az épület igazi parókia legyen. Az a ház, ahová mindenki betérhet, ha kell, lelkiileg megpihenhet, és szívesen megy, mert jól érzi magát, szeretettel fogadják. Hányan emlékeznek vissza örömmel a hittanos összejöveletekre, „Lajos bácsi főztje”-re, a jó hangulatra. Sokan erre a vallásos élmény alapra tudták építeni saját maguk és családjuk hithű görögkatolikus életét. – Akiknek ez nem igen sikerült, még nincsenek elkészve! Tessék az emlékek segítségével megtisztítani azt az alapot és felelősségteljesen megtalálni egyházközségünk közösségében a lelki

⁵⁸ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 12/1983. sz.

építőanyag helyét, hogy emelkedjen és szilárd legyen egy-HÁZ-unk épülete!

Az építkezés kezdetekor egyszerű volt összeállítani a hozzávetőleges költségvetést és a remélt fedezetet. A tényleges másként alakul. Tető alatt az épület, de a harmadik ütemre, a szakipari munkákra már nem jut pénz. A folytatáshoz egyházmegyei engedéllyel kérelem megy az Europäischer Hilfsfonds-hoz. Közben igényelni kell a víz bekötését és a villanyhálózatra kapcsolást. Lopás miatt feljelentést is kell tenni, slag és szerszámok tűnnek el. Baskói segítséggel megvan a parketta anyag is, fűtés kiépítés, festés. A segélyszervezet kétezer dolláros adománya nem elég, ezért szükséges a máriapócsi kölcsön. A kölcsön pillanatnyi megoldásként jó, viszont három éves teher. Az egyházközség vállalja. 1983 elején a parókus végleg be tud költözni, augusztusban benyújtják a lakhatási engedély kérelmét.

Az elkészült templom nincs befejezve

A főesperesi látogatás jegyzőkönyvének megállapításai a templomról szinte programot jelentenek. *„Az imaház toronynélküli épület. Harangok nincsenek... Külső kereszt nincs... Lelkész szerint feltétlen új padokra van szükség.”* Vagyis tovább gondolta Csoba János is a lépéseket. Igaz, hogy az egyházközségből távozása előtt azt jelentette ki, hogy a templom építését húsz év alatt fejezték be sikeresen, mégis felsorolta a következő feladatokat. Módosítsuk úgy a kis fejezet címünket, hogy ő a templom építését befejezte, de az még nincs készen!

Párhuzamosan kell tehát két feladatot felvállalni a parókusnak. Lelkileg építkezni és folytatni a templomot a készenlétig. Nézzük ez utóbbi állomásait!

A) Templomi padok.

„Jegyzőkönyv a képviselőtestület 1983. március 8-án tartott rendkívüli gyűléséről.

Lelkész elnök elmondja, hogy a korábbi gyűlésen megtárgyalták és elhatározták a templomi padok cseréjét. Jelenleg négy helyről kapott ideiglenesen beállított padok vannak a templomban, valamint a régi kápolna erősen szúette padjai. Lelkész elnök és világi elnök több vállalkozót megkeresett. A legfőbb szempont az volt, hogy száraz anyagból, reális áron készüljenek el az új padok. Ezeknek a szempontoknak Horváth Dezső miskolci asztalos mester felelt meg. Kétszer nyolc és fél pad készül a hátsó lezárás miatt, vörösfenyő anyagból. A fedezetet az

*erre a célra szánt korábbi nagylelkű adományok és a további gyűjtés adja... A testület egyhangúlag elfogadja és határozatként kimondja a padok elkészítésével megbízást, szerződés kötést. Lelkész elnök bejelenti, hogy a határozat kivitelezéséhez szükséges az Egyházmegyei Főhatóság, az ÁEH-nak és a Megyei Tanács elnökének a hozzájárulása.*⁵⁹

A következő állomás előtt két fontos eseményt kell rögzíteni.

Az egyik az egyházközségi határ módosítása. Szükséges, hogy teljesen lefedje az egyházközség területe Miskolc III. kerületét. Ha a vasgyári részt nézzük, a templom kiszorult a korábbi terület szélére. Viszont az új emeletes házakba költözöttek ellátása és a templomi megközelíthetőség érdekében kívánatos, hogy a Szent Anna templomig terjedjen ki az egyházközség területe. Tehát a Miskolc-Belváros és Diósgyőr közötti határ a Nagyváthy János utca, Hideg sor, Ruzsinszölő vonala legyen. Ezt a határ módosítást dr. Timkó Imre megyéspüspök 1985. január 31-én 169/1985. szám alatti határozatával rendelte el.

A másik a képviselőtestület megújítása. 24 rendes tag és 8 póttag kap kinevezésére egyházmegyei megerősítést 1985 februárjában. Rendes tagok: Bukszár János, Czurkó Sándor, Czurkó Pál, Hornyák Imre, dr. Horzsa Bertalan, Horzsa László, Iváncsó János, Ivánka Jánosné, Kiss Sándor, Laczkó Ernő, Maczkó Ernő, Nagy Árpádné, dr. Nagy Kálmán, Orosz János, Porubjánszki Jolán, Rakaczki János, Spisák László, Szemán László, Szentesi István, Szilvássy István, Szokira Miklós, Török József, Vaszil János és Vizi Géza. Póttagok: Kujbus Lászlóné, Kondás Tivadar, Kulyassa Bálint, Hegyaljai Sándorné, Szénégető János, Pavlistyák Józsefné, Kányi Lászlóné és Matyi Mária.

B) Templom torony.

A templom felszentelésének 25. évfordulójára milyen szép lenne, ha meg lehetne építeni a hozzá illő tornyot. Annak idején csak imaházról lehetett szólni, amit demonstrált a torony hiánya. Most viszont megérett rá az idő és a hívek is támogatják a tervet. Ez Golda János építésmérnök dolgozza ki. A megyéspüspök, az Állami Egyházügyi Hivatal megyei titkára és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács elnökének engedélye alapján adja ki 1985. december 4-én a harangtorony építési engedélyét Miskolc Megyei Város Tanács VB. Hivatala Műszaki Osztálya (37.045/1985.).

⁵⁹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 16/1983. sz.

„Hagyományos építészeti elemként a templomhajó harangtoronnyal való kiegészítésével válik a templom befejezett épülette, városképi szerepét így töltheti be.

A templom íves főtartókkal megoldott háromhajós, bazilikális kialakítású, felső bevilágító ablaksávval. Kishajlású előregyártott vasbeton födémrel és hullámpalával fedett, nyugati (szentély felőli) oldalán sekrestyével és irodával, keleti (bejárati) oldalán karzattal.

A keleti homlokzat rilazit-szerű kiugrása és a karzat két belső vasbeton pillére határozta meg a hajótestből kiemelkedő torony kontúrját.

A téglalap alaprajzú 7,20m x 3,60m méretű felmenő szerkezet a jelenlegi tetőfödém fölött kap új vízszintes lezárást (vasbeton lemez és kiváltó koszorú).

Efölött helyezkedik el a harangrész, amely nagyméretű boltozott nyílásokkal fordul a négy égtáj felé.

A legfelső szint nyolcszögletű alaprajzra szerkesztett oszlopos kupolája a templom görög szertartású jellegére utal.

A kiegészítő tartószerkezetek monolit vasbeton pillérek ill. födémlemezek, valamint 38 cm vastag kisméretű téglafalazatok.

A homlokzatokon nemesvakolat készül a terveken feltüntetett tagozatokkal és Modakril festéssel, a Budalakk színekártya jelölése szerint.

Az új előlépcsőn és a torony külső térfödémei helyszíni műköpadlóburkolat készül.

*A bejárati homlokzat előtt ülőpaddal szegélyezett zöldbeton térburkolat készül.*⁶⁰

Ilyenkor a fő kérdés az, hogy van-e rá fedezet? A költségvetés komoly négyszázezer forint. S itt olyan szakipari feladatok vannak, melyeket nem lehet csak társadalmi munkával elvégezni. Az alapásás, rakodás, segédmunka feladatait igen. A képviselőtestület kimondja a megvalósítás határait, tudva, hogy csak a teljes összeg hatvan százaléka áll rendelkezésre. Az egyházközségi gyűjtés mellett ismét jó hír egy nyugati segélyszervezet nagyobb összegű támogatása. Tehát ismét építkezés, mégpedig hosszú hónapokon át. A Műszaki Osztályt a parókus 1987. május 30-án értesíti, hogy az engedélyezett templomtorony építése az előírásoknak megfelelően befejeződött.

Az egyházközség egyik nagylelkű tagja külön felajánlással keresi fel Kozma Lajost. A templom kiegészült a toronnyal, legyen rendezett a bejárata, környezete is. I.J. vállalja a teljes összeget, kéri, hogy aszfaltozzák le a templom udvarát és előtte a járdát. A munkát a

⁶⁰ Görögkatolikus Püspöki Levéltár, I-1-a-1770/1985. sz. 10. oldal.

hejőkeresztúri Hejőmenti MG.TSZ. Közlekedésépítészeti Szakcsoportja végzi el.

C) Belső festés.

A gyűjtésből elég szép összeg maradt. De nem pihen a pénz sem, a parókus sem és az egyházközség egésze sem. Ismét jegyzőkönyv készül, az 1987. március 16-án tartott képviselőtestületi ülésről.

„Lelkész előadja, hogy az egyházközség temploma fölépítése óta (1961) kifestve még nem volt, csupán házilag meszelve. Azóta a meszelés elszennyeződött, a falon vakolatjavítások vannak. Főleg a toronyépítéssel kapcsolatban történt új vakolatok által a templom belső nagyon lehangoló képet mutat. Ezért a teljes belső kifestése aktuálissá vált. Ajánlás alapján Pinczés Sándor miskolci szobafestő mestert felkértük, hogy a templomot tekintse meg és tegyen ajánlatot a festési munkálatok összegére. Pinczés Sándor több templomot is kifestett már, így az egyháztanács garanciát lát a szobafestő személyét és munkáját illetően. A festő a munkát száztízezer forintért elvállalja. A rendes bevételek megtakarításából, a múlt évi maradványból és a hívek önkéntes adományaiból a teljes összeget biztosítani tudjuk.”⁶¹

A koreográfia ismét a szükséges engedélyek beszerzése. Ezek birtokában lehet megkötni a szerződést. Érdekesség, hogy ezeken az iratokon a hivatalos megnevezés a következő: Miskolc Felsővárosi (Diósgyőr-vasgyári) Görög Katolikus Lelkeszi Hivatal. Ehhez a módosításhoz a parókus a megyéspüspöktől kért engedélyt. Az indoklás szerint maga a templom nem a Vasgyár területén van, s nem is az ősi Diósgyőrben. Ne legyen megtévesztő az elnevezés a hívek körében. Sok postai küldeményt épp a név miatt a diósgyőri plébániára visznek. Ezt a településrészt régóta nevezték Felsővárosnak. Dr. Keresztes Szilárd megyéspüspök később törölte ezt a megnevezést, kérve az eredeti használatát.

A festővel kötött megállapodás szerint a felületfestés kazeines disperzites anyaggal, kiválasztott meleg színnel történik. A két ívszerkezet oldalain az ornamentika mintáit és színeit külön adják meg. Az oldalhajó két párhuzamos hosszanti oldalára 2-2 80 cm átmérőjű embléma kerül, ezeket ugyancsak a felfestéskor adják meg. Az állványozás pedig úgy történjen, hogy az a templomi szertartásokat ne akadályozza. A négy embléma a következő. – A déli oldalon az első az Istenszülőre vonatko-

⁶¹ Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia levéltára, 16/1987. sz.

zó öszövétségi jóslat: Üdvözlégység Mária, lelkes élő frigszekevény. A körben a frigsládában őrzött két kőábla, Áron kivirágzott vesszeje és arany vödörben manna látható. Ugyancsak a déli oldalon a másik felirata: Máriapócsi Szűzanya, a te oltalmad alá sietünk. A felirat Mária nevének betűit veszi körbe. – Az északi oldalon az Eucharisztia jelképei vannak: kehely, proszfora, búza és szőlő. Felirata a 33. zsoltár idézete: Ízleljétek és lássátok, mily jó az Úr. Valamint három latin szó: Eucharistia vinculum caritatis (Az Eucharisztia a szeretet köteléke – ez volt az 1938-as budapesti Eucharisztikus Kongresszus jelmondata.). – A negyedik ugyanezen az oldalon a jubileumokat örökíti meg. 1987: Egyházmegyénk 75 éves, Egyházközségünk 50 éves. Középen Timkó Imre püspöki címere van megfestve.

Tehát két nemes évforduló ugyanabban az esztendőben. A Hajdúdorogi Egyházmegye alapításának 75. évében nyáron Máriapócon a nagybúcsún tartották a fő ünnepséget, előtte Nyíregyházán a szeminárium kápolnájának a megáldását vezette Duraisamy Simon Lourdasamy bíboros, a Keleti Kongregáció akkori prefektusa. Templomunkban szinte folytatódott a méltó megemlékezés, kiegészülve egyházközségünk 50. születésnapjával. Október 11-én a templombúcsú ünnepi liturgiáját a megyéspüspök végezte, s ekkor áldotta meg az utóbbi évek elkészült munkáit. Az templom külső festését kiegészítette a bejárat homlokzatán erre az alkalomra épp elkészült két mozaik. A hiányzó külső keresztet pótolja az egyik oldalon a keresztre feszített Krisztus mozaikja. A másik oldalon a védőszent, Lisieux-i Kis Szent Teréz tartja kezében a kegyelmek rózsacsokrát.

D) Harangok.

Elkészült a harangtorony. Sikertült egységes épületté tenni a templomot. De nincsenek harangok. Az építkezésre buzdítás prédikációjában Csoba János már negyven évvel korábban megfogalmazta: *„Legyen nekünk is templomunk, szőljon, hívjon minket is harang, a mi harangunk!”* – Ez egy újabb nagy feladat és költség, de a készenléthez közeledő lépések végét jelentheti. Ismét egy nagylelkű felajánlás érkezik. V.I. egy harang elkészíttetését vállalja. Telefonon egyeztetett is Gombos Miklós őrbottyáni harangöntő mesterrel. 1988 végén a mester megkapja a megrendelést két harangra, s a következő évben meg is szólalnak. A nagyobbik, a felajánlott 155 kilogrammos felirata: *Krisztusnak, a világ-egyetem szeme fényének és Lisieux-i Kis Szent Teréz tiszteletére. A kisebbiké, melyet az egyházközség rendelt meg: Isten dicsőségére öntették a Miskolc Felsővárosi hívek.*

Folyt. köv.

1989 – itt most megállok.

Ennek két alapvető oka van. Egyrészt én személyesen is kortársa lettem az eseményeknek, hiszen Búza téri káplánként többször végeztem szertartást ettől az évtől Diósgyőrben. Vagyis megtörik a történelmi távlat. Másrészt hagynom kell feladatot az utókornak is.

Nem mintha nem lenne mivel folytatni egyházközségünk életének a bemutatását. Réz utcai közösségi ház, iskolai hitoktatás megszervezése, templom tetőzet csere, új oltár, templom mögötti épület megvétele, nyílászárók cseréje, új kerítés és udvar burkolása, és így tovább. Érjen meg az idő arra, hogy feladata legyen mindezek bemutatása ötven, kilencven év múlva valakinek.

Ennek a valakinél segítségképpen fel kell sorolnom még néhány nevet és adatot.

Kozma Lajos 1991-ben belépett a Szent Bazil-rendbe, diósgyőri parókusi munkáját befejezte. Máriapócsra költözött, majd Budapest-Kispest-en kisegítő lelkész (1994–1996), Máriapócs-on kisegítő lelkész (1996–2001). 2001. július 1-jén hunyt el Sátoraljaújhelyen, sírja Máriapócs-on található.

Öt hónapon át a kerület papjai látták el az egyházközséget, majd 1992-ben érkezett a negyedik parókus, mégpedig Özdról.

Obbágy Miklós Rakacán született 1931. december 10-én. Papszentelése 1955. augusztus 7-én Nyíregyházán volt. Ezután Perén h. lelkész (1955-1964), Edelényben kihelyezett múcsonyi segédlelkész (1964-1969), majd Edelényben parókus (1970-1979). Tizenhárom éven át ózdi parókus (1979-1992), 1980-tól a Miskolci Apostoli Exarchátus ökonómusa, azaz gazdasági vezetője. Diósgyőri parókus 1992-től 2000-ig. Miskolc-Tapolcán 1997-ben indult meg a Miskolci Görögkatolikus Egyetemi, Főiskolai és Középiskolai Kollégium, ezt vezette hét éven át. A Gazdasági Hivatallal egy épületbe költözött, s 2001-től hét évig Szirmán vezette az ottani egyházközséget. A szertartások a szirmai római katolikus templomban voltak, ott ünnepelte aranymiséjét is. 2008-tól nyugdíjas, jelenleg Nyíregyházán él.

Dr. Szarka János az ötödik parókus 2000-2011 között. 1948. június 14-én született Ináncson, az ő pappá szentelése is Nyíregyházán volt 1972. szeptember 10-én. A Dél-Pesti Szórványlelkézség segédlelkésze (1972-1973), majd ugyancsak segédlelkész Újfehértón (1973-1975). Garadnán parókus tizenhárom éven át (1975-1988), majd tizenkét éves parókusi szolgálat következik Sárospatakon (1988-2000). A diósgyőri

tizenegy esztendő után Szirmabesenyő parókusa (2011-2020). Az idei évtől nyugállományban van, Nyíregyházán él.

Tóth Ferenc Budapestről jön és veszi át két évre az egyházközséget. Ózdon született 1970. augusztus 29-én, papszentelése Nyíregyházán volt 1994. augusztus 7-én. Segédlelkész Sátoraljaújhelyen (1994-1998), majd Budapesten a Rózsák terén (1998-2004). Ezután hét évig Pesterzsébeten parókus (2004-2011). A diósgyőri évek (2011-2013) után Miskolcon maradva a Miskolci Apostoli Exarchátus bírósági helynöke (2011-2013), 2013-tól az immár Miskolci Egyházmegye ökonómusa.

Az egyházközség hetedik parókusa öt éven át Kovács Endre. 1954. február 3-án született Garadnán, szülőfalujában szentelték pappá 1980. augusztus 10-én. Bagamérban h. lelkész (1980-1985), Perén h. lelkész, majd parókus (1985-1995), harmadik egyházközsége Vajdácská (1995-2013), a negyedik lett Diósgyőr (2013-2018). Jelenleg Csobádon parókus.

S én jövők, a Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia nyolcadik parókusa, Papp András. Családommal együtt költöztünk néhányszor. Debrecenben születtem 1964. április 13-án, Miroslav Marusyn érsek, a Keleti Kongregáció titkára szentelt pappá Máriapócsra 1989. augusztus 20-án. A Búza téri egyházközségben voltam négy évig segédlelkész (1989-1993), Bekecsen két évig h. lelkész, majd parókus (1993-1995). Szatmár következett, kilenc évi parókusság Mátészalkán (1995-2004). Obbágy Miklóstól vettem át a tapolcai kollégium vezetését, ami együtt járt a Miskolci Egyetemen az egyetemi lelkész feladatokkal (2004-2011). Parókusként újra a Búza téren, a székesegyházban következtek a feladatok hét éven át (2011-2018), s harmadik éve igyekszem Diósgyőrben helytállni.

Két nyugdíjas papot is meg kell említeni. Petrasevics Nicefor sajátos, mindig vidám stílusával sokak emlékezetében él még. Nemcsak a szertartások végzésében segített, hanem énekkar szervezésében is. 98 éves korában hunyt el Szikszón. Dr. Hudáky Aladár negyvennégy éven át volt nyírbátori parókus. Nyugdíjasként Miskolcra költözött, mivel több gyermeke is itt él. Amíg erővel bírta, templomunkban kapcsolódott be a liturgikus életbe. Életének 91. évében szólította megához a Teremtő, sírja a Szentpéteri kapui temetőben van.

Területünkön működik a nemsokára funkciót váltó Kármelita templom, ennek ellátását két évtizedre vállalta a Görögkatolikus Egyház. Több pap is szolgált ott, s egyben templomunkban is megfordultak: Szilágyi János, Tóth Elek, Makkai László, Papp Zoltán, Béres Gábor és Szikora Benedek.

Papi hivatásokat is termelt a közösség. Kisapoként szolgáltak az oltárnál templomunkban: Kormos Illés, jelenleg hejőkeresztúri parókus; Szentesi Csaba tábori lelkész, Debrecen-Józsa szervezőlelkésze; Galambvári Péter bírósági helynök, Miskolc-Görömböly parókusa; dr. Szarka Gergely Debrecen-Csapókert parókusa. Mostani kisapunk, ifj. Papp András Rómában tanul a Gregoriana Pápai Egyetemen.

Képviselőtestületünk nem unatkozik, bőven vannak egyházközségi programok és feladatok. Tagjai: dr. Árvai-Homolya Szilvia, Bak László (kántorunk és hitoktatónk), Czirják Béláné, Czurkó László, Demeter Gábor, Gazdus István, dr. Kányi Katalin, Karádi Józsefné, Kovács Józsefné, Mátyás Béláné, Mokrai Attila, Orosz Eszter, Petró Eszter, Petró Lajos, Sándor Józsefné, Skernyókné Jeddi Katalin, Szalontainé Domokos Éva, Tamáskovics Sándorné és Tiszko Istvánné.

A feladatok között most egy nagy áll előttünk. Folytatjuk templomunk belső építését. Nem akarjuk befejezni, hiszen mindig lesz tennivaló, javításra váró munka, új kezdeményezés. Utódaink is szeretnének majd fáradozni.

Új ikonosztáziót építünk, festetünk. A képek az előírt szabályok szerint készülnek, kiegészülve védőszentünk, Lisieux-i Kis Szent Teréz ikonjával, amelybe beleépítjük az ereklyét.

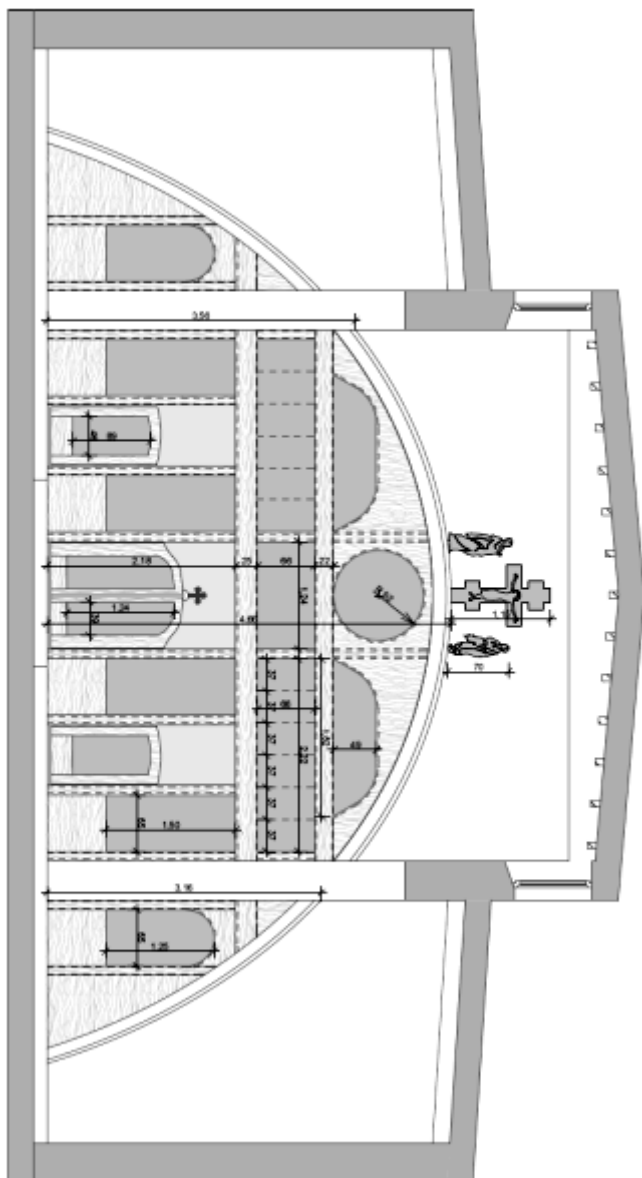
Aki végigolvasta egyházközségünk 92 évvel ezelőtt kezdődött harcosorozatát, tudhatja, hogy a bátor összefogás mindig kérte mások segítségét. Szükség volt rá. S szükséges most is.

Így kérünk minden jószándékú támogatónkat, segítse imáival, s ha lehet, anyagiakkal is munkánkat!

(Számlaszámunk: 10700086-66754772-51100005

Számlatulajdonos: Miskolc-Diósgyőri Görögkatolikus Parókia

Számlavezető: CIB Bank Zrt.)

Az új ikonosztázion terve, 2021.

UTÓSZÓ

Az egyházközségünk történetének rövid összefoglalását elkészítő dr. Horzsa Bertalan írásának végén kijelölte a folytatás feladatát. De azt is szépen megfogalmazta, miért van erre szükség. Nagyon ide kíváncsoknak e sorok.

„A könyv nagyszerű kezdeményezés egy olyan korosztály részéről, mely 'a Húsvéthoz végigélte a Nagyhetet', a rentábilisan működő egyházközséghez az idegek harcát, az anyagi áldozatot és fizikai erejét adta.

A bővített kiadás arra vár, hogy az egyes – parókusokkal jelzett – korszakokhoz a szem- és fültanúk, az érintett családok hozzák a hiteles adatokat.

A gyermek távolabbra lát apja nyakában; jelenünk megértéséhez, jövőnk építéséhez ismernünk kell múltunkat is. Aki tehát a múlt megismertetésében fáradozik, a jövőt is építi.”

KÉPMELLÉKLET

A miskolci esperesi kerület papsága Dudás Miklós megyéspüspökkel 1940-ben.
Az álló sorban balról a második Kardos István.

Úrnapi körmenet Diósgyőrben.

Csoba János kispap társaival. A bal oldalon ül.

Csoportkép a papszentelés után 1941-ben.
Az hátsó sor jobb szélén áll dr. Csoba János.

Vasgyári római katolikus és református templom.

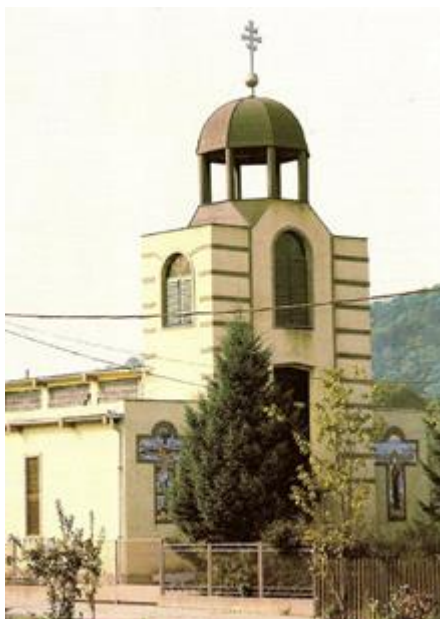

És az evangélikus.

Az oltárkép, festette Petrasovszky Emmánuel.

Két képeslap, a templom külső és az ikonosztázion.

A déli oldal két képe.

Az északi oldal képei.

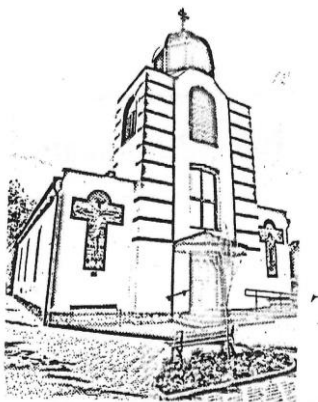
A templom bejáratí
homlokzatán a kereszt.

És a védőszent,
Lisieux-i Kis Szent Teréz.

TARTALOM

Előszó	5.
Hitoktatóból szervező lelkész	7.
Miskolci parókia	11.
Önállósodás igénye	13.
A Vasgyár	16.
Ismét az önállóságért	18.
Megvalósul az önállóság	23.
Harc a saját liturgikus helyért	29.
Lisieux-i Kis Szent Teréz	30.
Tervrajz az építkezés alapja	32.
Egy nehéz év	37.
Küzdelem tovább	41.
A bonyodalmak éve 1948	48.
Az első lelkész utolsó éve	50.
Új pap és új harcok	53.
Állami Egyházügyi Hivatal	56.
A kápolna költöztései	57.
Veszélyben a telek	60.
Kápolna? Imaház? Templom?	61.
A kápolna és az új tulajdonos	69.
Épül a templom	71.
Püspöki jóváhagyás	72.
Az építkezés	75.
Az épület használatra kész	77.
Élet az építkezés után	80.
Állandó építkezés	90.
Az elkészült templom nincs befejezve	92.
Folyt. köv.	98.
Utószó	102.
Képmelléklet	103
Tartalom	111.

MISKOLC-DÍOSGYŐRI GÖRÖGKATOLIKUS PARÓKIA

3532 Miskolc, Bíró u. 2/A.

Tel./fax: 46/375-154; Mobil: 30/359-2166.

Honlap: www.disogyorgorkat.hu

E-mail: pappmiskolc@gmail.com